

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ
V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Hlavní specializace: Cestovní ruch

**Udržitelný rozvoj cestovního ruchu
ve vybrané destinaci – Ústecký kraj**

Diplomová práce

Autor: Bc. Adéla Chaloupecká

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Jarmila Indrová, CSc.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Udržitelný rozvoj cestovního ruchu ve vybrané destinaci – Ústecký kraj“ zpracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne 15. dubna 2018

.....
Bc. Adéla Chaloupecká

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala paní doc. Ing. Jarmile Indrové, CSc. za čas, vstřícnost a cenné připomínky při zpracování této diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	1
1.Udržitelný rozvoj	3
1.1 Historie udržitelného rozvoje	4
1.2 Udržitelnost v Evropské unii.....	5
1.3 Neudržitelné chování	7
1.4 Organizace zabývající se udržitelným rozvojem	8
2.Udržitelný cestovní ruch.....	15
2.1 Principy udržitelného cestovního ruchu.....	16
2.2 Formy udržitelného cestovního ruchu.....	17
2.2.1 Venkovský cestovní ruch.....	17
2.2.2 Ekoturistika	18
2.2.3 Agroturistika	18
2.2.4 Ekoagroturistika.....	19
2.2.5 Chataření a chalupaření	21
2.2.6 Cykloturistika.....	21
2.2.7 Hipoturistika	22
2.3 Certifikace	22
2.3.1 Enviromentální značení	22
2.4 Měření udržitelného cestovního ruchu.....	27
3.Charakteristika Ústeckého kraje	29
3.1 Obyvatelstvo	30
3.2 Ekonomická charakteristika	30
3.3 Dopravní infrastruktura	31
3.4 Životní prostředí.....	31
3.5 Vývoj cestovního ruchu v Ústeckém kraji	33
3.5.1 Vývoj návštěvnosti Ústeckého kraje.....	33

3.5.2	Atraktivita kraje	34
3.6	Strategie a cíle kraje v oblasti rozvoje cestovního ruchu	39
3.7	Zhodnocení stavu cestovního ruchu Ústeckého kraje	42
4.	Udržitelný rozvoj cestovního ruchu Ústeckého kraje	43
4.1	Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje	43
4.2	Organizace ovlivňující rozvoj šetrných forem cestovního ruchu	45
4.3	Šetrné formy cestovního ruchu provozované v Ústeckém kraji	50
4.4	Zhodnocení podmínek rozvoje šetrných forem cestovního ruchu Ústeckého kraje	61
5.	Dotazníkové šetření	63
5.1	Potenciální návštěvníci Ústeckého kraje	63
5.2	Rezidenti Ústeckého kraje	69
5.3	Podnikatelé Ústeckého kraje	74
5.4	Zhodnocení stavu udržitelného rozvoje v Ústeckém kraji a možné návrhy do budoucna	79
	Závěr	83
	Seznam použitých zdrojů	85
	Seznam použitých zkratek	90
	Seznam grafů	91
	Seznam obrázků	92
	Seznam tabulek	92
	Seznam příloh	93
	Přílohy	94

Úvod

Není to tak zřejmé, ale i cestování ovlivňuje životní prostředí. Jinak nám ovlivňuje životní prostředí dovolená, která je zorganizována na kole, pěšky či na koni s porovnáním letecké dovolené mířené do rezortu. Cestování je v současné době velmi populární, ale většina z nás si neuvědomuje následky. Cestovní ruch nemáme spojený s průmyslovými továrny, které vyprodukují škodliviny do ovzduší, auty, které vytvářejí smog, ale i tento negativní vliv nelze přehlédnout. Podívejme se na statistická čísla, která nám ukazují četnost letecké dopravy. I když se letecká doprava řadí mezi nejrychlejší, musíme brát v potaz životní prostředí. Není však na vině pouze letecká doprava, jsou to také kolony aut, které se vytvářejí v centrech měst, pobřeží či na populárních místech.

Ohlédněme se, ale také na druhou stránku. V dnešní době jsme už zvyklí třídit odpad, máme možnost zvolit šetrnější dopravu do práce či školy, neustále se vyvíjí ekologická doprava a samozřejmě nesmíme zapomenout, že i lidé směřují k šetrnějšímu chování k prostředí.

V rámci cestovního ruchu stoupají na oblibě šetrné formy cestovního ruchu. Že by se lidé v dnešní době, která je zahlcená moderní technikou, chtěli vracet zpět k přírodě, ukázat svým dětem zvířata, která z měst neznají a zažít na farmách netradiční zážitky?

Proto se tato diplomová práce bude zabývat udržitelným cestovním ruchem v Ústeckém kraji.

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnocení stavu udržitelného rozvoje cestovního ruchu v Ústeckém kraji. Jelikož nepatří k nejvíce navštěvovaným krajům v České republice a zároveň vnímání tohoto kraje není úplně pozitivní.

Mezi hlavní cíl patří i následné vytvoření návrhů do budoucna, které by mohly pomoci zlepšit atraktivnost tohoto kraje. Důležitým krokem je důkladné zpracování analýzy atraktivit cestovního ruchu a udržitelného rozvoje cestovního ruchu v Ústeckém kraji. Pro zanalyzování je potřebné uvést formy šetrného cestovního ruchu.

Dílčím cílem je zjistit četnost šetrných forem v tomto kraji. Bude provedena analýza četnosti výskytu forem udržitelného cestovního ruchu. Podíváme se, zda je ze strany kraje dostatečná podpora.

V diplomové práci bude využita zejména metoda sběru statistických dat, komparace, analýza a následné vyhodnocení. Důležitou částí je dotazníkové šetření zaměřené na

zjištění, jak je vnímán Ústecký kraj a zároveň jaké je povědomí o udržitelném cestovním ruchu.

Práce začíná historií a vývojem udržitelného rozvoje. Jelikož považujeme za nutné znát základní informace o této problematice, abychom následně mohli správně pochopit daný problém. Podíváme se na jednotlivé kroky udržitelného rozvoje, které vznikaly postupně ve světě a z kterého se postupně vytvořil pojem udržitelný cestovní ruch. Definujeme si neudržitelné chování a zaměříme se na organizace, které podporují udržitelný rozvoj.

Další teoretická kapitola se již bude zaměřovat konkrétně na udržitelný cestovní ruch. Definujeme si zde udržitelný cestovní ruch, stanovíme základní principy a budou uvedeny jednotlivé formy udržitelného cestovního ruchu. V závěru kapitoly dojde ke zjištění způsobů měření udržitelného cestovního ruchu, díky nim získáváme aktuální čísla, která jsou v současné době stále více důležitější.

Třetí kapitola nás seznámí s Ústeckým krajem. Bude uvedena základní charakteristika a následně dojde k analýze atraktivit území. Závěr kapitoly zhodnotí stav cestovního ruchu v Ústeckém kraji. Předposlední kapitola je zaměřena na udržitelný rozvoj cestovního ruchu kraje. Dojde k analýze výskytu šetrných forem a organizací, které se problematikou zabývají. Závěr uvede hodnocení udržitelného rozvoje.

Poslední kapitola pracuje s dotazníkovým šetřením. Otázky budou kladeny formou polostrukturovaných otázek pomocí webového rozhraní. Hlavním cílem zmíněného dotazování je zjištění povědomí o Ústeckém kraji a o udržitelném cestovním ruchu.

Výsledky dotazníkového šetření budou shrnuty a využity k návrhům a doporučením, které by měly posloužit krajům a poskytovatelům služeb cestovního ruchu, zlepšit či rozšířit povědomí o udržitelném chování. Zároveň se aktivně zapojit do této problematiky a jít tak se současnou dobou, která by měla být v souladu s udržitelným rozvojem.

1.Udržitelný rozvoj

V této kapitole se budeme věnovat udržitelnému rozvoji. Nejprve se podíváme na definice, které nám vysvětlují, co udržitelný rozvoj vůbec je, potom přejdeme do části, která nám představí udržitelný rozvoj v rámci historie. Budeme se také zabývat, jak ovlivňuje rozvoj Evropská unie a budou uvedeny příklady organizací, které do této problematiky zasahují.

První si můžeme položit otázku, jak definovat udržitelný rozvoj?

V současné době existuje celá řada definic, která nám říká, co je udržitelné a jak dosáhnout udržitelnosti. V následujícím odstavci se zaměříme na různé typy definic.

Udržitelný rozvoj je klíčovým tématem řady dokumentů projednávaných celosvětově a posléze na národních úrovních. Často se udržitelný rozvoj rozlišuje pomocí 3 koncepcí. První z nich obecně formuluje udržitelný rozvoj dle komise Gro Harlem Brundtlandové z roku 1987, kde se hovoří o takovém rozvoji, který dokáže zajistit potřeby pro současnou generaci a zároveň předejít možným ohrožením pro příští generace. Dalo by se říci, že se jedná o definici etickou. Druhý koncept je postaven na třech pilířích. Ekonomickém, sociálním a enviromentálním. Jde zejména o vyrovnanost mezi již zmíněnými pilíři. Poslední koncepte vychází z předpokladu, že udržitelný rozvoj vychází z ekonomických principů neboli kapitálových aktiv. Uvažujeme o kapitálu, který se týká sociální, přírodní či finanční oblasti. V právním řádu České republiky je trvale udržitelný rozvoj zakotven od roku 1992. (zákon číslo 17/1992 Sb., o životním prostředí) Definice je v tomto zákoně odvozena z klasické definice, kterou vytvořila komise OSN. *„Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystému”*¹

¹ MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7

1.1 Historie udržitelného rozvoje

Udržitelné chování bychom už mohli najít ve starověkém Řecku a Římě, zde se objevovaly znaky udržitelného chování. I Egyptská civilizace jevila nějaké rysy udržitelného chování.²

Pozornost o ochranu životního prostředí můžeme začlenit do poloviny 19. století. Ochrana životního prostředí je spjatá s ekologií. Tento termín pochází z řeckého slova *oikos* neboli dům či prostředí a *logos* jako nauka či věda. Jde tedy o vědu, která se zabývá vztahy mezi živými organismy navzájem a prostředím v němž žijí. Odborný výraz zavedl německý biolog Ernst Haeckel v roce 1866. Avšak v dnešní době se slovo ekologie používá v chybném smyslu, a to jako ochrana životního prostředí.³

Ochrana životního prostředí má kratší historii oproti ekologii, která se už formulovala za římské doby. Naproti tomu ochrana životního prostředí se začala prosazovat v 70. letech 20. století. Můžeme zmínit Stockholmskou konferenci OSN, která se konala v roce 1972. Znamenala základní mezník pro životní prostředí ve světovém měřítku. Konference vyslala světu zřetelné znamení, ve kterém zdůrazňovala planetu, jako jedinou, kterou máme a sami si ji ničíme. Též došlo k souhlasu, že není možné provádět hospodářskou činnost bez ohledu na životní prostředí. S cílem chránit tyto složky: vodu, ovzduší, půdu a živou přírodu. Dodnes máme 5. června Mezinárodní den životního prostředí. V tomto období byla také důležitá Studie kritických enviromentálních problémů (SCEP), která hovoří o tom, že není možný nekonečný růst v limitovaných zdrojích. Také z toho období můžeme znát publikaci Meze růstu, též zvaná jako První zpráva Římského klubu. Publikace vyšla několik měsíců před Stockholmskou konferencí. Dá se říci, že předběhla dobu o několik let. Počátek 70. let v Americe byl obdobím průmyslové prosperity. Nebyly žádné dopady či kontroly na životní prostředí. Tato kniha se poté dostala na první stránky periodik a svět vzbudil zájem o kapacitu Země. O 20 let později (1992) vzniklo pokračování Překročení mezí. Obsahovala vysvětlení stěžejních pojmů, uváděla příklady a případové studie. Nabídla 13 scénářů vývoje základních veličin do roku 2100. V roce 2004 vyšlo další vydání s názvem 30letý update. V roce 1983 byla založena Světová komise pro životní prostředí a rozvoj (WECD). V roce 1987 přijalo Valné shromáždění

² MOLDAN, Bedřich. Podmaněná planeta. Druhé, rozšířené a upravené vydání. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2999-5

³ Výkladový slovník [online]. Praha: EnviWeb, 2016 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/eslovník/50>

OSN zprávu Naše společná budoucnost, kde byl poprvé definován pojem trvale udržitelný rozvoj.⁴

Důležitou událostí byla konference v roce 1992 v Rio De Janeiru. Došlo ke schválení Deklarace o životním prostředí a rozvoji (Charta Země). Jedná se o deklaraci základních principů pro vytváření udržitelné a mírumilovné globální společnosti 21.století.⁵

Dalším důležitým mezníkem v historii udržitelnosti byla celosvětová konference OSN o udržitelném rozvoji, která se konala v září 2002 v Johanenesburgu.⁶

Udržitelné chování je samozřejmě důležité pro naši budoucnost planety a společnosti. Jelikož tím zachováváme zdroje v původním stavu. Můžeme si všimnout, že strategií udržitelnosti se zabývají všechny větší společnosti.⁷

1.2 Udržitelnost v Evropské unii

Evropa je území, které by mělo stát v popředí světového úsilí za ochranu prostředí. To si velmi dobře uvědomují členské státy Evropské unie i Evropská komise v Bruselu. Základní dokumenty EU neustále zdůrazňují potřebu přechodu na udržitelný rozvoj. Politika udržitelného rozvoje se považuje za základní kámen hospodářského civilizačního rozvoje.⁸

Udržitelná Evropa pro lepší svět: Strategie Evropské unie pro udržitelný rozvoj (EU SDS)

První strategie udržitelného rozvoje EU. Byla navržena Evropskou komisí a 16.června 2001 na summitu v Göteborgu přijata Evropskou radou. V roce 2002 byla doplněna díky

⁴ MOLDAN, Bedřich. Podmaněná planeta. Druhé, rozšířené a upravené vydání. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2999-5.

⁵ Earth charter initiative [online]. Costa Rica: The Earth Charter Initiative, 2016 [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: <http://www.earthcharterinaction.org/discover/what-is-the-earth-charter/>

⁶ Odborná školení a vzdělávání: cestovní ruch a udržitelný rozvoj [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007 [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9d19-2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf

⁷ ZÁVODNÁ, Lucie Sára. Udržitelný cestovní ruch: principy, certifikace a měření. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4576-2.

⁸ Základní dokumenty [online]. Praha: MMR, 2012 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-dokumenty>

světovému summitu OSN v Johannesburgu a v roce 2006 se přijala jako obnovená strategie udržitelného rozvoje EU.

Tato strategie vytyčuje sedm klíčových oblastí a čtyři globální cíle.

Tabulka 1: Globální cíle

Globální cíle
1. Ochrana životního prostředí
2. Sociální rovnost a soudržnost
3. Ekonomická prosperita
4. Mezinárodní odpovědnost

Zdroj: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-dokumenty>

Bílé knihy Komise

Jedná se o dokumenty, které obsahují možné návrhy činností Společenství v daných oblastech. V určitých případech Bílá kniha následuje Zelenou knihu. Zelené knihy mají zahájit proces konzultací o příslušném tématu na evropské úrovni. Bílé knihy mají pro členské státy EU pouze doporučující povahu. Jde o nezávazný dokument.

Tyto knihy se zabývají také problémem, který zasahuje do udržitelného rozvoje. Jedna z knih se zaměřuje na *přízpůsobení se změně klimatu*. Byla vydána v dubnu 2009. Udává, že změny klimatu zvyšují teplotu země a moří. Dochází ke změně modelů a množství srážek. Všechny tyto problémy vedou ke zvyšování celosvětové hladiny moře, hrozí pobřežní eroze a zvýšení intenzity přírodních katastrof související s počasím. Řešení klimatu si vyžaduje dvě reakce. První z nich je snížení emisí skleníkových plynů a druhá musí přijmout čin pro vypořádání se s nevyhnutelnými dopady. Změny klimatu ovlivňují každý region jinak. Nejzranitelnějšími regiony v Evropě jsou jižní Evropa, Středomoří, nejvzdálenější regiony a Arktida. S problémy se dále potýkají hornaté oblasti, zejména Alpy, ostrovy, pobřežní a městské oblasti. V knize je zmíněn dopad na různá odvětví. Jedním z nich je zemědělství, energetika, infrastruktura a samozřejmě i turistika. Dochází například ke zmenšení sněhové pokrývky v alpských oblastech a v oblasti Středomoří. Nepříznivé změny klimatu mohou zhoršit neudržitelné formy turistiky.⁹

Bílá kniha o zodpovědnosti za škody na životním prostředí. Vydána v únoru 2000. Cílem dokumentu je zjistit, jak nejlépe uplatnit princip znečišťovatelské země. Tento princip je jeden z klíčových environmentálních principů Smlouvy o EU. V poslední době jsme

⁹ *Bílá kniha: Přízpůsobení se změně klimatu: směřování k evropskému akčnímu rámci*. In: . Brusel: Komise evropských společenství, 2009, ročník 2009. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0147:FIN:CS:PDF>

spojovány s případy těžkého poškozování životního prostředí, který je důsledkem lidské činnosti. Příkladem může být nehoda ropného tankeru Erika či nehoda poblíž přírodní rezervace Doñana v Jižním Španělsku, která způsobila rozsáhlé škody na životním prostředí. Dokument zdůrazňuje ochranu zdraví též jako důležitý environmentální cíl. Režim by měl zahrnovat nejen škody na osobách a zboží ale i environmentální škody. Tato odpovědnost by měla zahrnovat odpovědnost jak znečištěných míst, tak i škody na přírodě a biologické rozmanitosti ve Společenství. Byla tedy navržena aplikovatelnost na oblasti a druhy obsažené v síti Natura 2000.¹⁰

1.3 Neudržitelné chování

Neudržitelné chování můžeme označit jako nevhodné chování k životnímu prostředí, které díky svým činům ničí prostředí, ve kterém žije naše společnost.

Můžeme hovořit o jednotlivých činnostech, které toto chování charakterizují. Jde zejména o plýtvání energiemi a přírodními zdroji. Nadměrná spotřeba vede k přebytku obalových materiálů. To směřuje k problému s vyprodukovaným odpadem. Další může být nadměrná doprava, která znečišťuje ovzduší.

Dobrym příkladem může být naše republika. Už 72 % obyvatel aktivně třídí odpad. Od roku 2000 jsme se o 34 % zlepšili. Celkově jsme 77 % odpadů zrecyklovali a znovu využili. V porovnání s evropskou unií jsme na 6. místě, před námi jsou země jako Belgie, Irsko, Švédsko.¹¹

¹⁰ Bílá kniha o zodpovědnosti za škody na životním prostředí[online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2000 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/ris/vis-articles.nsf/Theme_IE/BFFCA56668DB6DA3C1256C7900577B9F?OpenDocument

¹¹ Výroční zpráva [online]. Praha: EKO-KOM, 2016 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: http://www.ekokom.cz/uploads/attachments/Obecne/EKOKOM_vyrocní_shrnutí_2016.pdf

1.4 Organizace zabývající se udržitelným rozvojem

Světová rada cestování a turismu (WTTC)¹²

Velmi významná organizace působící v mezinárodním cestovním ruchu. Založena byla v Londýně v roce 1990. Posláním WTTC je zvyšování povědomí o dopadu cestovního ruchu na ekonomiku, soulad rozvoje cestovního ruchu a vlivu na sociální, kulturní a životní prostředí. Organizace se angažuje ve dvou oblastech. V ekonomickém výzkumu a pro nás v důležité oblasti podpory udržitelného cestovního ruchu.

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)¹³

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development) je mezinárodní vládní organizací. Sídli v Paříži a vznikla v roce 1961. V tento rok vešel v platnost její zakládající dokument Konvence o OECD. Dokument uvádí jako hlavní cíle koordinaci politik s cílem dlouhodobého ekonomického rozvoje členských i nečlenských zemí. Organizace sdružuje ekonomicky nejvýznamnější země světa. OECD má 35 členských zemí. Česká republika vstoupila v roce 1995. Svým rozsahem je globální organizací, ale však není univerzální. Jelikož se nezaměřuje přímo například na dopravu, kulturu atd. Členství v této organizaci je výběrové, pro přijetí do OECD je nutné splnit náročné politické, ekonomické a legislativní podmínky. V současné době se jedná o přijetí Ruské federace a Kolumbie. Neustále se rozšiřuje spolupráce OECD s nečlenskými zeměmi, které jsou velmi důležité pro OECD.

OECD je unikátní fórum k diskusi a formulaci sociálních a ekonomických politik členských zemí. Porovnávají se zde jejich zkušenosti a hledají odpovědi na vznikající problémy. Jde tedy hlavně o všechny důležité otázky, kterým se věnují vlády jednotlivých členských zemí s výjimkou kultury a armády. Věnuje se tedy statistikám, srovnávacím studiím a výzkumům v oblasti veřejných politik jako jsou vzdělání, zdravotnictví atd.

¹² PALATKOVÁ, Monika. Mezinárodní turismus: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4862-7.

¹³ OECD [online]. Praha: MZV, 2018 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/prilezitosti_pro_obcany_cr/index.html

Tematické projekty:

- 1) ekonomika a finance,
- 2) průmysl, technologie a obchod,
- 3) spolupráce s nečleny, rozvoj,
- 4) veřejná správa a místní rozvoj,
- 5) vzdělání, práce a sociální věci,
- 6) životní prostředí, zemědělství.

Nás zajímá čtvrtá skupina – Veřejná správa a místní rozvoj. Pod tuto skupinu patří Výbor pro veřejnou správu, Výbor pro politiku územního rozvoje a Výbor pro cestovní ruch. OECD se zabývá také horizontálními projekty. To jsou projekty, které vyžadují zpracování provázaných analýz v několika oblastech a týká se více ministerstev. V období 2017-2018 jsou 3 velké horizontální projekty:

- inkluзивní růst
- digitalizace
- migrace

Co přináší OECD pro občany České republiky? Členství přináší unikátní a komplexní analýzy, díky nim můžeme zlepšovat politiku v nejrůznějších oblastech. Občané mají také možnost se do činnosti této organizace zapojit.

Organizace spojených národů (OSN)¹⁴

Organizace spojených národů byla založena 24. října 1945. Založilo ji 51 zemí. Sdružuje nezávislé státy s cílem dosáhnout bezpečnosti, míru a pokroku na celém světě. V současné době je počet členských států 192. Žádný ze států nebyl nikdy vyloučen pouze v roce 1965 vystoupila dočasně Indonésie, kvůli sporu s Malajsií, ale v následujícím roce znovu do OSN vstoupila. Povinnosti všech členských států je dán Chartou OSN, která udává práva a povinnosti členských států.

¹⁴ OSN: *hlavní témata* [online]. Praha: OSN, 2018 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/>

OSN má tyto základní cíle:

- 1) udržování mezinárodního míru a bezpečnosti,
- 2) rozvíjet přátelské vztahy mezi národy,
- 3) spolupracovat na zlepšování životních podmínek chudých, odstranění hladu, nemocí a negramotnosti.

OSN má specializované agentury, fondy a programy. Každý z nich je samostatná organizace s vlastními podmínkami členství. Mají svůj rozpočet a sídlo.

Příklady programů a fondů, které zasahují do naší problematiky:

- UNEP
- UNESCO
- UNWTO

UNEP¹⁵

Je program OSN pro životní prostředí. Program vznikl v roce 1972 a sídlo má v keňském hlavním městě Nairobi. Hlavní úkoly jsou podpora mezinárodní spolupráce v oblasti životního prostředí, koordinace enviromentálních programů OSN, sledování stavu životního prostředí, navrhování globálních a regionálních řešení nejvýznamnějších enviromentálních problémů, dále také podpora rozvoje a výzkumu a zajištění výměny, šíření informací o životním prostředí. UNEP je odpovědný za enviromentální stránku udržitelného rozvoje a propojení s ekonomickou a sociální dimenzí.

Výkonnou kancelář najdeme ve zmíněné hlavním městě Nairobi. Má 3 orgány.

1. Enviromentální shromáždění OSN

Jedná se o nejvyšší orgán UNEP. Shromáždění se koná každé 2 roky v keňské Nairobi, kde se setkávají ministři životního prostředí z celého světa.

2. Byro UNEA

3. Výbor stálých představitelů

Výbor se skládá ze stálých představitelů členských států UNEP. Výbor a podvýbory se schází každý měsíc k různým dílčím otázkám. Přebírá rozhodnutí UNEA a kontroluje jejich plnění.

¹⁵ *Sustainabledevelopment* [online]. OSN, 2017 [cit. 2018-02-9]. Dostupné z: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Jedním z hlavních témat, které OSN má je cíl udržitelného rozvoje (SDGs). Jde o sedmnáct cílů udržitelného rozvoje. Program rozvoje je na 15 let (2015-2030), navazuje na agendu Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs). Cíle jsou výsledkem tříletého procesu vyjednávání, které bylo na Konferenci OSN o udržitelném rozvoji v roce 2012. Na formulaci SDGs se podílely všechny členské státy OSN, zástupci občanské společnosti, podnikatelské sféry, akademické obce, ale i občané ze všech kontinentů. Agenda udržitelného rozvoje byla oficiálně schválena 25.září 2015 v New Yorku v dokumentu *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*.

Na obrázku č.1 můžeme vidět všech 17 cílů.

Obrázek 1: Cíle udržitelného rozvoje

Zdroj: *Sustainabledevelopment* [online]. OSN, 2017 [cit. 2018-02-9]. Dostupné z: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

UNESCO

Organizace spojených národů pro vzdělávání, vědu a kulturu byla založena 16.listopadu 1945. UNESCO má 195 členů. Tato organizace má více jako 50 poboček po celém světě. Pro nás nejbližší je v Benátkách nebo v Bruselu. Hlavní poslání této organizace je usilování o udržení mezinárodního míru, rozvíjet vzájemnou spolupráci států v odvětví výchovy, kultury a vědy. Zejména také prosazování úcty k lidskému životu, právnímu řádu a právu. UNESCO podporuje řadu projektů, které podporují šíření gramotnosti a vzdělanosti, podporuje regionální projekty a v neposlední řadě mezinárodní spolupráci

v oblasti kulturního a přírodního dědictví. Organizace má seznam zvláštních témat, které se snaží řešit. Příkladem může být rovnost žen a mužů, klimatické změny či vzdělávání pro udržitelný rozvoj, kterým se budeme zabývat.

Náš svět má 7 miliard lidí s omezenými přírodními zdroji. Proto se jako jednotlivci a zároveň jako společnost učí žít udržitelně. Uvědomit si následky, které učiníme dnes mohou mít důsledek pro život lidí a planety v budoucnu. Proto UNESCO přišlo s programem vzdělávání pro udržitelný rozvoj, s kterým se snaží zlepšit přístup ke kvalitnímu vzdělávání o udržitelném rozvoji.

Jedním z programu UNESCO je světové dědictví a udržitelný cestovní ruch. Tento program je rozdělen na Vizi, která dává najevo zodpovědnost za zachování společného přírodního a kulturního dědictví vhodným řízením cestovního ruchu. Dále je zde uvedena Mise, která směřuje k usnadnění a rozvoji udržitelného cestovního ruchu v rámci zvyšování povědomí a vyvážené účasti všech stran s cílem ochránit jejich hodnoty.¹⁶

Hlavní oblasti, na který je tento program zaměřen jsou politika a strategie, nástroje a pokyny, aktivity budování kapacit a cesty dědictví.

Politika a strategie obsahuje posílení vhodného prostředí podporou politik, které podporují udržitelný cestovní ruch, který je důležitý jako nástroj pro řízení kulturního a přírodního dědictví.

Nástroje pro udržitelný cestovní ruch jsou obsaženy v těchto skupinách:

1. Lidé chránící místa (People protecting places)

Důraz je zde kladen na *lidstvo*. Jde o novou generaci cestujících, kteří mohou ovlivnit, jak bude planeta vypadat v budoucnosti. Zdůrazněna je i *ochrana*, v současné době existuje nespočet možností, jak můžeme svými dovednostmi, sociálními sítěmi pomoci zvýšit povědomí o významu tohoto problému. Poslední je uvedeno *místo*. Zde je kladen důraz, že místo není spojeno pouze s úctyhodným prostředím, ale i s domovy a živobytím. Když dojde ke ztrátě jednoho místa, jsou následky daleko větší.

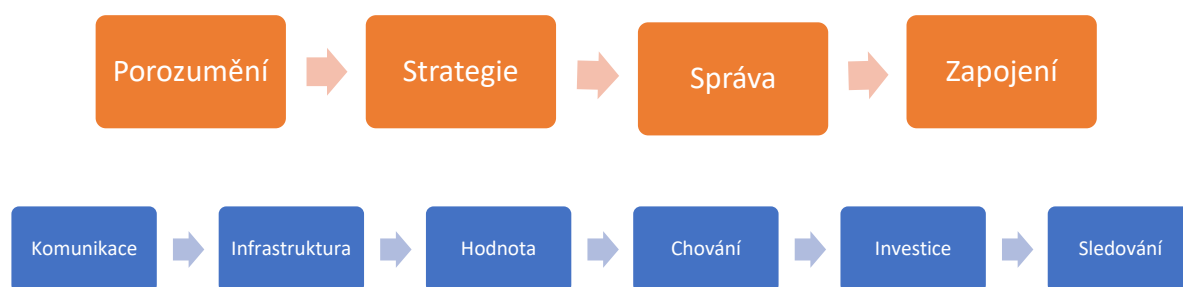
2. Průvodce (How-To)

Tato stránka nám dává rady, jak používat nástroje pro udržitelný cestovní ruch. Jedná se tedy o příručku, která nám pomáhá, jak nejlépe přistupovat k udržitelnému hospodářskému rozvoji prostřednictvím cestovního ruchu. Příručka je určena

¹⁶ World Heritage Centre [online]. Unesco, 2018 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/tourism/>

odborníkům v oblasti cestovního ruchu, ochrany přírody nebo i pro obce, aby všechny klíčové subjekty pochopily možnosti udržitelného cestovního ruchu.

Příručka je rozdělena na první část průvodců 1-4 a druhou část průvodců 5-10. Jednotlivé skupinky průvodců jsou detailně popsány. Ve schématu níže můžete vidět jednotlivé části. První skupina 1-4 je znázorněna oranžově a druhá skupina 5-10 modře. Každý průvodce od 1 až do 10 je podrobně popsán a obsahuje informace proto, aby se co nejlépe dosáhlo daného cíle.¹⁷

UNWTO¹⁸

Mezinárodní mezivládní organizace cestovního ruchu, která se mimo jiné od počátku 90. let podílí v oblasti ekoturistiky. Sídlí v Madridu a po celém světě má regionální pobočky. Cílem UNWTO je podporovat rozvoj cestovního ruchu. UNWTO provádí řadu projektů z různých oblastí. Jedním z nich je právě ***podpora udržitelného cestovního ruchu***.

Udržitelný cestovní ruch podporuje několika způsoby, vzdělávacími, vysvětlovacími a v neposlední řadě i konkrétními projekty. Vypracovala dokument, který je zaměřený na silnou vazbu mezi cestovním ruchem a chráněným územím. Cílem bylo zajistit, aby nedocházelo k narušení těchto oblastí a zároveň, aby cestovní ruch přispíval do této oblasti.

Díky mezinárodnímu roku ekoturistiky (IYE), který byl vyhlášen OSN, UNWTO realizovala spousty činností. Uvést můžeme Světový summit ekoturistiky, publikování

¹⁷ Sustainable tourism [online]. Unesco, 2018 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/sustainabletourismtoolkit/how-use-guide>

¹⁸ World Tourism Organization [online]. UNWTO, 2017 [cit. 2018-02-9]. Dostupné z: <http://sdt.unwto.org/>

pokynů a metodiky pro rozvoj ekoturistiky. Vytvořila také známý globální kodex etiky cestovního ruchu či projekt úspory energie v hotelích.

Dále došlo například v roce 2014 na Valném shromáždění OSN přijetí podpory týkající se udržitelného cestovního ruchu včetně ekoturistiky, životního prostředí či odstranění chudoby.

Dále jsou uvedeny hlavní oblasti, kterými se organizace zabývá:

1. cestovní ruch a změna klimatu,
2. ekoturistika a chráněné oblasti,
3. cestovní ruch a SIDS,
4. turistika a mokřady.

Zásadní dokument týkající se udržitelného cestovního ruchu je Agenda 21 a Agenda 21 pro cestovní ruch. Tento dokument vytváří společný základ pro aktivity předešlých organizací.

Agenda 21¹⁹

Akční plán, který byl přijat 182 vládami na konferenci o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru v roce 1992. Dokument zabývající se plánem zajištění udržitelného rozvoje Země. Agenda 21 se skládá ze čtyřiceti kapitol, které jsou rozdělené na čtyři hlavní části.

Agenda 21 pro cestovní ruch

Vychází z Agendy 21. Na přípravě této agendy se podílely mezinárodní organizace UNWTO a WTTC. Agenda stanovuje devět priorit zaměřených na veřejný sektor.

1. Posouzení stávajícího regulačního, ekonomického a dobrovolného rámce pro zajištění udržitelného cestovního ruchu
2. Vyhodnocení dopadů v oblasti ekonomické, společenské, kulturní a ekologické
3. Plánování udržitelného rozvoje cestovního ruchu
4. Usnadnění výměny informací

¹⁹ PALATKOVÁ, Monika. Mezinárodní turismus: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4862-7.

5. Zapojení všech složek společnosti do procesu
6. Nové produkty cestovního ruchu (obsahující udržitelnost)
7. Sledování a vyhodnocování pokroků
8. Rozvíjení partnerství pro udržitelný rozvoj

Agenda není však zaměřená pouze na veřejný sektor, ale dává návod i pro sektor soukromý. Soustředí se hlavně na hospodaření se zdroji vody a energie, regulace odpadů, odpadních vod či nakládání s nebezpečnými látkami.

2.Udržitelný cestovní ruch

Cestovní ruch neustále roste na oblibě. Přispívá k tomu rostoucí životní úroveň obyvatel. Pro turisty znamená cestování poznávání nových míst, odpočinek a vyhledávání netradičních zážitků. Zvyšování počtu cestujících má však dopad na prostředí, které je navštěvováno.

Když se podíváme do minulosti, život na Zemi vznikl přibližně před 4 miliardami let. Avšak život lidí vznikl před pouhými 200 000 lety a už jsme dokázali změnit svět. V dřívějších dobách byli lidé s přírodou v rovnováze. Pomalu vznikala města a lidská síla nestačila, a tak docházelo k domestikaci. Můžeme si položit otázku, kdy tedy došlo ke změně? Odpověď je celkem jednoduchá. Lidem už nestačilo jedno políčko, ale potřebovali větší plochy pro zemědělství, aby se dokázali uživit. Tehdy nastala revoluce (před 8 – 10 000 lety), kdy došlo ke změně vztahu mezi přírodou a člověkem. Díky zemědělství získalo lidstvo energii zvířat a rostlin. Obyvatelé tak poprvé získávali zisky, nemuseli se za obživou stěhovat a mohli tedy pěstovat rostliny na různých půdách a za různých podmínek.

Po malých částech jsme přírodu či prostředí okolí nás využívali a neuvědomovali jsme si, že můžeme jednou dojít do situace, kdy budeme řešit problémy s vodou, ovzduším, zvířaty atd. Je velmi důležité, že si tyto následky uvědomujeme a chceme to napravit, pokud to tedy ještě půjde. Za to, že dochází k různým negativním změnám nemůže samozřejmě jen cestovní ruch, ale najdeme zde různé podíly vinny.

Abychom všem těmto problémům mohli předcházet, existuje udržitelný cestovní ruch. Pro to můžeme využívat formy cestovního ruchu, které jsou pro prostředí šetrné a zároveň udržitelné. Nedochází k úplnému zákazu vstupu, ale kompromisu, kdy návštěvníci něco zažijí, vidí za určitých podmínek a dané místo tím netrpí.

Existuje celá řada definic, my využijeme definici od organizace UNWTO a CzechTourism.

UNWTO v roce 2004 definovala udržitelný cestovní ruch takto:

„Pravidla pro udržitelný cestovní ruch a jeho řídicí praktiky jsou aplikovatelné na všechny formy cestovního ruchu ve všech typech destinací a to včetně masového cestovního ruchu a různých specifických segmentů. Principy udržitelnosti se vztahují k environmentálním, ekonomickým a sociokulturním aspektům rozvoje cestovního ruchu a nezbytností je dosažení vyváženého poměru všech tří dimenzí, tak aby bylo dosaženo dlouhodobého účinku“.²⁰

CzechTourism definuje udržitelný rozvoj cestovního ruchu jako takový, který zabezpečuje zajištění současných a budoucích potřeb účastníků cestovního ruchu, a přitom pomáhá rozvoji území.²¹

Z předešlých definic se odvozují tři pilíře udržitelnosti. Ekonomický, sociální a environmentální. Udržitelným rozvojem je tedy vyváženost těchto tří pilířů.

2.1 Principy udržitelného cestovního ruchu

Udržitelný cestovní ruch je postaven na několika základních principech. Níže si uvedeme některé z nich:

- propojení základních oblastí života,
- dlouhodobá perspektiva,
- omezená kapacita životního prostředí,
- předběžná opatrnost,
- prevence,
- kvalita života,
- sociální spravedlnost.²²

²⁰ *Sustainable Development of Tourism* [online]. UNWTO, 2005 [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://sdt.unwto.org/content/about-us-5>

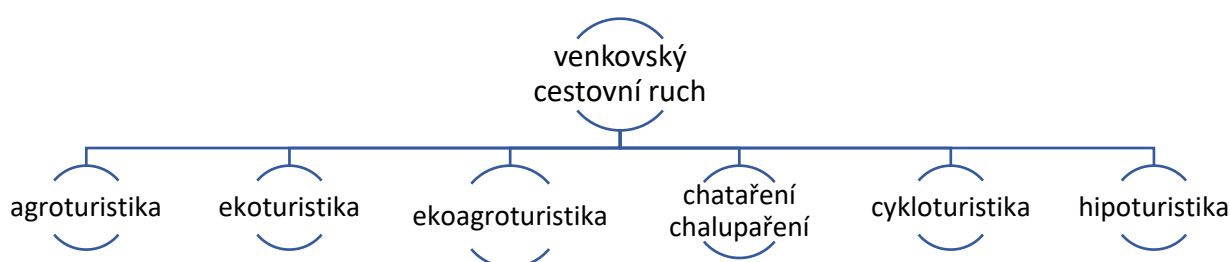
²¹ *Udržitelný cestovní ruch* [online]. Praha: CzechTourism, 2018 [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.eden-czechtourism.cz/udrzitelny-cestovni-ruch/>

²² *Cestovní ruch a udržitelný rozvoj* [online]. Praha: MMR, 2007 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9d19-2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf

2.2 Formy udržitelného cestovního ruchu

Šetrné formy cestovního ruchu představují takové činnosti, které nenarušují životní prostředí. Často se můžeme setkat s pojmem zelený cestovní ruch, tento pojem se nejčastěji používá v zahraniční literatuře. Šetrné formy respektují potřeby a zvyky místních komunit a jsou ohleduplné k životnímu prostředí. Tato forma cestovního ruchu se vyskytuje většinou na venkově, proto se u nás hovoří o venkovském cestovním ruchu.

Obrázek 2: Formy udržitelného cestovního ruchu

Zdroj: ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

2.2.1 Venkovský cestovní ruch

Venkovský cestovní ruch se řadí mezi tzv. měkké formy cestovního ruchu. I tato forma je jednou z podnikatelských činností, a tedy získává zisky. Avšak, zde je rozdíl v tom, že se řídí odpovědnými principy. Je provozována na venkově mimo rekreační střediska. Hlavní zřetel se bere na ekologický a sociální přístup. Cestování s vícedenním pobytem a rekreačními aktivitami na venkově. Mezi aktivity patří jízda na kole/koni, procházky, konzumace místních potravin, pozorování přírody, zvířat a případné starání se o ně. Do této skupiny patří agroturistika, ekoturistika, ekoagroturistika, chataření/chalupaření, cykloturistika a hipoturistika.

Typické znaky venkovské turistiky:

- šetrný vztah k přírodě,
- omezená ubytovací kapacita,
- rodinné zázemí,
- pobyt ve venkovském prostředí,
- poznání, vzdělání.

Šetrná forma, která nepodporuje masovou turistiku umožňuje soulad s přírodou. Omezené množství návštěvníků je pro danou oblast velmi prospěšné a zároveň pro návštěvníky umožňuje prožít lepšího zážitku.

2.2.2 Ekoturistika

Ekoturistika nám spadá pod skupinu zeleného cestovního ruchu. Směřuje k šetrnějšímu přístupu ke krajině a též i obyvatelům. Je propagována jako přátelská vůči životnímu prostředí a zároveň i udržitelná. Návštěvníci mohou danou přírodu pozorovat, obdivovat. Nejčastěji jí organizují malé specializované agentury ve spolupráci s místními podniky. Tato forma umožňuje návštěvníkům dané místo poznat, naučit se něco nového, a hlavně poskytuje danému území příležitosti k výdělku a pracovním místům. Příkladem mohou být návštěvy přírodních rezervací, národních parků, chráněných krajinných oblastí a mnoho dalších přírodních krás. V západních zemích zažívá ekoturistika výrazný nárůst. Patří k nejrychleji rostoucí sektor cestovního ruchu a poptávka po tomto typu cestování se stále zvyšuje.²³

Jednotná definice neexistuje, podle UNWTO je ekoturistika definována jako turistika založená na přírodě.

2.2.3 Agroturistika

Tato forma je vázaná na zemědělské usedlosti a farmy. Je tedy nabízena a provozována farmáři a majiteli zemědělských usedlostí. Účastníci mají možnost vypomáhat na farmě se zvířaty, starat se o pěstování rostlin či o chov zvířat. Neprosperují pouze podnikatelé, ale má příznivé působení na obce, regiony a stát. Pro tyto zemědělské subjekty je agroturistika doplňkovým zdrojem příjmů. Mohou využít jak své vlastní výrobky, ubytovací kapacity, ale i prostředí farmy. Tím dochází k podpoře méně významných oblastí v zemědělství, které jsou v ohrožení.

Význam agroturistiky:

1) pro podnikatele

- doplňkový zdroj příjmů,
- možnost využití méně výnosných ploch,
- zvyšuje úroveň zemědělské domácnosti.

²³ Ekoturistika [online]. Cestovní kancelář Tagua Tours, 2017 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.taguatours.cz/ecotourism.html>

2) pro obce

- lepší vybavenost obce,
- zvýšení příjmů obyvatel obce,
- oživení a udržení tradic,
- umožňuje vytvářet nová pracovní místa,
- využití přírodních, kulturních a historických možností obce,
- zvyšuje atraktivnost obce.

3) pro region a stát

- snižuje nezaměstnanost,
- udržuje a obnovuje vesnické osídlení,
- rozptýlení cestovního ruchu do větší oblasti.

2.2.4 Ekoagroturistika

Jde o turistiku na ekologicky šetrných farmách. Tyto farmy produkují bio-produkty. Ekologická farma nepoužívá pro pěstování či chov zvířat žádné syntetické chemikálie, hnojiva, umělá barviva a další látky, které pro tento způsob výroby potravin není příznivý. Produkty, které se zde vyrobí jsou pod přísným dohledem kontroly a splňují mezinárodní standardy. Zvířata žijící na ekofarmě jsou chována přirozeným způsobem. Rozdíl mezi agroturistikou můžeme vidět pouze v ekologickém přístupu. Aktivita jsou stejné jako v předešlém případě, liší se pouze chov, pěstování a výsledný produkt, který je v biokvalitě.

Podívejme se, jak jsme na tom v České republice.

Ekologické hospodaření v České republice k 17.2.2018 je celkově na 5 307 ekofarmách. Největší zastoupení půdy s ekologickým zemědělstvím se nacházejí v pohraničních hornatých okresech – Jihočeský, Plzeňský, Moravskoslezský, Karlovarský a Ústecký kraj. Nejvyšší počet ekofarm je v Jihočeském kraji (563 rok 2015) a nejméně mimo Prahu kraj Pardubický (méně než 200).²⁴

²⁴ *Registr ekologický podnikatelů* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z:

<https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/StatistikaPocetEP.aspx?stamp=1518856590896>

Kategorizace zařízení agroturistiky a venkovské turistiky²⁵

Návrh této kategorizace vznikl pro potřeby revize a úprav doposud používaných standardů ubytování v soukromí. V kterém jsme se mohli z části dozvědět informace o ubytování v rámci venkovské turistiky. Již vzniklá kategorizace má pomoci nejen ubytování v soukromí, ale také pro ubytovací zařízení s větší kapacitou a pro zážitkové programy bez ubytování.

Zde jsou vytyčeny tři hlavní kategorie:

1. Dovolena na statku,
2. dovolena na venkově,
3. zážitky na venkově.

V rámci této kategorizace se neuděluje nižší či vyšší kvality služeb. Zařízení buď splňuje podmínky certifikace nebo ne.

Udělení či obnovení certifikátů provádí Svaz venkovské turistiky a agroturistiky, z.s. Kategorizace však není vázána na členství ve Svazu venkovské turistiky, z.s.

Ten, kdo získá certifikát na Dovolenu na statku či Dovolena na venkově má ověřenou kvalitu ubytování. Kvalitu ubytování hlídá a kontroluje již zmíněný svaz nebo Asociace hotelů a restaurací České republiky.

Žadatelem o udělení musí být:

- zemědělský podnikatel, fyzická nebo právnická osoba, která podniká v zemědělské výrobě v souladu se zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů a je evidována v Evidenci zemědělského podnikatele,
- fyzická a právnická osoba podnikající podle zákona, obec, svazek obcí, státní podniky, nezisková organizace, nadace, církev.

Certifikace je prováděna dle vydaných tiskopisů, vyškoleným a pověřeným komisařem Svazu venkovské turistiky a agroturistiky, z.s. na místě certifikovaného zařízení, za přítomnosti žadatele, nebo jeho pověřeného zástupce.

²⁵ *Kategorizace zařízení agroturistiky, venkovské a zážitkové turistiky [online]. Velký Beranov: Svaz venkovské turistiky a agroturistiky, 2017 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.svazvt.cz/certifikace/kategorizace-zarizeni-agroturistiky-venkovske-a-zazitkove-turistiky>*

2.2.5 Chataření a chalupaření²⁶

I tato forma se řadí mezi šetrné formy cestovního ruchu. Stejně jako to bylo před lety i dnes se jezdí na víkendy, svátky či prázdniny na své chaty/chalupy.

Z hlediska historie byly první chatové osady především u řek Vltavy, Berounky a Sázavy. Později můžeme tyto oblasti najít i v Podbrdsku a Mnichovicku. Chatové osady vznikly ve dvacátých letech v okolí Prahy a jejich staviteli byli zejména trampové. Střední a zámožnější třída si stavěla rekreační vily a domy v blízkosti velkých měst. Do této doby patřila tato forma rekreace pouze pro panovnické rodiny, šlechtu a pro bohatší osoby.

Za první republiky se pomalu začalo účastnit na cestovním ruchu i ostatní obyvatelstvo. Konaly se krátkodobé cesty z měst. V dnešní době by se tyto cesty daly přiřadit jednodenním poznávacím výletům.

Mladší generace dávala přednost stanování v přírodě, trampingu nebo se konaly organizované akce skautů. Pojem chataření a chalupaření se u nás začal používat koncem 60. let 20. století. Pro rozvoj byl důležitý automobilový průmysl, který byl v rozkvětu, zavedení volných sobot a hlavně to, že mít tzv. „druhý domov“ bylo v té době velmi populární.

V současné době se stále chaty/chalupy využívají. Zejména pro osoby žijící ve městech, představuje tato forma únik od shonu města, stresu či práce. Lidé jezdí na chalupy pro nabrání nových sil a relaxaci. Avšak druhý pohled může být úplně jiný. Chaty se musí opravovat, zahrádky opečovávat, a tak první představou je, že si vlastně nikdo neodpočine. Ale opak je pravdou, tyto práce představují určitou míru relaxace a lidé tyto činnosti dělají rádi. Avšak musíme brát v potaz, že se nejedná o náročné pracovní činnosti. Lidé zde vidí hlavně možnost být v přírodě.

2.2.6 Cykloturistika²⁷

Cykloturistiku zahrnujeme do aktivního využívání volného času. Aktivita je spojená obzvlášť s poznáváním přírody pomocí trekingového či horského kola. V cestovním ruchu dochází ke kombinaci dopravních prostředků, a to především jízdy na kole a vlaku.

²⁶ *Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu* [online]. Praha: MMR, 2006 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: www.mmr.cz

²⁷ *Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN isbn80-245-1159-2.

2.2.7 Hipoturistika

Hipoturistika je forma rekreace a jízdy na koni. V České republice tato forma stoupá na oblibě. Tato aktivita je vhodná a dostupná pro všechny lidi různých životních stylů. Jízda na koni nám dopřeje duševní odpočinek, splynutí s přírodou a tím pádem i šetrné chování k životnímu prostředí. Místa, které tyto aktivity nabízejí poskytují většinou ustájení koní, ubytování pro jejich jezdce, jezdeckou školu, vyjížďky na koních. V neposlední řadě nabízí řada farem také hipoterapii, která je jednou z nejpřirozenějších léčebných metod. Jednotlivé stanice spojují hipostezky. Stanice většinou slouží jako agrofarmy. Nalezneme zde i další zvířata nejen koně, ale i kozy, ovce a další.

2.3 Certifikace²⁸

Certifikace je dobrovolný nástroj, pomocí něhož je dosahováno předem stanovených parametrů. Patří sem například ISO 14000. Jde o skupinu norem, které se vztahují k životnímu prostředí.

V současné době se zvyšuje počet organizací, které se zaměřují na ekologicky šetrnou formu cestovního ruchu. Díky těmto organizacím může zákazník rozpoznat pomocí dané značky, zda se jedná o službu/výrobek, který je šetrný k životnímu prostředí.

Certifikaci můžeme řadit k marketingové výhodě. Certifikáty lákají jednotlivé segmenty, které tyto značky samy vyhledávají. Pomocí těchto značek dochází ke zlepšení image destinace, produktu či služby. Samotný poskytovatel dává signál, že nabízí služby/produkty ve vyšší úrovni a zároveň podporuje životní prostředí. Zákazník se tedy může lépe orientovat na trhu.

2.3.1 Enviromentální značení²⁹

Ekoznačení nebo také ecolabelling je způsob označování služeb a výrobků, které jsou během celého životního cyklu šetrné jak k životnímu prostředí, tak i k zdraví spotřebitele. Jejich kvalita je na velmi vysoké úrovni. Výrobky a služby můžeme tohoto značení jednoduše poznat pomocí symbolu, který je většinou dobře zapamatovatelný.

²⁸ ZÁVODNÁ, Lucie Sára. *Udržitelný cestovní ruch: principy, certifikace a měření*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4576-2.

²⁹ *O Ekoznačení* [online]. Praha: CENIA, 2006 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/node/611#n%C3%A1rodn%C3%AD%20program>

V současné době ekologicky šetrný výrobek/službu či ekoznačku EU používá přes 100 českých i zahraničních firem.³⁰

Pro správné pochopení, jak ekoznačení funguje a jak vůbec vzniklo se musíme ohlédnout do historie. Označování výrobků, které méně zatěžuje životní prostředí začalo být populární na hranici 60. a 70. let 20. století. V té době se zvětšil zájem o životní prostředí. Označované výrobky měly úspěch, avšak vznikaly firmy, které označení výrobků používaly, ale bez žádného šetrnějšího dopadu na životní prostředí. V roce 1992 vznikl *Systém ekoznačení Evropské unie*. Česká republika zavedla ekoznačení díky Ministerstvu životního prostředí České republiky a Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky. Se vstupem České republiky do Evropské unie se stalo součástí i již zmíněný program udělování *Ekoznačky EU*, známější pod pojmem *The Flower*.

Národní program označování ekologicky šetrných výrobků a služeb

V rámci tohoto programu jsou ekologicky šetrným výrobkům a službám udělovány ekoznačky Ekologicky šetrný výrobek a Ekologicky šetrná služba. Avšak za splnění stanovených podmínek, které se týkají vlivu na životní prostředí. Program se řídí ustanovením technické normy ČSN ISO 14024 Enviromentální značky

Garantem a odpovědným orgánem je Ministerstvo životního prostředí ČR, jehož úkolem je zveřejňování nově schválených technických směrnic. CENIA je certifikačním orgánem, odpovědný v první řadě za posuzování žádosti o ekoznačku, tvorbu kritérií a poskytování informací.

CENIA vydává jednotlivé technické směrnice, které stanovují požadavky a ekologická kritéria pro propůjčení ochranné známky.

Příkladem si můžeme uvést podmínky pro ubytovací služby pro turisty. Ve směrnici jsou vytyčeny podmínky, které se musí splnit a dodržovat. U ubytovacích služeb se jedná o omezování spotřeby energie, spotřeby vody, produkce odpadu, využívání obnovitelných zdrojů a také vzdělávání v oblasti životního prostředí. Dokument, který udává všechny nutné podmínky, jednotlivě popisuje, co je nutné či ne.

³⁰ Ekologicky šetrné výrobky [online]. Praha: CENIA, 2017 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/ekoznaceni/ekologicky-setrne-vyrobky>

Ekoznačení Evropské unie

Produkty šetrnější k životnímu prostředí jsou označovány od roku 1992. Na rozdíl od Ekologicky šetrného výrobku/služby se liší zejména v udělení značky, a to po celém trhu Evropské unie. U nás je zprostředkovatelem pro toto udělení, jíž zmiňovaná CENIA.

Dále si uvedeme několik značek, které spadají do oblasti cestovního ruchu. Nejdříve si uvedeme mezinárodně působící a poté se zaměříme na Českou republiku.

The Flower³¹

Tato květina je udělována na celém území Evropské unie. Můžeme se s tímto symbolem setkat na výrobcích/službách, které jsou šetrné vůči životnímu prostředí. Šetrnost probíhá po celou dobu životního cyklu výrobku. V současné době tuto značku používá přes 37 000 výrobků. Kritéria, která se musí dodržovat existují pro více jak 23 kategorií výrobků a služeb. Můžeme se s ní setkat kdekoliv. Ohledně cestovního ruchu je využívána například v ubytovacích zařízeních a kempech.

Na stránkách Evropské komise můžeme najít v katalogu všechny výrobky a služby, které se pyšní tímto symbolem. V Evropě je více jak 50 kempů s touto značkou. Česká republika má pouze 5 provozovatelů hotelů, ale žádný kemp. Rakousko má celkem 48 provozovatelů. Velký počet má Itálie a to 179. Když se na to podíváme máme ještě co dohánět.³²

The Blue Flag – Modrá vlajka³³

Celosvětově známá značka Modré vlajky informuje návštěvníky o stavu pláží a přístavů. Více než 4 000 pláží a přístavů má tento symbol. Označení používá 49 zemí. Jsou zde stanoveny přísná kritéria, která se týkají kvality vody, enviromentální výchovy a bezpečnosti. O udělení rozhoduje nevládní a nezisková organizace Nadace pro ekologickou výchovu (FEE). Modrá vlajka se uděluje pouze na jeden rok.

³¹ *The EU Ecolabel Product Catalogue* [online]. Brusel: © Evropská unie, 2017 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/ecat/>

³² *The EU Ecolabel Tourist Accomodation Catalogue* [online]. Brusel: Evropská unie, 2017 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/ecat/hotels-campsites/en>

³³ *Blue Flag - Our Programme* [online]. Kodaň: Blue Flag, 2014 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://www.blueflag.global/our-programme/>

Nejvíce využívá tento symbol Španělsko má 579 pláží, 100 přístavů a 5 lodí pod touto záštitou. Nižle umístěná je Francie, Řecko, Turecko. Velmi zajímavé je, že Nový Zéland nemá ani jeden tento symbol. Nachází se zde spousta nádherných pláží, ale jejich vybavenost není dostačující.

Cyklisté vítání³⁴

Certifikace je určena pro ubytovací, stravovací služby, kempy a turistické cíle. Značení realizuje Nadace Partnerství od roku 2005. Pro získání certifikátu je nutné splnit specifická kritéria. Nejprve se musí zvolit typ turistické služby a dále podle toho následují povinná a volitelná kritéria. Uvedeme si pro příklad podmínky ubytovací zařízení.

Mezi základní požadavky, které jsou povinné patří například:

- možnost ubytování na jednu noc,
- nabídka vydatných snídaní,
- možnost uschování jízdních kol,
- poskytnutí základního nářadí pro opravy kol,
- příležitost pro mytí kol,
- lékárnička,
- informační tabule Cyklisté vítání.

Dále je nutné mít minimálně 3 položky z doplňkové nabídky, v následujících bodech uvádíme pouze pár příkladů pro představu:

- přeprava či odvoz zavazadel,
- vypůjčení kvalitních kol,
- nabídka obědových balíčků,
- cyklistické a turistické mapy okolí,
- přístup na internet.

Nadace Partnerství existuje od roku 1991. Během dvaceti let se z ní stala největší česká environmentální nadace. Nadace se snaží pomáhat pomocí odborných služeb, které poskytuje, vzdělává veřejnost i veřejnou správu, organizuje propagační a informační

³⁴ *Šetrná turistika a cykloturistika* [online]. Praha: Nadace Partnerství, 2017 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <https://www.nadacepartnerstvi.cz/Setrna-turistika-a-cykloturistika.aspx>

kampaně. V rámci šetrné cykloturistiky koordinují již zmíněnou ekoznačku, zabývá se rozvojem českých stezek Greenways, organizuje semináře, konference a výlety. Největší počet označení Cyklisté vítáni má Jihomoravský kraj.

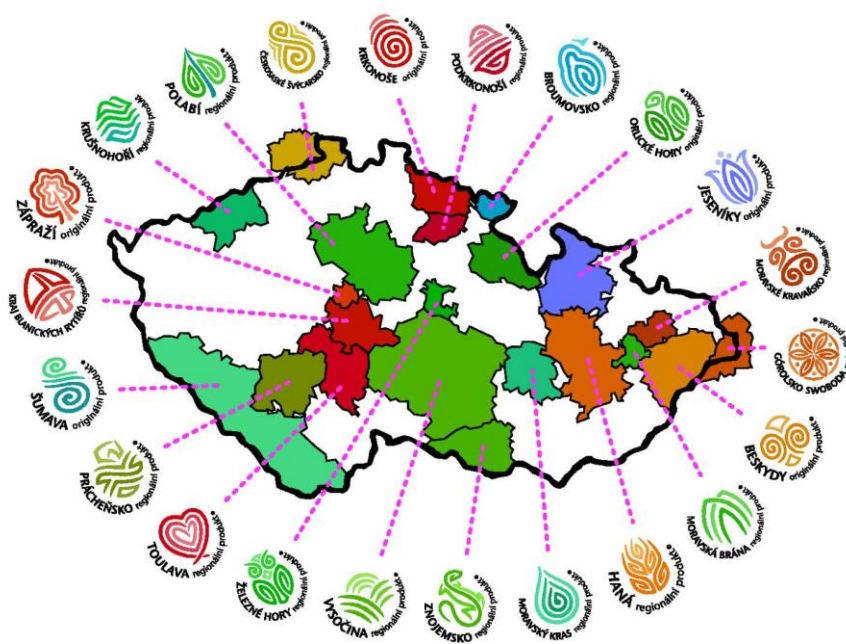
Regionální značení v České republice

Na území České republiky působí *Asociace regionálních značek (ARZ)*. Avšak můžeme u nás najít i jiné značky, které nejsou pod záštitou této asociace. Tyto značky budou uvedeny na závěr této kapitoly.

Cílem asociace je zviditelnění jednotlivých regionů, které mají své významné hodnoty, ať už to je zachovalá příroda, lidové tradice či životní prostředí. Systém regionálních značek má od roku 2004 26 regionů.

V každém regionu vznikla regionální značka, která nám zaručuje kvalitu a šetrnost k životnímu prostředí.

Obrázek 4: Regionální značky České republiky

Zdroj: ARZ

Každý region má svého koordinátora, který zajišťuje správu značky, komunikuje s výrobci a také s ARZ. Značky jsou určeny pro návštěvníky, kteří mohou daný region

lépe poznat. Avšak regionální značení je i pro místní obyvatelstvo, které tak podporuje místní výrobce.³⁵

Jak bylo řečeno na území České republiky jsou i jiné značky, které nespadají pod ARZ. Jejich podmínky získání jsou podobné. Jsou to následující:³⁶

- Regionální produkt Český ráj,
- Tradice Bílých Karpat,
- Regionální produkt Jizerské hory,
- Regionální produkt Lužické hory a Máchův kraj,
- Místní výrobek ze západu Čech.

2.4 Měření udržitelného cestovního ruchu

Abychom mohli měřit udržitelný cestovní ruch potřebujeme pro to indikátory. Když dokážeme něco změřit, získáme tím dané informace a tím pádem můžeme řešit daný problém.

Co je tedy indikátor?

Jedná se o nástroj, s jehož pomocí můžeme odhalit dané problémy. Hodnoty získáváme kvantitativním nebo kvalitativním měřením. Kvantitativně získáváme z různých měření, pozorování. Kvalitativní získáváme například pomocí rejstříkových indikátorů (zminěné ekoznačení, certifikace).

Indikátory v České republice se poprvé použily v publikaci Zpráva o stavu životního prostředí ČR v roce 1993. Pracoviště, která se zabývají indikátory jsou Ministerstvo životního prostředí ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a další instituce.³⁷

Jak udržitelnost pochopíme závisí na tom, kdo pracuje s indikátory udržitelnosti, komu jsou určené a k čemu slouží. Avšak je velmi problematické vytvořit efektivní systém měření. WTO definovala 11 základních indikátorů, které jsou součástí rámce pro management udržitelného cestovního ruchu. UNWTO má svojí vlastní sadu indikátorů

³⁵ *Asociace regionálních značek: O asociaci* [online]. Mukařov: ARZ, 2017 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/arz/cs/o-nas/>

³⁶ *Regionální značky* [online]. Mukařov: Asociace regionálních značek, 2018 [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/>

³⁷ ZÁVODNÁ, Lucie Sára. *Udržitelný cestovní ruch: principy, certifikace a měření*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4576-2.

pro udržitelný cestovní ruch. Podle UNWTO je důležité mít všeobecné indikátory, které lze použít ve všech destinacích. Na rozdíl od toho specifické indikátory se dají použít pouze na určité oblasti jakou jsou například malé ostrovy, horské oblasti atd.

Indikátory udržitelnosti jsou používány při politickém rozhodování a pro informování veřejnosti. CI2, o.p.s. je nestátní nezisková organizace, která se u nás zabývá udržitelným rozvoje, vzděláním, publikační činností. Tato organizace pracuje s těmito následujícími sadami:³⁸

- Společné evropské indikátory (ECI),
- Programové indikátory,
- Místně specifické indikátory,
- Enviromentální indikátory.

³⁸ *Indikátory udržitelnosti* [online]. Rudná: CI2, 2017 [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://ci2.co.cz/cs/indikatory-udrzitelnosti>

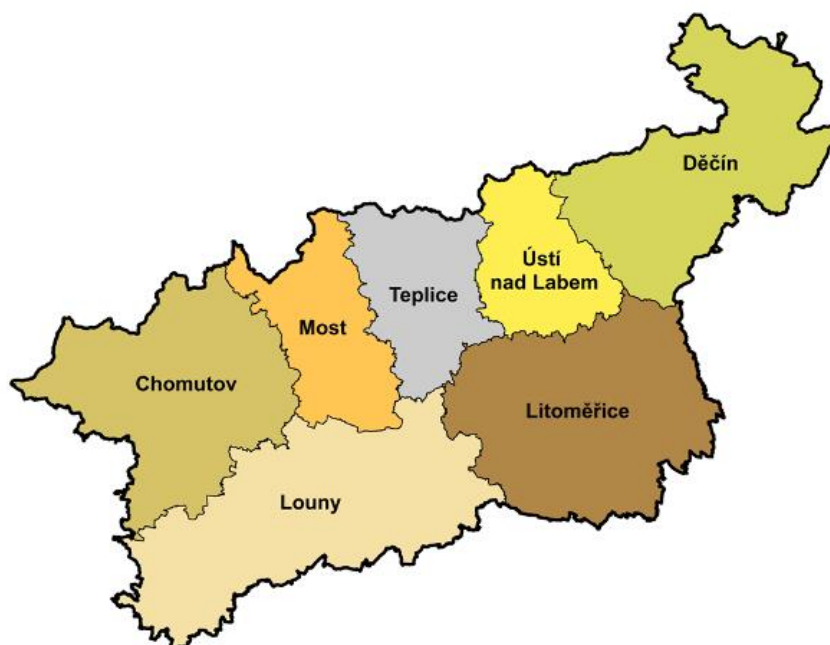
3.Charakteristika Ústeckého kraje

V této kapitole se seznámíme s Ústeckým krajem, abychom mohli lépe analyzovat prostředí v dané problematice. Veškeré informace a data jsou zpracována podle Českého statistického úřadu ke dni 5.3.2018.

Ústecký kraj se nachází na severozápadě České republiky s rozlohou 5 339 km². Na severovýchodě sousedí s Libereckým krajem, na západě s Karlovarským a s menší částí s krajem Plzeňským, na jihovýchodě se Středočeským krajem. Severozápadní hranice kraje jsou zároveň hranicí se Spolkovou republikou Německo.

Tento kraj je rozdělen do sedmi okresů. Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem. Rozložení okresů můžete vidět na obrázku č.6.

Obrázek 6: Okresy Ústeckého kraje

Zdroj: ČSÚ

Louny patří mezi největší okres s rozlohou 1 121 km². Nejlidnatější okres je Děčín (130 787 obyvatel). Kraj je z geografického hlediska velmi rozdílný, příroda je značně pestrá a rozmanitá. Podél hranic s Německem máme oblast s pásmem Krušných hor, Labskými pískovci a Lužickými horami. Krušné hory patří mezi velmi staré pohoří. Na jihovýchodě můžeme najít roviny, které pocházejí z druhohor, mluvíme o České křídové tabuli. V níž nalezneme historicky nejznámější horu Čech, Říp a Milešovku v Českém středohoří. Toto středohoří vznikalo sopečnou činností v období třetihor. Nejvyšší bod kraje nalezneme v Krušných horách, a to Klínovec. Vrchol je však na území Karlovarského kraje. V Ústeckém kraji se je nejnižší položené místo v ČR, hladina řeky

Labe u Hřenska (115 m.n.m.). Územím protéká řeka Labe, zleva se vlévá labský přítok Ohře a řeka Bílina. Kraj má také prameny minerálních a termálních vod.

Zemědělská půda zaujímá 52 % území kraje, lesy tvoří 31 % a vodní plochy 2 %.

3.1 Obyvatelstvo

Ústecký kraj má celkem 820 840 obyvatel k 30.9. 2017. V tabulce č.2 můžete vidět na jakém pořadí se Ústecký kraj řadí v rámci České republiky.

Tabulka 2: Počet obyvatel podle krajů

Kraj	Počet obyvatel
Středočeský kraj	1 348 840
Hlavní město Praha	1 290 073
Moravskoslezský kraj	1 206 599
Jihomoravský kraj	1 180 997
Ústecký kraj	820 840
Jihočeský kraj	639 532
Olomoucký kraj	633 157
Zlínský kraj	583 093
Plzeňský kraj	580 121
Královéhradecký kraj	550 958
Pardubický kraj	517 762
Kraj Vysočina	508 722
Liberecký kraj	441 131
Karlovarský kraj	295 648

Zdroj: ČSÚ

Nejvyšší koncentrace obyvatel je v podkrušnohorské hnědouhelné pánvi. Méně obyvatel je v oblasti Krušných hor, okresu Loun a Litoměřic. Průměrný věk je 41,6 let. Kraj má nejvyšší úmrtnost v republice. Je zde vysoká rozvodovost a řadí se i na první místo v počtu potratů. V kraji žije více žen.

3.2 Ekonomická charakteristika

Podíl hrubého domácího produktu je 5,7 % v rámci České republiky. V Ústeckém kraji je nejvýznamnější zaměstnavatel Mostecká uhelná společnost, Severočeské doly, Chemopetrol a Krajská zdravotní, a.s.

V kraji je zaměstnáno téměř 383 tisíc osob, a to ve zpracovatelském průmyslu. Hrubá měsíční mzda je 25 148 Kč. Ústecký kraj se z hlediska republikového srovnání řadí k nejvyššímu podílu nezaměstnaných osob (7,79%) a to hlavně díky poklesu těžby uhlí,

útlumu výroby i zemědělství. Kraj má 2 vysoké školy, 95 středních škol, 279 základní škola a 357 mateřských škol.

3.3 Dopravní infrastruktura

Kraj má významnou dopravní polohu. Mezinárodní silniční trasa E 55 prochází teplickým a litoměřickým okresem spojující sever a jih Evropy. Nově byl uveden do provozu úsek dálnice D 8 přes Krušné hory s napojením na německou dálnici. Významný silniční tah směřuje z Karlovarského kraje do Libereckého kraje. Železniční síť spojuje mezinárodní trať Spolkové republiky Německo s Ústím nad Labem až do Prahy. Nejdůležitější vodní cestou v České republice je řeka Labe, která umožňuje lodní přepravu do Hamburku.

Zaměříme se i na možnost přepravy turistů. Ústecký kraj nabízí turistům celkem širokou škálu možností dopravy. Nabízí železniční, lodní a autobusovou přepravu. Pro turisty je vytvořena speciální brožurka, která udává informace o jednotlivé dopravě na území Ústeckého kraje. Například železniční doprava je řešena motoráčkem, který má určité turistické linky. Nechybí zde ani cyklovlak. Pro návštěvníky mohou být zajímavé lodní linky, které spojují celkem 20 přístavišť. Autobusová doprava nabízí jak možnost pro turistické výlety, tak i pro výlety s jízdním kolem.

3.4 Životní prostředí

Klimatické oblasti Ústeckého kraje můžeme rozdělit na nejvyšší partie kraje (Krušné hory), která patří do velmi chladné oblasti. Nejnižší partie zase do velmi teplé klimatické oblasti. Příhraniční oblast představuje pro kraj možnost spolupráce v rámci euroregion Krušnohoří, Labe a Nisa.

Kvalita ovzduší

Na kvalitu ovzduší se velmi negativně podepisují průmyslové závody a lokální topeniště. Avšak koncentrace negativních látek jsou ovlivněny také meteorologickými podmínkami.

Pro měření kvality ovzduší se používá pojem imisní limit. Jedná se o hodnotu nejvýše přístupné úrovně znečištění ovzduší.

Ústecký kraj v roce 2016 překročil imisní limit bez zahrnutí přízemního ozonu na 15,2 % území kraje, se zahrnutím přízemního ozonu se jednalo o číslo 41,3 % území kraje.

Hlavní nástroj zabývající se problematikou kvality ovzduší v Ústeckém kraji je **Program zlepšování kvality ovzduší zóna Severozápad**.

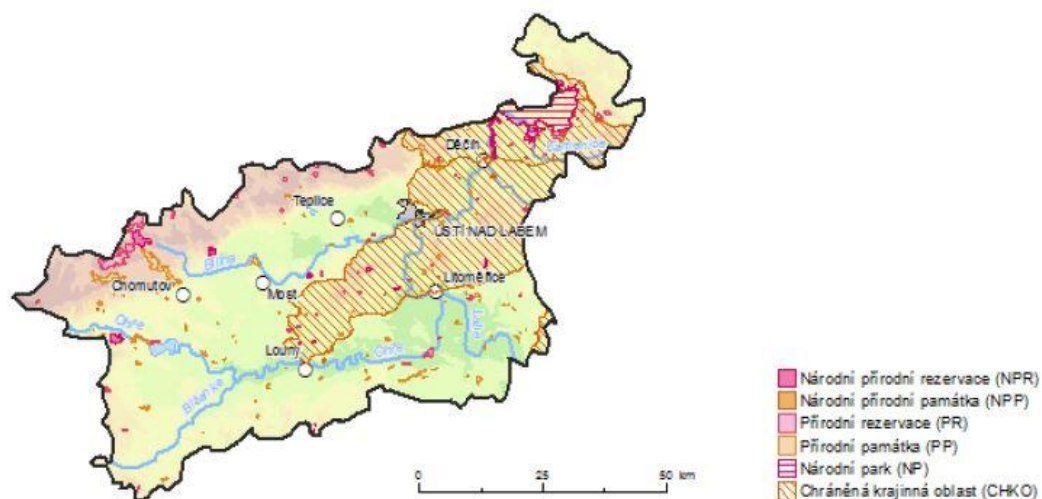
Z hlediska emisní situace se kraj řadí k nadprůměrné emisní zátěži oproti celorepublikovému průměru. Nejznečištěnější vodní toky jsou řeka Bílina, Chomutovka a Blšanka. Jakost vody ovlivňuje těžba a průmysl.

Ochrana přírody

Na území se rozprostírá pět velkoplošných zvláště chráněných území. Jedná se o NP České Švýcarsko, CHKO České středohoří, CHKO Labské pískovce, CHKO Lužické hory a CHKO Kokořínsko.

Nachází se zde 174 maloplošných zvláště chráněných území. Mezi ně patří 12 národních přírodních rezervací, 13 národních přírodních památek, 56 přírodních rezervací a 93 přírodních památek.

Obrázek 7: Chráněná území

Zdroj: AOPK

Ekologické zemědělství

Ekologicky obhospodařovaná půda na celkové ploše zemědělské půdy se v Ústeckém kraji pohybuje výrazně nad průměrem ČR. Zaujímá 17 % celkové rozlohy zemědělské půdy kraje. Ekologicky obhospodařovanou půdu tvoří zejména pastviny, ale také ovocnářství.

Těžba

Objem těžby v roce 2016 činil 38,7 mil. tun, avšak meziročně poklesl o 3,0 %. Tento kraj, který má ložiska hnědého uhlí patří mezi kraje s největšími objemy těžby nerostných

surovin v rámci celé ČR. V kraji se těží hnědé uhlí a stavební suroviny. Plocha, která je dotčena těžbou představuje 19 636,4 ha, což je 3,7 % rozlohy kraje.

Průmysl

V roce 2017 bylo provozováno 191 z 1 544 průmyslových zařízení spadajících do IPPC v celé ČR. IPPC je zkratka pro integrovanou prevenci a omezování znečištění, jde o velké průmyslové a zemědělské podniky, výrobce potravin a krmiv. Provozovny se nejčastěji nacházejí v povodí Bíliny, horního toku Ohře a také podél toku Labe.

Emise z dopravy

I když je Ústecký kraj zaměřen na průmysl, doprava není hlavním zdrojem znečišťování. V období 2000–2016 emise znečišťujících látek z dopravy výrazně poklesla.

3.5 Vývoj cestovního ruchu v Ústeckém kraji

V této kapitole se podíváme blíže na vývoj cestovního ruchu v Ústeckém kraji zejména z hlediska vývoje počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v posledních letech, počtu jejich přenocování, struktury návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení podle jednotlivých zemí.

3.5.1 Vývoj návštěvnosti Ústeckého kraje

Jak můžeme vidět z tabulky č.3 návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v posledních letech roste a stejně tomu je i u počtu přenocování. V roce 2017 navštívilo hromadné ubytovací zařízení 595 683 hostů. Převládají zde návštěvy domácích hostů.

Tabulka 3:Návštěvnost hostů v hromadných ubytovacích zařízeních a počet jejich přenocování v letech 2015-2017

Rok	Počet hostů	Počet hostů		Počet přenocování	Počet přenocování	
	Hromadná ubytovací zařízení	Rezidenti	Nerezidenti	Hromadná ubytovací zařízení	Rezidenti	Nerezidenti
2015	487 259	317 764	169 495	1 313 971	848 503	465 468
2016	527 461	346 389	181 072	1 440 494	947 583	492 911
2017	595 683	389 126	206 557	1 568 852	1 017 147	551 705

Zdroj: ČSÚ

Když se podíváme na složení nerezidentů většina návštěvníků hromadných ubytovacích zařízení je ze Spolkové republiky Německo, z Polské republiky a Slovenské republiky. Návštěvnost odpovídá blízkosti hranic s Německem a Polskem.

Tabulka 4: Počet hostů ubytovacích zařízení dle země 2017

Spolková republika Německo	92 743
Polská republika	18 240
Slovenská republika	14 124
Dánské království	5 023
Rakouská republika	4 795

Zdroj: ČSÚ

Ústecký kraj z hlediska počtu hromadných ubytovacích zařízení má od roku 2012 klesající tendenci. Avšak v roce 2015 vidíme menší nárůst.

Tabulka 5: Kapacita hromadných ubytovacích zařízení

Rok	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany
2012	519	9 527	25 296	1 699
2013	513	9 433	25 063	1 752
2014	446	8 463	22 047	1 825
2015	468	8 832	23 351	1 609
2016	473	9 265	24 051	1 725

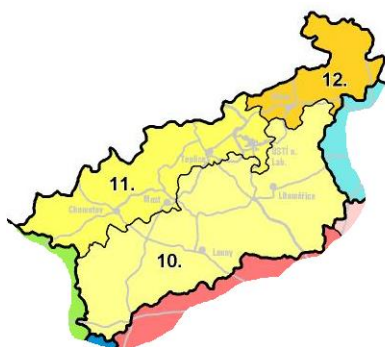
Zdroj: ČSÚ

3.5.2 Atraktivita kraje

V této kapitole se zaměříme na atraktivitu, které jsou důležité pro území Ústeckého kraje v rámci cestovního ruchu.

Nejprve rozdělíme kraj na čtyři základní regiony cestovního ruchu. Vymezení je odlišné od agentury CzechTourism, která dělí Ústecký kraj na tři turistické oblasti. My se budeme držet rozdělení čtyř regionů proto, že samotný Ústecký kraj ho využívá pro své strategie. V následujícím obrázku můžete vidět základní rozdíl mezi rozdělení kraje od CzechTourism a samotného kraje.

Obrázek 8: Regiony cestovního ruchu od CzechTourism

Zdroj: CzechTourism

Vysvětlivky:

- 10. - České Středohoří a Žatecko
- 11. – Krušné hory a Podkrušnohoří
- 12. – České Švýcarsko

- České Středohoří ●
- České Švýcarsko ●
- Dolní Poohří ●
- Krušné hory ●

Obrázek 9: Regiony dle Ústeckého kraje

Zdroj: Ústecký kraj

Dále si rozebereme jednotlivé regiony. Charakterizujeme si, co je pro ně typické a jaké činnosti se zde dají realizovat. Zároveň si uvedeme jednotlivá místa, která budou vybrána podle destinačních organizací a recenzních portálů.³⁹

A. České Švýcarsko a Šluknovsko

České Švýcarsko se může pyšnit národním parkem České Švýcarsko, které je v České republice nejmladším národním parkem ze čtyř. Od druhé poloviny 19. století je toto území velmi vyhledávaným. Velkou zásluhu na tom mají atraktivity: Pravčická brána, soutěska Kamenice. Tento národní park byl vyhlášen v roce 2000 se sídlem Správy NP České Švýcarsko v Krásné Lípě. Předmětem ochrany NP je zejména unikátní reliéf, který vytváří skalní hřbety, kaňony pískovcové věže a další krásné pozoruhodnosti. V tomto parku najdeme i rozmanitou faunu a flóru.

a) pěší turistika

Pěší turistika je v tomto regionu velmi oblíbená a má dostatečný potenciál. Aktivitu lze provádět jak v NP České Švýcarsko, ale také v dalších chráněných území CHKO Labské Pískovce a Lužické hory. Pro pěší turistiku je nakloněná část Šluknovského výběžku. V regionu je 10 přírodních rezervací a 9 přírodních památek.

Hlavní atraktivity:

- Pravčická brána – největší přirozená skalní brána, která má statut národní přírodní památky od roku 1992. S Českým Švýcarskem je velmi spojená, a tak jí můžeme

³⁹ Turistické informace čerpány z: <http://www.branadocech.cz/>, [2018-03-09].

považovat za symbol regionu. Díky unikátnosti se řadí mezi nejnavštěvovanější místo Ústeckého kraje.

- Tichá a Divoká soutěska řeky Kamenice – další velmi navštěvované místo kraje, které láká turisty svojí přírodní krásou. Nabízí naučnou stezku a projížďky na lodičkách s odborným výkladem.
- Tiské stěny – jsou na rozhraní regionů České Švýcarsko a Krušných hor. Stěny patří mezi nejstarší turistické oblasti Labských pískovců. Dělí se na Velké a Malé stěny, i zde nalezneme naučné stezky a komentované prohlídky. Významné jsou i pro horolezce. Nacházejí se zde lezecké terény.
- Rozhledny – region má velkou nabídku rozhleden a vyhlídkových míst. Ty nejznámější z nich jsou například rozhledna Jedlová, Studenec a Děčínský Sněžník.

b) cykloturistika

Další forma, která je v regionu velmi využívána. Pro potvrzení tohoto faktu nám může stačit rozrůstající se počet ubytovacích a stravovacích zařízení, které mají známku „Cyklisté vítáni“. O ochranné známce jsme si řekli pár informací v předešlé kapitole. Cykloturistika je však vnímána z pohledu Správy Národního parku České Švýcarsko jinak. Není zahrnuta jako prioritní oblast rozvoje cestovního ruchu, jelikož cílem zde je maximální šetrný cestovní ruch (v jádru Českého Švýcarska). V okrajových oblastech se kritérium zmenšuje, a naopak cykloturistika patří mezi rozvojový potenciál. Musíme brát v potaz to, že pomocí kol můžeme snížit zatížení osobní automobilovou dopravou.

c) lyžařská a zimní turistika

Oproti letní sezóně má tento region velmi omezené možnosti. V zimní sezóně můžeme navštívit celoročně otevřené zámky, lyžařské areály či běžecké terény.

Mezi další aktivity, které nejsou hlavním cílem regionu, můžeme zařadit hippoturistiku, horolezectví či golf.

B. Krušnohoří

Krušnohoří patří mezi nejhornatější část kraje. Nejvyšší bod je na Klínovci. Krušné hory získaly název od slova „krušit“. Slovo je spjato s hornickou činností, plavbou dřeva či úpravou rudy. Díky hornatosti v území nenalezneme velkoplošné zvláště chráněné území. Špatná image regionu vychází z oblasti průmyslové výroby, z poničených horských lesů, hornictví a narušených krajín. Všechno špatné je, ale i pro něco dobré. Proto se zde mohou vytvářet netradiční zážitky, které se v jiných částech republiky organizovat nedají.

a) pěší turistika

Nejvyužívanější území pro pěší turistiku je horská oblast. Avšak preferuje se zde více cykloturistika pro zdolávání delších vzdáleností. Pro klidnější turistiku nabízí tento kraj řadu přírodních parků. Mezi zajímavé přírodní atraktivity řadíme Sfingy u obce Měděnec. Dále se zde nacházejí rozhledny (Komáří Hůrka, Vlčí Hora). Specifické jsou pro region rozhledny, které se tyčí v blízkosti aktivních dolů. Turista má tedy možnost nahlédnout do velkolomů na hnědé uhlí (rozhledna Málkov).

b) cykloturistika

Cykloturistika zde převládá nad pěší turistikou. Známa Krušnohorská magistrála, která vede souběžně s hranicemi se Spolkovou republikou Německo. Síť cyklotras je přehledná a propojuje přírodní zajímavosti a památky regionu.

c) lyžařská a zimní turistika

Lyžařská a zimní turistika má v tomto regionu podstatně větší význam než v předešlém regionu. Nejvýznamnější lokalita je pro region areál Klínovec, který zasahuje jak do Ústeckého kraje, tak i do Karlovarského kraje. Proto zde bylo nutné vytvořit nadregionální propojení, díky kterému je zde dostatek ubytovacích a stravovacích zařízení. Další zimním střediskem je například areál na Bouřňáku. Máme zde také udržovanou síť běžeckých tratí. Nejznámější Krušnohorská bílá stopa, která se pyšní kolem 200 km běžeckých tras a okruhů.

Tak jako v předešlém regionu je zde zázemí pro golf, hippoturistiku. Předpoklad rozvoje vodních sportů přináší řada lomů, které se nepoužívají. Originální atraktivitou je vojenská turistika či uhelné safari. Do oblasti zasahují dvě vinařské oblasti (litoměřická a mělnická). Což je další impuls pro rozvoj vinařské turistiky. Nesmíme zapomenout na lázeňské služby, které poskytuje město Teplice. Lázně regionálního významu jsou lázně Kyselka a Dubí.

C. České středohoří a Podřipsko

Region je tvořen pohořím Českého středohoří, územím Dolnooharské tabule a Ralské pahorkatiny. Pohoří České středohoří se táhne mezi Louny a Českou Lípou. České středohoří je současně i CHKO. Typické pro tuto oblast jsou kuželovité tvary kopců. Krajinový fenomén Českého středohoří je údolí Labe nazývané Porta Bohemica. Podřipsko je rovinaté, teplotně nadprůměrné a tradičně zemědělské. Nacházejí se zde zejména venkovské oblasti a památná hora Říp.

a) pěší turistika

Jižní Ústecko, severní a západní Lovosicko a severní Litoměřicko patří mezi nejhustější síť značených cest. Pro Podřipsko není pěší turistika význačná. Oblast Českého středohoří má velké množství naučných stezek, které vznikly díky CHKO České středohoří, ale také ostatní organizace se podílely na vzniku dalších stezek.

Pro tento region jsou nejvíce zajímavé vrcholy Českého středohoří a zároveň slouží jako vyhlídkové body.

- Milešovka (836,6 m) – nejvyšší hora Českého středohoří. Na vrcholu se nachází meteorologická rozhledna. Vrchol je považován za největrnější místo České republiky.
- Lovoš (570 m.n.m.) – čedičový vrchol tvořen dvěma vrcholy, Malým a Velkým Lovošem. Můžeme zde najít ojedinělost v České republice, a to jedinou vrcholovou turistickou chatu.

b) cykloturistika

Region nemá tak hustě pokryté cyklotrasy. Nejvíce jich nalezneme v blízkosti koridorů řek a v okolí větších měst. Rovinatá část regionu má velmi malou síť cyklotras, i když rovinné oblasti mohou přinést úspěšný potenciál pro rozvoj daného regionu. Jde zejména o oblasti Podřipska, Úštěcka.

c) poznávací turistika

Region staví zejména na poznávacím cestovním ruchu, jelikož má pěkná historická města. Navštěvovaná města jsou Ústí nad Labem, Terezín, Litoměřice, Libochovice.

Mezi ostatní formy aktivit zařadíme hipoturistiku, horolezectví, vodní sporty. Vinařská turistika na Roudnicku a Žernosecku. Řadí se na druhé místo po jižní Moravě v rámci koncentrace vinařských oblastí. Nejznámější vinobraní je v Litoměřicích, Roudnicích nad Labem či Velkých Žernosekách. I v tomto regionu nalezneme lázeňství. Pouze v obci Mšené – léčba nervových poruch a poruch trávicího ústrojí.

D. Dolní Poohří

Oblast podél řeky Ohře. Proslulá je pěstováním chmele a vína. Jsou zde také historická města (Louny, Kadaň), zámky, zříceniny či galerie a muzea.

a) pěší turistika

Region má nejméně značených turistických tras. Důvodem je nedostatek atraktivit ve volné přírodě. Největší koncentrace zajímavých míst je podél řeky Ohře (Přírodní park

Dolní Poohří). I když zde není tolik turistický tras, najdeme zde i naučné stezky. Pro pěší turistiku mohou být zajímavé rozhledny, které v této oblasti také nechybí.

b) cykloturistika

Mezi nejdůležitější cyklotrasu můžeme uvést mezinárodní, která vede podél řeky Ohře z Karlovarského kraje až do Litoměřic. Pokrytí cyklotras není na tomto území vyrovnané. Není zde tolik cyklotras. Potenciál v regionu představují tematické produkty spojené s pivem.

Mezi další formy atraktivit, které území nabízí je poznávací cestovní ruch. Do popředí se staví královská města Kadaň, Žatec a Louny. Klíčovým může být bezmotorové létání, pro které je tato oblast nejlepší volbou. Na své si přijdou i milovníci vodáctví či přehrad. Potenciál má komplex lázní Evženie, která se snaží zvyšovat nabídku služeb. V okolí města Kadaň narazíme na menší vinice.

3.6 Strategie a cíle kraje v oblasti rozvoje cestovního ruchu

Ústecký kraj má velkou škálu rozvojových dokumentů. Kraj si je rozdělil do několika skupin.⁴⁰

- cestovní ruch,
- doprava,
- kultura,
- regionální rozvoj,
- sociální služby,
- školství,
- zdravotnictví,
- životní prostředí.

Jednotlivé skupiny si zanalyzujeme dle naší problematiky. Podíváme se jaké strategie a cíle mají či chtějí dosáhnout. Pro nás je nejdůležitější skupina Cestovní ruch. Zde je vytvořen dokument **Strategie rozvoje cestovního ruchu 2015-2020**. Dokument je rozdělen do tří částí. Analytická, návrhová a implementační. Analytická část analyzuje nabídku cestovního ruchu Ústeckého kraje. Jak bylo řečeno na začátku kapitoly, kraj je rozdělen do čtyř regionů, které jsou jednotlivě prozkoumány. Návrhová část čtenáři

⁴⁰ Rozvojové dokumenty kraje, ke dni 10.3.2018. Dostupné z : <http://www.kr-ustecky.cz/rozvoj-kraje.asp?p1=204504>

představuje vize, priority a opatření, cíle a marketingové strategie. Implementační část zahrnuje popis přístupů a postupů, které umožní realizovat priority a opatření.

Ústecký kraj si je vědom, že jeho území je velmi diferenciované. Region České Švýcarsko má dobré předpoklady rozvoje, ale ostatní regiony už na tom nejsou tak dobře. Vize regionu je zlepšení, vytvoření nových cyklotras, chtějí se zaměřit na rozvoj netradičních forem cestovního ruchu. Jejich další body souvisejí s nabídkou Ústeckého kraje, kterou chtějí dostatečně podpořit.

Kraj si vytyčil tyto priority:

- zvýšení návštěvnosti a délky pobytu,
- zlepšit skladbu návštěvníků (útrata, atraktivita),
- zvýšení opakovaných návštěv,
- zlepšení vnímání Ústeckého kraje.

Priorita – zefektivnění marketingu cestovního ruchu se zabývá opatřením, které cílí na realizaci regionálních produktů cestovního ruchu. Poprvé se tedy setkáváme s podporou, která nám spadá do naší problematiky. Ke každému regionu byl vytvořen určitý produkt, který daný region vystihuje a mohl by přinést nové návštěvníky.

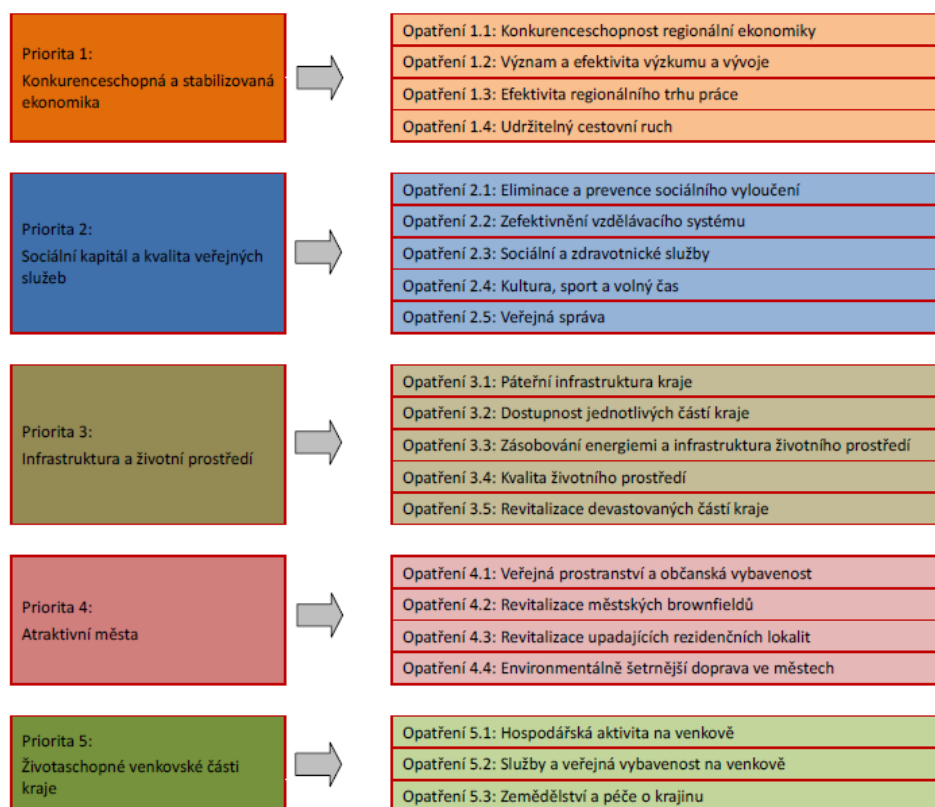
V dokumentu jsou vytvořeny pro všechny čtyři regiony specifické produkty, které by mohly vést k rozvoji a podpoře dané oblasti. V případě každého regionu byl uveden produkt, v kterém můžeme najít známky šetrného cestovního ruchu. Avšak v této návrhové části nebyl ani jednou použit pojem udržitelný cestovní ruch. Můžeme být však rádi, že pojmy ekoturistika, agroturistika a venkovská turistika se v dokumentu objevily. V kategorii kultura se nachází **Koncepce rozvoje kultury a památkové péče 2014-2020**. V koncepci je zmiňován regionální operační program, v kterém docházelo k podpoře udržitelného rozvoje cestovního ruchu. Avšak operační program spadá do předchozího období. V současné době máme operační program vyhlášený na období 2014–2020, kde již zmíněný program nefiguruje. V koncepci je uvedena SWOT analýza Ústeckého kraje v oblasti kultury. Kraj si uvědomuje, že mezi příležitostmi patří udržování tradic a živé kultury, rozvoj produktů vázaných na místní specifika. Což směřuje k udržitelnému cestovnímu ruchu. Další významný krok pro cestovní ruch představuje kapitola o památkové péči. Je zde řečeno, že místní památky nejsou dostatečně využity a ani nedostávají přiměřenou péči. Uvědomují si, že když této oblasti dají větší pozornost mohou z toho profitovat. Dokument uvádí jednotlivé památky, které jsou v Ústeckém

kraji. Nepřekvapí nás, že i cestovní ruch zde má svojí samostatnou kapitolu. Kapitola pojednává o návštěvnosti památek a dochází ke komparaci mezi jednotlivými kraji.

Regionální rozvoj obsahuje dokument **Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020**.

Jsou zde vytyčené základní vize, cíle, priority a problémová analýza. V rámci cestovního ruchu je brán zřetel na nevyužití potenciálu cestovního ruchu. Překážky rozvoje jsou především směřovány na špatnou kvalitu poskytovaných služeb, nedostatečnou infrastruktura či nejednotné marketingové aktivity. Pro problematiku šetrného cestovního ruchu bychom mohli vybrat kapitolu o vitalitě venkovských částí kraje. Kraj se potýká s problémem vylidnění, snížení hospodářské činnosti či zhoršení finančních situací ve venkovských oblastech. Kraj má pět základních priorit a k tomu příslušná opatření. Obrázek č.10 nám ukazuje priority a opatření. Nás nejprve zaujme opatření 1.4, které se zabývá udržitelným cestovním ruchem. Avšak je uspokojivé, že všechny priority nějakým kouskem zasahují do cestovního ruchu.

Obrázek 10: Schéma priorit a opatření

Zdroj: Program rozvoje Ústeckého kraje

V rámci životního prostředí vznikla Koncepce environmentální výchovy vzdělání a osvěty v Ústeckém kraji (EVVO). Soubor, který se zabývá vzdělaností a výchovou v Ústeckém kraji. Analyzuje školy, nevládní neziskové organizace, státní správu/samosprávu a podnikovou sféru. Cílem analýzy bylo vytvoření objektivní charakteristiky současného stavu kraje v oblasti ekologické výchovy. Dokument udává také informace, v kterých dokumentech Ústeckého kraje, se objevuje.

3.7 Zhodnocení stavu cestovního ruchu Ústeckého kraje

V současné době je nejvýznamnějším regionem pro cestovní ruch region **České Švýcarsko**. Zejména se jedná o národní park České Švýcarsko. Nalezneme zde dostatečnou materiálně technickou základnu. Disponuje spousty aktivit, které lákají návštěvníky. Potenciálně významný pro Ústecký kraj je region **Krušnohoří**. Pro rozvoj cestovního ruchu může mít potenciál výskyt netradičních atraktivit. Do nevyužitých oblastí patří region **České středohoří, Podřipsko a Poohří**. Není to však tím, že by regiony neměly co nabídnout, ale že nejsou uspokojivě rozvinuté a nevyužívá se jejich potenciál. Poohří by potřebovalo navýšit ubytovací kapacity. Méně rozvinuté regiony mohou čerpat z poznávacího cestovního ruchu, produktů vytvořených k tématice piva či vína nebo aktivního cestovního ruchu. Je zde nespočet možností, které by se daly realizovat. Avšak je nutné mít postačující materiálně technickou základnu. Tento kraj potřebuje mít i správně nastavenou propagaci, aby si dokázal přilákat nové návštěvníky, které se budou chtít vracet. V dnešní době většina lidí slyší na netradiční formy, tak proč nevyužít potenciál, který se v tomto kraji objevuje.

Problém by mohl být i v nedostatku cestovních kanceláří a agentur, které se nespecializují přímo na příjezdový či domácí cestovní ruch. Podle databáze Asociace českých cestovních kanceláří a agentur (AČCKA) a databáze Asociace cestovních kanceláří České republiky (ACKČR) se nachází v kraji celkem 24 cestovních kanceláří a agentur. Cestovní agentura je zde zastoupená Invií a Travel agentka Most. Cestovní kanceláře zejména Exim Tours, Čedok, Firo-Tours, Blue Style, Alexandria. Mezi ty méně známé Daen International, Johoho a Sport-S.⁴¹

Ústecký kraj má více cestovních kanceláří a agentur mimo tyto asociace.

⁴¹ *Mapa členů* [online]. ACK ČR, 2018 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.ackcr.cz/mapa-provozoven/>

Institut turismu CzechTourism vydává publikaci, v níž udává návštěvnost turistických cílů za rok 2016. V níže uvedeném obrázku č.11 můžeme vidět nejvíce navštěvovaná místa Ústeckého kraje. I zde se nám potvrzuje tvrzení, že nejvíce navštěvovaným regionem je České Švýcarsko.

Obrázek 11:Návštěvnost turistických cílů 2016

Zdroj: Institut turismu CzechTourism

4.Udržitelný rozvoj cestovního ruchu Ústeckého kraje

V této kapitole se podíváme, jak se Ústecký kraj staví k udržitelnému rozvoji. Nejprve si zanalyzujeme strategické dokumenty.

4.1 Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje

Ústecký kraj má dokument, který se nazývá **Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje 2006-2020**. Soubor se skládá ze sedmi kapitol. Úvod definuje základní pojmy, principy a důvod vzniku dokumentu. Ústecký kraj si určil základní vizi, která je značně obsáhlá. Vize je stanovena tak, že Ústecký kraj bude krajem v průmyslovém regionu, který používá moderní environmentální šetrné technologie. Důraz klade na propojení výzkumu a vývoje s kvalitním vzdělávacím zázemím. Vznik ekonomických subjektů s enviromentální a sociální odpovědností. Občané si budou Ústecký kraj volit nejen kvůli práci, ale také jako místo k životu.

Pro důkladné zanalyzování udržitelného rozvoje si kraj dokument rozdělil na:

1. ekonomickou oblast,
2. sociální oblast,
3. enviromentální oblast,
4. správu věcí veřejných.

Avšak tento dokument vznikl v roce 2006 a v roce 2010 došlo k aktualizaci. Aktualizace byla provedena, jelikož první dokument z roku 2006 byl pilotním. Dokument nevycházel z žádných zkušeností. V praxi došlo k řadě problémů, které vycházely z metodiky. Dokument byl pro použití do praxe méně přehledný.

V tomto strategickém dokumentu si kraj zvolil čtyři prioritní osy:

1. efektivní ekonomika a zaměstnanost,
2. vyvážené využívání území,
3. zdravá a soudržná společnost,
4. kvalitní životní prostředí.

V porovnání s předchozím bodem jsou prioritní osy lépe charakterizovány. V předešlém případě byly oblasti vybrány velmi obecně.

Čtyři oblasti zhodnotíme podle aktualizovaného dokumentu.

Každá oblast má své cíle a opatření. My vždy vybereme takové priority, které zasahují do udržitelného rozvoje cestovního ruchu.

1. Efektivní ekonomika a zaměstnanost

Ústecký kraj si uvědomuje, že je postaven na průmyslu. A tím pádem v rozporu s životním prostředím. Hlavní problémy, které jsou zdůrazněny: nedokončená dopravní infrastruktura, nevzdělanost obyvatelstva. Nejdůležitějším cílem pro nás je ***Rozvíjet potenciál kraje v oblasti cestovního ruchu a zvýšit povědomí o kraji jakožto cíli pro cestovní ruch.*** Opatření mají za úkol rozvíjet infrastrukturu a produkty environmentálně šetrného cestovního ruchu, vytvořit kvalitní management, podporovat nevyužité kulturní a technické památky, investovat do jejich obnovy a v neposlední řadě posílit image destinace.

2. Udržitelné využívání území

Pro území Ústeckého kraje je charakteristická povrchová těžba uhlí a s ní spojená problematika územních limitů těžby. Prioritní osa je zaměřena na omezení nekoordinovaného rozrůstání sídel a objektů, využívání nepoužívaných, poškozených či zanedbaných ploch a objektů. Cíle, které nás nejvíce zajímají jsou nastaveny jako cíl: ***Zlepšit stav měst a obcí, zlepšit ekologické funkce krajiny a posílit její ochranu.*** Opatření k nim přidaná hovoří o využití již zmíněných nevyužitých ploch a zlepšení kvality lesů.

3. Zdravá a soudržná společnost

Hlavní problém v této prioritě vychází z vysoké míry nezaměstnanosti, která dále vytváří podmínky pro nárůst kriminality. Cílem této priority je především podpora zdravé a sociálně soudržné populace. Pro oblast byly vytvořeny cíle zabývající se vytvářením podmínek pro zlepšení zdraví a životního stylu obyvatel, zajištění rovných příležitostí pro vstup na trh práce a do vzdělání. Důležitým cílem je zlepšení image kraje jako místa pro kvalitní život. Třetí oblast nezahrnuje přímo opatření či cíle, které by konkrétně přispívaly k udržitelnému rozvoji cestovního ruchu, ale jsou důležité, jelikož obyvatelstvo Ústeckého kraje je velmi důležitým stavebním kamenem pro udržitelný cestovní ruch kraje.

4. Kvalitní životní prostředí

Nejvýznamnějším problémem životního prostředí v kraji je zhoršená kvalita ovzduší. Negativní hodnoty jsou šířeny z tepelných elektráren ale i ze silniční dopravy. Neustále dochází k vyhlásování oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší. Jednoznačně mezi cíle patří zlepšení kvality ovzduší, motivace soukromého sektoru k vyšší odpovědnosti za stav životního prostředí a důležitým cílem je environmentální vzdělání výchovy a osvěty (EVVO).

4.2 Organizace ovlivňující rozvoj šetrných forem cestovního ruchu

V této části kapitoly se budeme věnovat organizacím, které svojí působností zasahují do šetrných forem cestovního ruchu.

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

Koordinační a metodický orgán pro všechny subjekty v cestovním ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj vytváří Koncepti státní politiky cestovního ruchu v ČR. V současné době je vytvořena koncepce na období 2014-2020. Vytváří nám podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v České republice. Reguluje ochranu spotřebitele a stanovuje pravidla pro cestovní kanceláře a agentury. Ministerstvo se zapojuje i do aktivit mezinárodních organizací cestovního ruchu, prezentuje se na odborných konferencích a veletrzích cestovního ruchu. Pomocí České centrály cestovního ruchu (CzechTourism), prezentuje

Českou republiku jak v zahraničí, tak i na domácím trhu. Realizuje projekty financované ze strukturálních fondů Evropské Unie.⁴²

Příkladem projektů financovaných z fondů může být národní systém kvality služeb cestovního ruchu (NSKS), Regionální informační systém (RIS) či Hotelstars.

Český systém kvality služeb

Dobrovolný inovativní nástroj, který pomáhá ke zvyšování kvality služeb v oblasti cestovního ruchu. Vlastníkem je Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky a realizátorem CzechTourism. Ústecký kraj má celkem 14 certifikovaných subjektů. Nejvíce zastoupených subjektů je v oblasti organizací veřejného a neziskového sektoru. Kam patří hlavně destinační agentury. Celkově má Česká republika 546 certifikovaných subjektů.⁴³

CzechTourism

Jak již bylo řečeno, hlavní cílem této agentury je propagace České republiky jak v zahraničí, tak i v České republice. Pro dosažení cíle plní 6 hlavních úkolů.

1. Koordinace činností v oblasti cestovního ruchu
2. Destinační marketing
3. Mediální prezentace ČR
4. Informační podpora cestovního ruchu
5. Výzkumné a vzdělávací činnosti
6. Ekonomický a administrativní chod agentury

CzechTourism vytváří strategie a koncepce. V současné době máme Marketingovou koncepci cestovního ruchu 2013-2020. Když se na ní podíváme podrobněji ohledně šetrného cestovního ruchu, moc informací ohledně této problematiky nenajdeme. Pouze v destinačním marketingu se hovoří o podpoře tvorby produktů cestovního ruchu s šetrným přístupem k životnímu prostředí a v rámci systému vyvážených cílů destinace

⁴² *Cestovní ruch* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2018 [cit. 2018-03-17].

Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch>

⁴³ *Český systém kvality služeb* [online]. Praha: Copyright © Český systém kvality služeb, 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://organizace.csks.cz/>

se píše o zvýšení konkurenceschopnosti destinace České republiky na mezinárodním trhu na základě rozvoje udržitelných forem cestovního ruchu.⁴⁴

CzechTourism vytváří speciální kampaně, které pomáhají propagovat Českou republiku jak na domácím, tak i zahraničním trhu. My se na určité z nich podíváme a zaměříme se, zda se tam vyskytuje i Ústecký kraj.

První se podíváme na webový portál **www.tradicemasmysl.cz**. Zde je Ústecký kraj rozdělen na čtyři regiony dle CzechTourism. Každý region je charakterizován a jsou vytyčeny dané tradice, které se k regionům vážou.

Česko země příběhů se snaží přilákat návštěvníky zajímavým příběhem, který se pojí s určitým místem. Zvláštní je, že CzechTourism v tomto případě rozdělil Ústecký kraj na 3 regiony (1.České Švýcarsko, 2.České středohoří a Žatecko, 3. Krušné hory a Podkrušnohoří). Avšak můžeme být rádi, že v kraji nalezneme dostatek příběhů.

EDEN (European Destinations of Excellence) tuto soutěž pořádá též CzechTourism. Na každý rok jsou vybrány témata, v kterých destinace soutěží. Současné období 2016/2017 bylo vyhlášeno pro zviditelnění destinací, které zvítězily v letech 2009-2015. V období 2008/2009 na téma chráněná území vyhrála destinace České Švýcarsko. Soutěžící musí dbát na ochranu prostředí a potřeby místních obyvatel.⁴⁵

Pro udržitelný cestovní ruch je zajímavá soutěž **Vesnice roku**. Cílem soutěže je povzbuzení obyvatel venkova k rozvoji svého domova. Soutěž poprvé proběhla v roce 1995, vyhlásil jí Spolek pro obnovu venkova ČR a v roce 1996 je jedním z vyhlášovatelů Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky a Svaz měst a obcí ČR. Každý rok se vyhláší vesnice roku v jednotlivých krajích. Ocenění je v podobě zlaté, modré, bílé, zelené a oranžové stuhy. Každá stuha má určitý význam. Pro nás je důležitá zelená stuha, která se týká péče o zeleň a životní prostředí a oranžová stuha, která je oceňována za spolupráci obce a zemědělských subjektů. V Ústeckém kraji za rok 2007 získala zelenou

⁴⁴ *Marketingová koncepce cestovního ruchu 2013-2020* [online]. Praha: Czechit, 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: http://www.czechtourism.cz/getmedia/fa20d069-2d8b-4d19-8591-b19083531b33/11_12_13_marketingova_strategie.pdf.aspx

⁴⁵ *EDEN 2008/09 - „Cestovní ruch a chráněná území“* [online]. Praha: CzechTourism, 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.eden-czechtourism.cz/predchozi-rocniky/eden-2008-09/>

stuhu obec Radovesice a oranžovou Srbská Kamenice. Celkově se soutěže zúčastnilo 16 obcí Ústeckého kraje.⁴⁶

Ministerstvo zemědělství České republiky⁴⁷

Ústřední orgán státní správy pro zemědělství, vodní hospodářství, potravinářský průmysl, správu lesů, myslivost a rybářství. Jednou z oblastí, kterou se zabývá je venkov. Prioritním tématem je pro nás agroturistika. Zde je charakterizována jako forma venkovského cestovního ruchu, kterou provozují zemědělské podnikatelé. Ministerstvo má zájem o tvorbu aktivit, které budou směřovat k rozvoji, podpoře a propagaci agroturistiky v České republice. Proběhlo již několik aktivit. Jako příklad můžeme uvést dotace na podporu agroturistiky. Cílem je vytvoření pracovních míst i pro nekvalifikované pracovní síly, využití venkovských brownfields a zemědělských farem. Další aktivitou je pořádání vzdělávacích seminářů, kategorizace zařízení agroturistiky a venkovské turistiky ČR či tvorba koncepce rozvoje agroturistiky v České republice 2017-2024.

Velmi povedená činnost od ministerstva je seriál, který má podporovat agroturistiku. V současné době má 6 vydání. V každém vydání ministerstvo představí agroturistiku v určité oblasti. Ale ani jednou nebyl pro podporu agroturistiky zvolen Ústecký kraj.

Poznej svého farmáře je dalším projektem, který se snaží podpořit farmáře a zároveň vzdělávat veřejnost. Každá akce má doprovodný program, který se skládá například z hudebního doprovodu, soutěží pro děti, prohlídky farmy, ukázky výroby produktů atd. V roce 2017 bylo naplánováno celkem 19 farem z celé České republiky. Začínalo se na pštroší farmě, která je v Ústeckém kraji.⁴⁸

Soutěž zemědělec roku má nově zařazenou kategorií zemědělec roku v agroturistice. Za rok 2017 bylo přihlášeno velké množství farem. Vítězem se staly dvě farmy Zámecký dvůr Černousy a farma Moulisových. V současné době ministerstvo finalizuje koncepci

⁴⁶ *Vesnice roku* [online]. Praha: Vesnice roku v Programu obnovy venkova, 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.vesniceroku.cz/vysledky&rok=2017&kraj=11>

⁴⁷ *EAGRI: Venkov* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/>

⁴⁸ *Poznej svého farmáře* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2017 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://poznejsvehofarmare.cz/>

rozvoje agroturistiky v České republice do roku 2030. Bude to první strategický dokument věnovaný této problematice na celostátní úrovni.

Svaz venkovské turistiky a agroturistiky, z.s.

Dobrovolné profesní sdružení s celostátní působností. Založeno bylo v roce 1997. podílí se na rozvoji venkovské turistiky a agroturistiky. Mezi nejdůležitější projekty patří oficiální jednotná klasifikace ubytování v soukromí, kategorizace zařízení agroturistiky, venkovské a zážitkové turistiky, kterým jsme již věnovali pozornost. Dále pak prázdniny na venkově a národní festival venkovské turistiky a agroturistiky ŽIVO. Prázdniny na venkově nabízí kompletní přehled turistické nabídky ubytování a zážitků v České republice. V Ústeckém kraji je možné najít ke dni 20.3.2018 celkem 21 subjektů. Z toho je velké množství farem (11). Zbývající subjekty jsou zejména ubytovací zařízení.

WHO (World Health Organization) světová zdravotní organizace, která garantuje mezinárodní projekt **Zdravé město**. Vychází z dokumentu OSN Agenda 21 a strategie Světové zdravotní organizace Zdraví 21. V České republice vznikla v roce 1994 asociace Národní síť Zdravých měst České republiky. zaměřuje se na realizaci hodnot udržitelného rozvoje, kvality života a zdraví ve městech, obcích a regionech. Česká republika má 130 členů. Ústecký kraj má 5 měst/obcí pod touto značkou. Mezi ně patří Ústí nad Labem, Litoměřice, Štětí, Ústěk a Benešov nad Ploučnicí.⁴⁹

⁴⁹ *Národní síť Zdravých měst* [online]. Praha: NSZM ČR, 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.zdravamesta.cz/cz/clenstvi-nszm>

4.3 Šetrné formy cestovního ruchu provozované v Ústeckém kraji

V této části kapitoly si analyzujeme jednotlivé formy šetrného cestovního ruchu, které se nacházejí na území Ústeckého kraje.

Agroturistika

Jak již bylo zmíněno agroturistika je vázaná na zemědělské usedlosti a farmy. V Ústeckém kraji je několik farem, které nabízejí pro návštěvníky řadu zážitků. Avšak největší koncentrace farem je v regionu České středohoří. Farmy se zaměřují na chov krav, koz, ovcí a koní. Služby, které nabízejí svým návštěvníkům se skládají ze zemědělských prací. Můžeme uvést krmení zvířat, dojení krav, sečení trávy, jízda traktorem či se můžeme podílet na výrobě sýra. Na obrázku č.12 můžete vidět farmy na území Ústeckého kraje. Žlutý bod představuje ekofarmy. Ekofarmám se budeme věnovat po analýze agroturistiky. Zeleným bodem jsou označeny ostatní farmy.

Obrázek 12: Farmy Ústeckého kraje

Zdroj: Vlastní

Následující tabulka č.6 nám ukazuje farmy, které jsou na území Ústeckého kraje. Tabulka je rozdělena do sekcí, které nám představí místo, kde se farma nachází, čím se farma zabývá a činnosti, které provozuje.

Tabulka 6: Farmy na území Ústeckého kraje

Farma	Sídlo	Chov/pěstování	Činnosti
Kozí farma Nová Víska	Nová Víska	Koz	Výroba, prohlídka farmy, činnosti na farmě, ubytování
Kozí farma Žofín	Žofín	Koz	Výroba
Farma Růžová	Růžová	Skotu, koz	Výroba, prohlídka farmy, činnosti na farmě,
Hospodářství pod Strážným vrchem	Merboltice	Koz	Výroba, prohlídka farmy, činnosti na farmě, ubytování
Farma Žampach	Loučky	Skotu	Prohlídka statku, ubytování, školy v přírodě
Farma Držovice	Držovice	Koz	Výroba, farmářské trhy
Farma Zababeč	Třebušín	Koní	Vzdělávací programy, tábory.
Pštrosí farma	Židovice	Pštrosů, ovcí, koz	Výroba, poznej svého farmáře.
Farma Beneš	Děčany	Ovoce	Výrobky, prohlídky
Farmička u Kačky	Klíny	Skotu, koní	Zooterapie, prohlídka farmy, činnosti na farmě.
Cevyk z.s.	Klíny	Koz	Výroba, prohlídka farmy, kurzy řemesel.

Zdroj: Vlastní

Pro zjištění podrobnějších informací byly kontaktovány jednotlivé farmy. Samozřejmě, že odezva nebyla stoprocentní, ale i tak jsme mohli dojít k určitému závěru. Uvést můžeme **kozí farmu Žofín**, která v současné době činnost farmy ukončuje. Důvodem je věk majitelů. Majitelé uvedli, že pomalu omezují chov skotu i produkci kozích sýrů. Dále

budou pokračovat jen pro své potřeby. V předcházejících letech nabízeli i možnost ubytování

Farma Zababeč, která je nedaleko Litoměřic, vybudovala farmu pro pobyt v přírodě v CHKO České středohoří. Ideálně pro rodiny s dětmi. Farma na dotaz ohledně návštěvnosti a zájmu o šetrnou formu cestovního ruchu reagovala ne moc spokojeně. Zájem na této farmě nestoupá. Uvedli, že fungují zejména díky pořádání vzdělávacích programů pro školy a tábory.

Jako poslední uvedeme **farmu Držovice**, která je v okrese Litoměřice. Farma se zaměřuje na výrobu sýrů. Majitelé sdělili, že zájem o výrobky ze sýrů neustále roste. Stoupal by i zájem o exkurze, ale majitelé se tomu spíše brání, jelikož nemají dostatek času a exkurze je zdržovaly od práce.

Jak vidíme v předešlém textu, existence farem je velmi závislá na lidském faktoru. Stáří či nedostatek pracovních sil může negativně ovlivnit chod i příležitosti farmy.

Pro lepší orientaci a pochopení vybereme dvě farmy, které představíme a následně zhodnotíme.

Jako první zvolíme **farmu Držovice**, která představuje potenciál pro rozvoj agroturistiky na farmě. Farma začala vznikat v roce 2001, kdy byla zakoupena usedlost v Držovicích. První zvířata zde byla od roku 2002. Avšak začátky byly ještě chaotické. Majitelé se rozhodli, že se budou zaměřovat pouze na chov koz a ovcí. Výrobky prodávali přímo na své farmě či ve vlastním krámku v Litoměřicích. Snažili se zviditelnit i na jarmarcích. První návštěva farmářského trhu v Klánovicích byla pro farmu klíčová. Na trh jezdí pravidelně, a tak si vybudovali své jméno. Zúčastnili se také různých soutěží. Vyhráli v letech 2010, 2014 a 2015 Regionální potravinu Ústeckého kraje. V roce 2009 a 2015 farma hospodařila v režimu BIO. Avšak díky ztrátě pronajatých pozemků byla nucena vystoupit z této formy hospodaření. Produkty z této farmy můžeme zakoupit v hlavním městě Praha, ve Středočeském, Libereckém, Karlovarském, Plzeňském a samozřejmě i v Ústeckém kraji. Zajímavé je, že nejvyšší zastoupení v prodeji výrobků je v Praze.⁵⁰ Z hlediska cestovního ruchu má farma velký potenciál. Vzdálenost farmy od Litoměřic je přibližně 25 km. Ať se jedná o návštěvníky města Litoměřic či Terezína, mohou si spojit výlet s pěknou návštěvou této farmy. Jelikož se výrobky prodávají na více místech,

⁵⁰ *Náš farma, farma Držovice* [online]. Držovice: ©2016 Vítězslav Jančák, 2018 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://farma.drzovice.info/nase-farma/nase-farma.html>

nejen na území Ústeckého kraje, je zde možnost oslovit více potenciálních návštěvníků. Farma by měla zauvažovat na zvýšení počtu zaměstnanců, kteří by pomohli jak při chodu farmy, tak i při výrobě produktů. Budoucí navýšení zaměstnanců vychází z tvrzení, že je o výrobky větší zájem. Při zvýšení počtu zaměstnanců by přicházela možnost, zaměřit se i na návštěvníky, kteří by rádi farmu navštívili. Je zřejmé, že s tímto rozhodnutím jsou spojené další náklady, ale na druhou stránku, návštěvníci farmě přinesou příjmy.

Farma má pěkně zpracované webové stránky, nechybí ani na facebooku, kde můžeme vidět, že její popularita není nízká. Mají kolem 1000 liků. Na stránce jsou aktivní, přidávají fotografie, události či aktuální sdělení.

Druhá zvolená farma je **farma pštrosí**. Je v obci Židovice. V porovnání s předešlou farmou, je přibližně ve stejné vzdálenosti od Litoměřic. Avšak je blíže pro návštěvníky z Prahy. Pštrosí farma byla založena v roce 2001. V roce 2003 začala výstavba pštrosí porážky. Farma může obchodovat se zeměmi jak Evropské unie, tak i mimo Evropskou unii. Obchoduje například s Německem, Holandskem, Itálií, Belgií. Jak již bylo zmíněno v předešlé části práce, zúčastnila se akce poznej svého farmáře. Během akce byla možnost si farmu prohlédnout či ochutnat místní produkci.⁵¹ Netradiční chov může být významný pro další rozvoj této farmy. Pštrosí farmy se v České republice vyskytují v menším počtu. Z hlediska konané akce, která měla vysokou návštěvnost představuje forma venkovské turistiky značný potenciál. Farma má své webové stránky, avšak jsou cílené pouze na prodej svých výrobků. Stránky nás seznámí pouze se pštrosy a výrobky. Samotný popis farmy je velmi stručný. Farma se na facebooku nenachází. Pro venkovský cestovní ruch je pštrosí farma značným lákadlem.

Ekoturistika

Ekoturistika je spojená zejména s návštěvou chráněných krajinných oblastí, národních parků atd. V třetí kapitole jsme uvedli počet chráněných území v tomto kraji. Tento kraj může nabídnout například výpravy do NP České Švýcarsko či CHKO Labské pískovce. Jelikož se zde nachází i více krásných míst, je zapotřebí, aby návštěvníci měli potřebu tyto místa navštívit. Příležitostí pro tuto formu mohou být ptačí oblasti. Na území kraje se vyskytují celkem 4 ptačí oblasti. Labské pískovce, Novodomské rašeliníště – Kovářs

⁵¹ *Pštrosí farma - Krejtný* [online]. Židovice: Pštrosí farma - Krejtný, 2018 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://www.pstrosifarma.cz/>

ká, Východní Krušné hory, Nádrž vodního díla Nechanice. Tyto místa mohou být vhodná pro pozorování ptactva (birdwatching). Ptačí oblasti patří do systému Natura 2000. Naturu 2000 tvoří ještě evropsky významné lokality. V České republice jsou vyhlášeny pro ochranu evropsky významných druhů rostlin, živočichů a přírodních míst. Ústecký kraj má celkem 50 evropských významných oblastí.⁵²

Ekoagroturistika

Jak bylo zmíněno jde o turistiku na ekologicky šetrných farmách. Celkem je v Ústeckém kraji ekologických zemědělců 270. Nejvíce ekologických zemědělců se nachází v okrese Děčín. I přesto, že se na území Ústeckého kraje nachází dostatek ekologických zemědělců, nabídka pro cestovní ruch už není tak značná.⁵³ Množství farem s ekologickým hospodařením vidíme na obrázku č. 12 str.50, které jsou označeny žlutou barvou.

V tabulce č.7 jsou uvedeny všechny ekologické farmy s rozdělením stejným jako to bylo u předcházející tabulky.

Tabulka 7: ekologické farmy

Farma	Sídlo	Chov/pěstování	Činnosti
Farma Kytlice	Kytlice	Koní, skotu	Příměstské tábory
Farma Huníkov	Lipová	Skotu, ovcí	Výroba, prohlídky
Farma Letní Stráň	Velká Veleň	Skotu, ovcí, koní	Ubytování, prohlídky, činnosti na farmě
Ekofarma Natural	Slavošov	Skotu, ovcí, koní	Ubytování, prohlídka farmy, činnosti na farmě
Ekofarma Babiny	Nová Ves u Pláně	Skotu, koní	Výroba, ubytování, prohlídky, činnosti na farmě

⁵² Natura 2000 [online]. Praha: AOPK ČR, 2018 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z:

<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=1821&akce=&ssHledat=>

⁵³ Přehled ekologických subjektů [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z:

<https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/Prehled.aspx?stamp=1521720681851>

Ekofarma Ranch v horách	Nová Ves v Horách	Skotu, ovcí	Výroba, ubytování, prohlídky, činnosti na farmě
Levandulová Farma	Židovice	Levandule	Výroba, prohlídky.

Zdroj: vlastní

Pro zhodnocení byla vybrána **Levandulová farma**, která není pro území České republiky typická. Jedná se o malou rodinnou farmu v blízkosti pštrosí farmy. Farma se zaměřuje na pěstování různých druhů levandule. Klade důraz na kvalitu, a proto jsou výrobky držitelem bio kvality. Farma je pro veřejnost přístupná pouze v období, kdy levandule kvete. Což je na přelomu června a července. Webové stránky jsou velmi dobře zvolené. Návštěva stránky vyvolá u potenciálního klienta příjemný pocit a potřebu dané místo navštívit. Nechybí ani na facebookových stránkách. Zde mají přes 4000 líků. Nevýhodou této farmy je, že je pouze sezónní. Klienty si může nalákat pouze na měsíce, kdy levandule kvete. Avšak i tyto měsíce mohou být pro farmu výzvou pro vytvoření speciálních produktů pro návštěvníky. Mohou se zde pořádat komentované prohlídky či dílničky pro výrobu levandulových produktů. Pro fotografy by mohla být zajímavá nabídka focení levandulové scenérie. Místo by bylo vhodné pro vytvoření svatebních fotografií. Jelikož je v současné době populární spíše přírodní tematika.

Ted' se podíváme na **ekologickou farmu Letní Stráň**. Nachází se v blízkosti Děčína. Činnost farmy spočívá zejména v chovu skotu, ovcí, koní, daňků. Na svých stránkách nabízejí službu agroturistika.⁵⁴ Výhodou farmy je, že se domluví anglickým, německým, italským i ruským jazykem. Nemáme zde tedy jazykové bariéry pro potenciální klienty ze zahraničí. V nabídce je i možnost ubytování na farmě. Webové stránky nám poskytují základní informace o farmě. Farma nemá vytvořené stránky na facebooku. I když se na webových stránkách vyskytuje možnost agroturistiky, informace ohledně nabídky jsou nedostačující. Bylo by potřeba lépe specifikovat danou formu, která se na farmě dá realizovat. Vypsát jednotlivé činnosti, prohlídky atd. Místo by bylo vhodné pro konání táborů, vzdělávacích programů pro školy. Jejich jazyková vybavenost by se měla také

⁵⁴ *Eko-farma Letní Stráň* [online]. Letní Stráň: © Thomas Becquerel, 2018 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://www.farmaletnistran.cz/ekologie.html>

lépe využít. Nabídnout například tábory i v zahraničí. Což souvisí s vytvořením vhodné propagace.

V teoretické části byla zmíněna kategorizace zařízení agroturistiky a venkovské turistiky. Byly tam vytyčeny tři hlavní kategorie (Dovolená na statku, dovolená na venkově a zážitky na venkově). V rámci webového rozhraní **www.prazdninynavenkove.cz** jsme analyzovali počet možností, které se v Ústeckém kraji nachází. Server nabízí celkem 19 subjektů. Většina zmíněných farem v této práci je na tomto portálu. Avšak patří sem i restaurace a ubytování v soukromí. Obec Kytlice, v které se nachází i již zmíněná farma, má nejvíce subjektů. Jde zejména o ubytování.⁵⁵

Hipoturistika

Mezi další šetrnou formu patří hipoturistika. Při analyzování území kraje bylo zjištěno, že Ústecký kraj má značný počet míst pro koně. Ať už máme na mysli místo pro ustájení, výcvik či pořádání soutěží. Pro potřeby této práce byla vybrána pouze taková místa, která nabízejí možnost hipoturistiky. Tedy taková nabídka služeb, která poskytuje projížďky na koních, péči o koně atd. U předešlých forem agroturistiky a ekoagroturistiky byly také většinou součástí koně, které doplňovali služby dané farmy. Avšak tato forma je většinou spojována s projížďkou na koni a případně i zastávky u farem. Na obrázku č. 13 můžete vidět jednotlivá místa, která nabízí možnosti hipoturistiky. Můžeme si všimnout, že jich nejvíce nalezneme zase v oblasti Českého středohoří.

Obrázek 13: Hipoturistika

Zdroj: Vlastní

⁵⁵ *Prázdniny na venkově* [online]. Praha: Svaz venkovské turistiky, 2018 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://www.prazdninynavenkove.cz>

Ústecký kraj má Polabskou jezdeckou stezku, která prochází CHKO České Středohoří, CHKO Labské pískovce a Národním parkem České Švýcarsko. Byla vybudována v roce 2005. Stezka je propojena na několik jízďáren, kde jsou připravená odpočinková místa jak pro koně, tak i pro návštěvníky.⁵⁶ Jinak se na území nenacházejí žádné oficiální jezdecké stezky.

Cykloturistika

Cykloturistika je další formou, která se na území Ústeckého kraje vyskytuje. Kraj se může pyšnit Labskou stezkou, která prochází daným krajem. Labskou stezku koordinuje Nadace Partnerství. V České republice existuje od roku 1991 a stala se z ní jedna z největších českých enviromentálních nadací. Nadace vzdělává veřejnost, uděluje granty či organizuje propagační kampaně. V rámci naší problematiky se zabývá šetrnou turistikou a cykloturistikou. Labská stezka patří v Německu k jedné nejnavštěvovanější a zároveň je součástí evropských tras EuroVelo.⁵⁷ Koordinuje zmíněnou certifikaci Cyklisté vítáni. V Ústeckém kraji je celkem 93 označení. Nejvíce zastoupené jsou v ubytovacích službách, poté ve stravovacích. Značku Cyklisté vítáni mají dokonce 4 kempy. V porovnání se sousedícími kraji si Ústecký kraj vede velmi dobře. Překvapivě má Liberecký kraj značek méně. Stejně tomu je tak i v případě Karlovarského kraje, pouze ve Středočeském kraji dominují značky více.⁵⁸

Regionální značky

Jelikož jsme se dostali k jednotlivým značením, které se na území vyskytují, podíváme se dále na regionální značky. Nejprve zhodnotíme regionální značky podle ARZ. Výskyt značek rozebereme podle jednotlivých regionů. Veškeré informace jsou čerpány z webové stránky <http://www.regionalni-znacky.cz/mapa-regionu> ke dni 23.3.2018.

⁵⁶ *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky: Koňské stezky* [online]. Praha: AOPK, 2018 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/informace-pro-navstevniky-chko/konske-stezky/>

⁵⁷ *Nadace Partnerství: Šetrná turistika a cykloturistika* [online]. Praha: Kentic CMS, 2018 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <https://www.nadacepartnerstvi.cz/Setrna-turistika-a-cykloturistika.aspx>

⁵⁸ *Cyklisté vítáni: Ústecký kraj* [online]. Praha: Kentic CMS, 2018 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://www.cyklistevitani.cz/Vypis-vyhledavani-2.aspx?lat=50.70425428339992&lon=13.813700400000016&z=9>

Tabulka 8: Výskyt regionálních značek podle ARZ

Region	Výrobky	Služby	Zážitky
Poohří	17	1	10
České středohoří	15	0	1
Českosaské Švýcarsko	38	0	13
Krušnohoří	50	3	3

Zdroj: ARZ

Region Poohří

Region se pyšní 17 výrobky. Nejvíce zde dominují výrobky z piva. Certifikovaná služba je zde pouze jedna, a to Šenkovna u Zajíce. V regionu můžeme zažít celkem 10 certifikovaných zážitků.

České středohoří

Certifikovaných výrobků můžeme nakoupit celkem 15. Jedním z nich je produkt ze zmiňované Levandulové farmy či výrobky z farmy Držovice. Služby se v regionu ještě neprosadily ale jeden zážitek jako Roudnický košť je již zapsaný.

Českosaské Švýcarsko

Má celkem 38 výrobků. Certifikovaná je i farma Růžová. Služby tak jako v přecházejícím regionu zaostávají. Avšak zážitků už můžeme zažít 13.

Krušnohoří

Poslední region má ze všech regionů nejvíce výrobků a to 50. Služby a zážitky se v počtu shodují. Obě dvě kategorie mají 3 výskyty.

Mimo regionální značky podle ARZ se zde také vyskytuje značka **Regionální potravina**. Cílem této značky je podpořit místní podnikatelé a motivovat zákazníky ke koupi těchto výrobků. Ústecký kraj má celkem 62 produktů pod touto značkou. Mezi další prestižní značku kraje patří **Nejlepší potravinářský výrobek Ústeckého kraje – kraje Přemysla**

Oráče. Kraj v roce 2017 pořádal desátý ročník této soutěže. Soutěž je rozdělena do čtrnácti kategorií.⁵⁹

Tato kapitola je také podkladem pro získávání informací pro **měření udržitelného cestovního ruchu**. Hodnoty získávané kvalitativně představují ekoznačení či certifikace. V předcházející části jsme se seznámili s ekoznačením a certifikací vyskytující se na území Ústeckého kraje. Kvantitativní měření můžeme použít od zmíněné neziskové organizace CI2, o.p.s. Použity jsou společné evropské indikátory ECI.

Ústecký kraj nemá zpracované tyto indikátory na celý kraj, pyšnit se tím může pouze kraj Liberecký. Pouze 6 měst si nechalo tyto indikátory zpracovat. V následující tabulce můžeme vidět o jaká města a indikátory se jedná.

Tabulka 9: Přehled indikátorů v Ústeckém kraji

Bílina	Spokojenost obyvatel, Doprava a přeprava, Cesta dětí do školy, Nezaměstnanost
Děčín	Cesta dětí do školy
Krásná Lípa	Spokojenost obyvatel, Cesta dětí do školy, Nezaměstnanost
Litoměřice	Spokojenost obyvatel, Příspěvek ke globální změně, Doprava a přeprava, Kvalita ovzduší, -Cesta dětí do školy, Nezaměstnanost, Ekologická stopa
Roudnice nad Labem	Spokojenost obyvatel, Doprava a přeprava, Cesta dětí do školy, Nezaměstnanost
Štětí	Spokojenost obyvatel, Doprava a přeprava, Cesta dětí do školy

Zdroj : <http://indikatory.ci2.co.cz/cs/eci>

Dále si jednotlivé indikátory rozebereme pro lepší pochopení.

Spokojenost obyvatel

⁵⁹ Již po desáté se soutěžilo o značku nejlepší potravinářský výrobek kraje Přemysla Oráče [online]. Ústí nad Labem: WEBHOUSE, 2017 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://www.kr-ustecky.cz/jiz-po-desate-se-soutezilo-o-znacku-nejlepsi-potravinarsky-vyrobek-kraje-premysla-orace/d-1714557/p1=204346>

Důležitá součást udržitelné společnosti je kvalita života občanů. Jde hlavně o to mít přístup k bezpečnému a cenově dostupnému bydlení, mít dostupné základní služby, kvalitní životní prostředí a zejména uspokojující zaměstnání.

Tento indikátor je velmi důležitý pro získání názoru občanů s celkovou spokojeností s daným místem.

Doprava a přeprava

Hlavním cílem je zjištění, jaký je podíl cest uskutečněný osobním automobilem. Indikátor se zejména zabývá analýzou, kolik průměrně cest vykoná každý občan během dne, jaký je účel cesty, zda je zde nějaká pravidelnost, délka trvání cesty, vzdálenost cesty a v neposlední řadě druh dopravy.

Cesta dětí do školy

Tento ukazatel se zabývá způsobem dopravy dětí z domova do školy a zpět. Hlavním cílem je zjištění pocitu bezpečí při těchto cestách. Data by měla být sbírána ve věku 3 - 15 let. Jedná se tedy o děti, které chodí do mateřské školy, základní školy či navštěvují první čtyři roky víceletého gymnázia.

Nezaměstnanost

Indikátor se zaměřuje na zjištění informací v oblasti nezaměstnanosti. Rozděluje si nezaměstnanost na šest skupin. Jde o registrovanou míru nezaměstnanosti obecně, žen a absolventů, počet volných pracovních míst, počet uchazečů o zaměstnání na jedno pracovní místo a dlouhodobou míru nezaměstnanosti. Cílem je tedy zodpovědět otázku jaká je míra nezaměstnanosti v obci a jaká je její struktura z hlediska různých členění.

Příspěvek ke globální změně

Změna klimatu je v současné době velmi diskutovaným problémem. Tento globální problém se však také týká místní úrovně. A tak je důležité, aby i města byla aktivní v této problematice. Hlavní příčinou je rychlé zvyšování koncentrací skleníkových plynů v atmosféře, která vede k oteplování planety.

Kvalita ovzduší

Indikátor se soustředí na hlavní zdroje znečištění ovzduší. Hlavní škodliviny, které vznikají z dopravy, vytápění a průmyslu. Všechny tyto aktivity mají negativní vliv na lidi, ekosystém a kulturní památky. Kvalita ovzduší závisí na stupni znečištění danými látkami, které jsou škodlivé lidskému zdraví a kvalitě života. Dýcháním těchto látek si můžeme způsobit celou řadu zdravotních problémů.

Ekologická stopa

Ekologická stopa nám představuje ukazatele vlivu člověka (města, státu) na životní prostředí. Můžeme se také někdy setkat s pojmem „zelené účetnictví“. Udává nám, jaké množství přírodních zdrojů daná jednotka spotřebovává a zároveň kolik odpadů produkuje.⁶⁰

4.4 Zhodnocení podmínek rozvoje šetrných forem cestovního ruchu Ústeckého kraje

V Ústeckém kraji působí dohromady čtyři destinační agentury. Pomocí těchto agentur se snaží Ústecký kraj změnit vnímání kraje. Čtyři destinační agentury představují čtyři regiony Ústeckého kraje, které jsme několikrát zmiňovali. Hovoříme tedy o regionu České Švýcarsko, České středohoří, Krušné hory a Poohří. Destinační agentura **Českého Švýcarska** má velice pěkně zpracované webové stránky. Nabízí poutavě zpracované mapy a brožury, které se týkají jak zážitků, ubytování, tak i regionálních produktů. Slabá stránka destinační agentury je nefunkčnost některých prokliků na webové stránce. Agentura propaguje destinaci prostřednictvím youtube, kde mají připravená propagační videa. Snaží se oslovit návštěvníky přes facebookové stránky, které mají přes 4000 líků. Nechybí ani na Instagramu, kde přidává nádherné fotografie. Jelikož je výhercem soutěže EDEN v letech 2008/2009 překvapilo nás, že tuto výhru si žádným způsobem nepropaguje na svých stránkách. Destinační agentura **České středohoří** nabízí velké množství materiálů pro aktivity na tomto území. Pro návštěvníky jsou velmi dobře zpracované turistické trasy, cyklistické trasy či tematické produkty. Webový portál je dobře zpracován a lehce se v něm orientuje. Tak jako předchozí agentura, tak i tato působí na youtube. Facebookové stránky mají skoro 4000 líků. Destinační agentura **Krušné hory** nemá tak dobře webové stránky zpracované. Chybí zde turistické materiály. Agentura sice facebookové stránky má, ale nijak je na svých oficiálních stránkách nepropaguje. Facebookové stránky mají 1800 líků. Podobně na tom je i destinační agentura **Poohří**. Stránky nejsou nijak výjimečné. Spíše chaotické, nepoutavé.

⁶⁰ *SPOLEČNÉ EVROPSKÉ INDIKÁTORY - ECI* [online]. Rudná: CI2, 2018 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://ci2.co.cz/cs/spolecne-evropske-indikatory-eci>

Facebookové stránky mají, ale pouze 480 liků⁶¹. Co však musíme pochválit je aktivita na této stránce. Přidávají sem neustále nové informace, které se týkají regionu. Úroveň všech destinačních agentur není stejná. Podle předešlých informací by se dalo čekat, že na tom bude nejlépe destinační agentura České Švýcarsko. Avšak při důkladném prozkoumání jejich aktivit bychom uvedli jako lepší destinační agenturu České středohoří. České Švýcarsko nejspíše nabylo dojmu, že jsou nejlepším regionem a nemusí toho tolik dělat. Naopak agentura Českého středohoří se nám jeví lépe při svých činnostech. Poslední dvě agentury lze těžko hodnotit. Mají podobnou úroveň a pravděpodobně neví, jak s daným regionem pracovat, tak aby se dostal do většího povědomí. Na druhou stránku nemusí mít agentury dostatek finančních prostředků, a proto si nemohou dovolit vytvářet více činností pro svůj region.

Pro zhodnocení podmínek rozvoje šetrných forem cestovního ruchu na území Ústeckého kraje hrají velkou roli právě destinační agentury. Při předcházejících analýzách jsme zjistili, že většina farem či míst s koňmi se převážně nacházejí v Českém středohoří. Avšak ze strany této agentury neexistuje žádný propagační materiál či vytvořený produkt na tyto formy šetrného cestovního ruchu. Pouze někdy se farmy vyskytují v možnostech ubytovacích. Je velká škoda, že žádná z agentur ještě nepřišla na možnost přilákat nové návštěvníky na tyto formy. Právě šetrné formy cestovního ruchu mohou změnit vnímání celého území Ústeckého kraje. Dnešní doba přilhrává šetrným formám, tak by byla škoda nevyužít této příležitosti. Lidé chtějí žít zdravě, chovat se šetrně k životnímu prostředí, chtějí si odpočinout a vzít své děti do přírody, proto je vhodná doba vytvořit správné produkty a správně je propagovat.

Destinační agentury, kraje či místní podnikatelé by měli využívat hodnoty vycházející z měření udržitelného cestovního ruchu. Samotný výskyt šetrných forem, regionálních značek či používané indikátory pro měření udržitelného rozvoje, by měly být pomůckou pro rozvoj šetrných forem cestovního ruchu.

⁶¹ Počet liků všech agentur z facebookových stránek ke dni 24.3.2018

5. Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření pro potřeby práce bylo rozděleno na 3 skupiny dotazovaných. V první řadě byli dotazováni obyvatelé České republiky, jako potenciální návštěvníci Ústeckého kraje. Druhou skupinu tvořili rezidenti kraje. Poslední skupina se zabývá subjekty, které podnikají na území kraje. Dotazníkové šetření bylo vytvořeno pomocí Google Formuláře a zároveň byly šířeny pomocí webového rozhraní v březnu 2018. Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo získat informace o povědomí o udržitelném cestovním ruchu.

V následujících podkapitolách jsou rozebrány jednotlivé skupiny.

5.1 Potenciální návštěvníci Ústeckého kraje

Pro získání dostatečného počtu odpovědí byl dotazník rozesílán pomocí facebookové stránky. Získaný počet odpovědí je 150. Skládal se z 12 otázek. V následující části si projdeme jednotlivé otázky. Dotazník je přiložen v Příloze č. 1

1. Navštívili jste někdy Ústecký kraj?

Hlavním cílem otázky bylo zjistit, zda dané osoby navštívili Ústecký kraj.

Graf 1: Navštívili jste někdy Ústecký kraj?

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

Z grafu můžeme vidět, že 71 % lidí daný kraj navštívilo. To je pro kraj velmi příznivý výsledek. Pouze 29 % respondentů kraj nenavštívilo. Menší část odpovídajících osob může být pro kraj signálem, že by se kraj měl dále propagovat po celé České republice. Avšak mohla nastat situace, kdy respondenti v kraji byli, ale ani nevědí, že se jednalo o Ústecký kraj.

2. Co se Vám vybaví, když se řekne Ústecký kraj?

Hlavním účelem otázky bylo získat informace, které se lidem pojí s tímto krajem. Jak již bylo zmíněno kraj nemá, tak dobrou pověst. Podíváme se, jak to tedy je a co stojí za tímto důsledkem. Odpovědi jsme rozdělili nejprve na negativní a poté pozitivní. Mezi nejčastější negativum patří nezaměstnanost, Romské skupiny a průmysl, do kterého spadají zejména chemičky, továrny a těžba. Často se zde vyskytlo špatné ovzduší a chudý kraj. Méně časté spojení s Ústeckým krajem bylo, že kraj patří k nehezké části České republiky či vzbuzuje nepříjemný pocit.

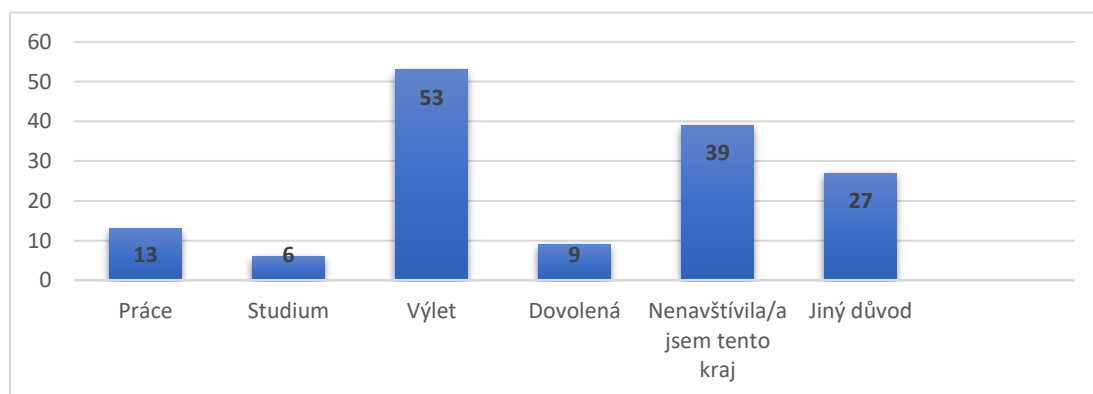
Nejčastěji respondenti vypisovali města, která se v kraji nachází. Zejména jde o Ústí nad Labem, Litoměřice, Žatec či Chomutov. Vypsání atraktivit kraje byly hory, Labe, České Švýcarsko, Labské pískovce, České Středohoří, Pravčická brána. Někteří odpověděli, že kraj má krásnou přírodu, že se jedná o krásný kopcovitý kraj s vyhlídkami, který nabízí přírodu a žádné turisty.

Z analýzy nám vychází, že negativní vnímání kraje vyplývá zejména z průmyslu a nezaměstnanosti. Veškeré další uvedené body z nich vyplývají. Špatné ovzduší nám zejména ovlivňuje průmysl, což jsme si uvedli na začátku práce. Pojem chudý kraj nám vyplývá z nezaměstnanosti, která v kraji je.

Pro kraj je důležité, že ne všichni respondenti mají kraj spojený s negativem. Hodně zazněly věci, které jsou nejvíce navštěvované a tím pádem nejznámější. Ale byly také uvedené věci, které jsou spíše méně známé a pro návštěvníky krásné. Proto by bylo vhodné přes hlavní lákadla kraje přilákat návštěvníky i na méně známá místa a tím jim ukázat krásu kraje.

3. Pokud jste někdy navštívil tento kraj, jaký byl hlavní účel cesty?

Graf 2: Účel cesty

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

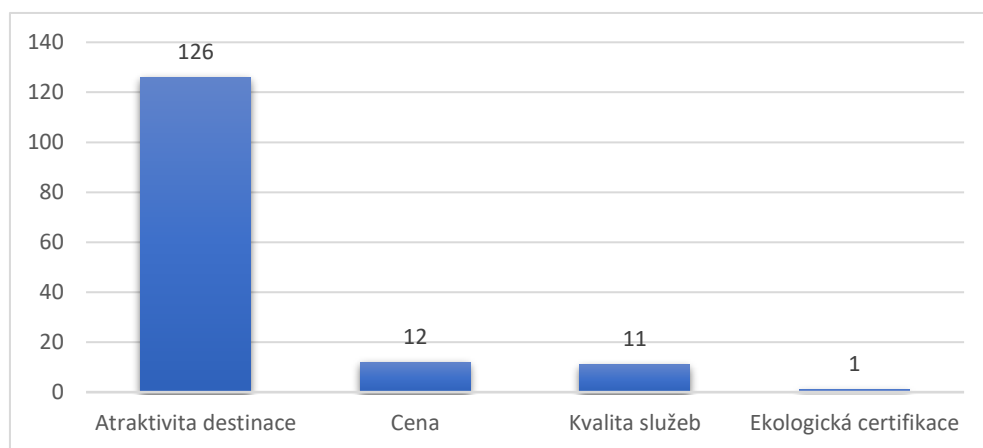
Z grafu můžeme vidět, že nejčastějším důvodem návštěvy kraje je výlet (53 respondentů).

Další umístění představují respondenti, kteří kraj nenavštívili. Pro kraj je tento výsledek

pozitivní, jelikož je vidět, že lidé do kraje na výlety jezdí. V případě dovolené je to velmi malé množství, ale i tak je to lepší, než kdyby sem nejezdil vůbec nikdo. Pro kraj může být cílem zvýšit počet výletů do kraje, které nemusí přinést tolik finančních prostředků, nebo přeměnit tyto výlety na delší pobyt. Vyvolat v návštěvníkovi pocit, že kraj nabízí daleko více a že je potřeba na daném území zůstat více dní.

4. Které faktory Vás ovlivňují při výběru destinace pro výlet/dovolenou?

Graf 3: Faktory ovlivňující výběr destinace

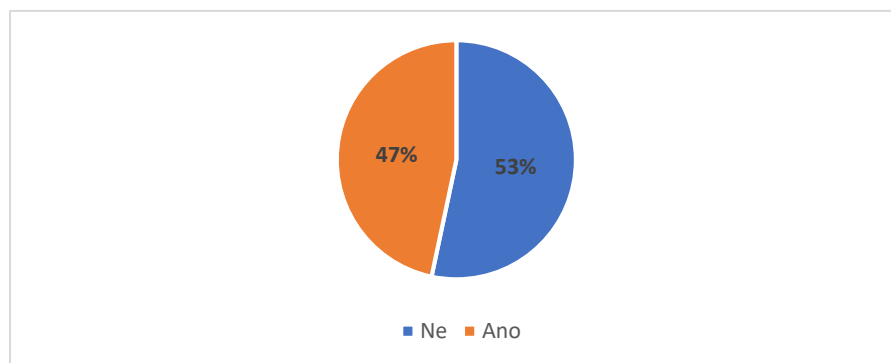

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

Faktor, který je jednoznačně ovlivňuje při výběru destinace, je v našem případě atraktivita destinace. Malý podíl patří ceně a kvalitě služeb. Pouze jedna osoba si potrpí i na ekologickou certifikaci. Z grafu nám vyplývá, že kraj musí mít takové atraktivity, které návštěvníky dostatečně nalákají pro návštěvu. Ekologická certifikace není v současné době tak propagována. V budoucnosti by se tento trend mohl změnit.

5. Znáte pojem udržitelný cestovní ruch?

Graf 4: Pojem udržitelný cestovní ruch

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

U této otázky jsou odpovědi celkem vyrovnané. 47 % respondentů zná pojem udržitelný cestovní ruch a 53 % tento pojem nezná.

6. Co si pod tímto pojmem představujete?

Otázka byla vypisovací.

Jak jsme zjistili v předcházející otázce, znalost pojmu je půl na půl. I to odpovídá vypsaným představám. V textu se nacházelo správné vnímání pojmu, někdy to však byla pouze představa. Například jako neničit památky, ohleduplně se chovat. V případě špatných odpovědí se velmi často tento pojem spojoval s atraktivitou dané destinace, kvůli které se návštěvníci budou vracet. Budovali by atraktivity, které přinesou více a více návštěvníků. Respondenti by zvyšovali návštěvnost míst, aby nedocházelo ke snížení návštěvnosti či se také objevilo vysvětlení, že se jedná o cestovní ruch pro znevýhodněné skupiny. V dalších letech je možné, že tento pojem bude známější, jelikož se v současné době ukazuje spousta negativních věcí, které ovlivňují přírodu. A proto se lidé s tímto pojmem budou setkávat častěji.

7. Nakupujete regionální produkty?

Jelikož se v práci zabýváme i regionálními produkty, chtěli jsme zjistit, zda si je respondenti kupují.

Graf 5: Regionální produkty

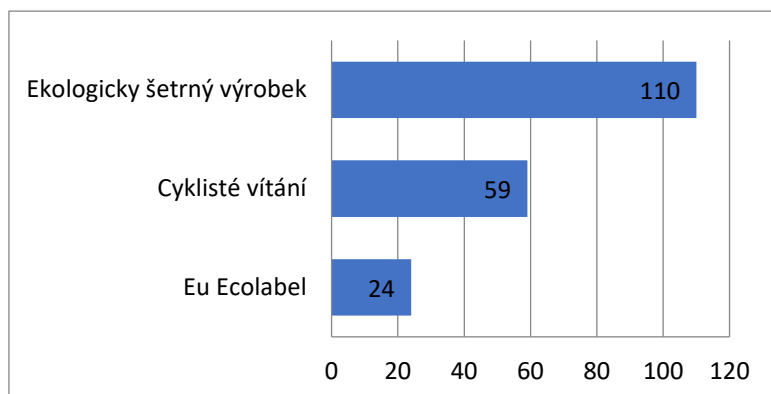

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

Z grafů můžeme vidět, že je zde velká převaha nakupujících respondentů regionálních produktů. To může vycházet z již zmíněného trendu životního stylu. Lidé se v současné době více zajímají o své zdraví a tím pádem jsou tyto výrobky pro ně vhodné.

8. Setkali jste se někdy s těmito značkami?

Graf 6: Značky

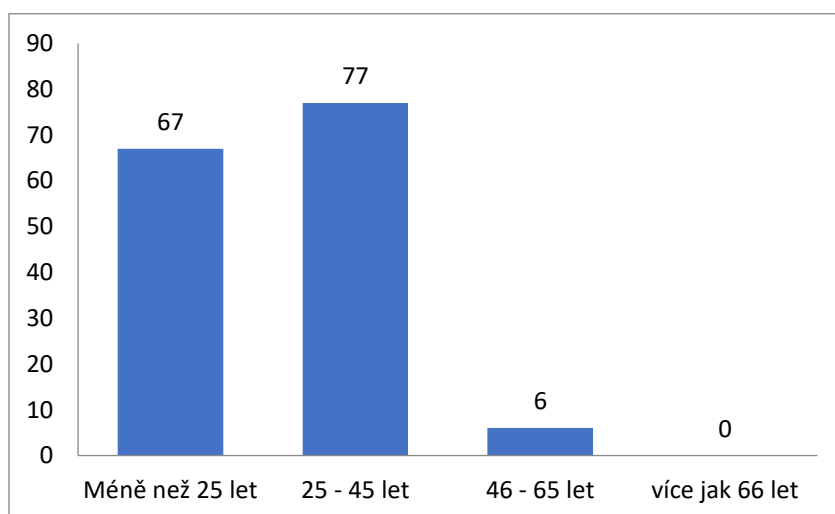
Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

V této otázce byly zobrazeny 3 obrázky značek. Respondenti měli vybrat, které znají. Z grafu nám vyplývá, že respondenti nejvíce znají ekologicky šetrný výrobek (110 respondentů), značku Cyklisté vítání zná 59 respondentů a nejméně známá je značka Eu Ecolabel.

9. Vaše věková skupina?

Zde můžeme vidět věkové složení odpovídajících. Nejvíce odpovídaly osoby ve věku 25–45 let. Věkové rozhraní může plynout z vybraného způsobu šíření dotazníků přes webové rozhraní.

Graf 7: Věková skupina

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

10. Vaše trvalé bydliště je v jakém kraji?

Z tabulky vidíme složení odpovídajících z jednotlivých krajů. Dotazník pokrýl celou Českou republiku. Avšak nejvíce respondentů je z hlavního města Prahy, Středočeského kraje, Královehradeckého kraje a kraje Libereckého. Četnost krajů je dána místem studia a rodným místem zpracovatele diplomové práce.

Tabulka 10: Kraje

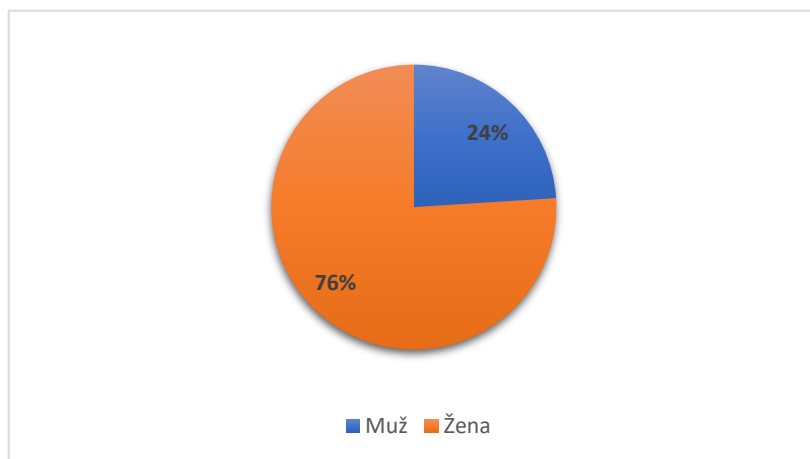
Hlavní město Praha	34
Středočeský kraj	32
Královehradecký kraj	20
Liberecký kraj	19
Jihomoravský kraj	11
Ústecký kraj	9
Pardubický kraj	5
Moravskoslezský kraj	4
Vysočina	4
Olomoucký kraj	3
Zlínský kraj	3
Jihočeský kraj	2
Karlovarský kraj	2
Plzeňský kraj	2

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

11. Jaké je Vaše pohlaví?

Dotazníkové šetření vyplnily ve větším počtu ženy (76%). Pouhých 36 mužů vyplnilo dotazník.

Graf 8: Pohlaví

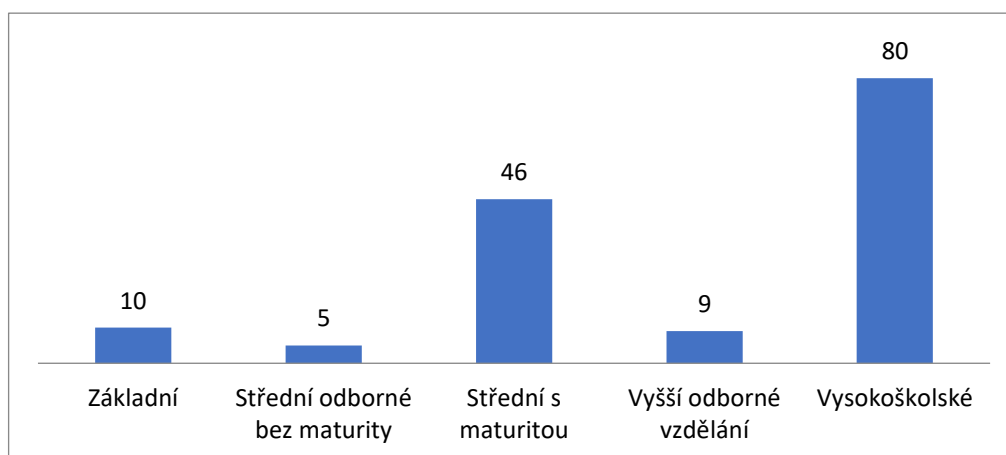

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

12. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nejvíce respondentů vyplnilo dotazník s vysokoškolským vzděláním. Dále byla větší četnost ve skupině střední škola s maturitou. V rámci naší analýzy můžeme předpokládat, že osoby odpovídající na otázky mají dostatečný přehled, díky vysokoškolskému vzdělání. Proto by mohla být znalost udržitelného cestovního ruchu patrně lepší. Jelikož se jedná o problém, který se řeší v posledních letech, tak nemusí být součástí výuky na školách.

Graf 9: Vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

5.2 Rezidenti Ústeckého kraje

Pro skupinu obyvatel Ústeckého kraje byl vytvořen dotazník, pro zjištění, zda místní lidé vnímají cestovní ruch či jim návštěvníci nevadí. Hlavním důvodem bylo i zjištění jejich oblíbených míst, které by mohly být využity k vytvořením návrhů do budoucna.

Dotazník je tvořen 13 otázkami. Zveřejněny byly pomocí facebookové stránky. Získání dostatečného počtu bylo obtížnější než v předešlém případě. Proto byly dotazníky vkládány přímo do skupin, kde se vyskytují hlavně obyvatelé Ústeckého kraje. Podařilo se nám získat celkem 105 odpovědí.

Dotazník je přiložen v příloze č. 2.

1. Zajímáte se o cestovní ruch ve Vašem kraji?

Graf 10: Zájem o cestovní ruch

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

Velmi pozitivní zjištění z hlediska zájmu místních obyvatel o cestovní ruch v jejich kraji. 66% se zajímá o cestovní ruch. Výsledek je důležitý pro cestovní ruch, jelikož cestovní ruch ovlivňují také místní obyvatelé.

2. Ovlivňuje Vás cestovní ruch ve Vašem kraji?

V Ústeckém kraji obyvatelé tolik nepocítují, že by je cestovní ruch ovlivňoval. Souvisí to především s návštěvností kraje. Avšak zde mohou být rozdíly v určitých regionech. Proto je výsledek téměř vyrovnaný. 43 % osob cestovní ruch ovlivňuje. Ovlivnění může být jak pozitivní, tak i negativní. 57 % nevnímá, že by je cestovní ruch ovlivňoval.

Graf 11: Vliv cestovního ruchu

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

3. Setkáváte se s účastníky cestovního ruchu?

Většina dotazovaných (67 osob) se s účastníky cestovního ruchu setkává. 38 osob se s návštěvníky nesetkává. Větší skupina je taková, která může být v kontaktu s návštěvníky. Proto je důležité, jak vnímá obyvatelstvo dané turisty. Vnímání obyvatel nám vykazuje následující graf č.13.

Graf 12: Střet s účastníky cestovního ruchu

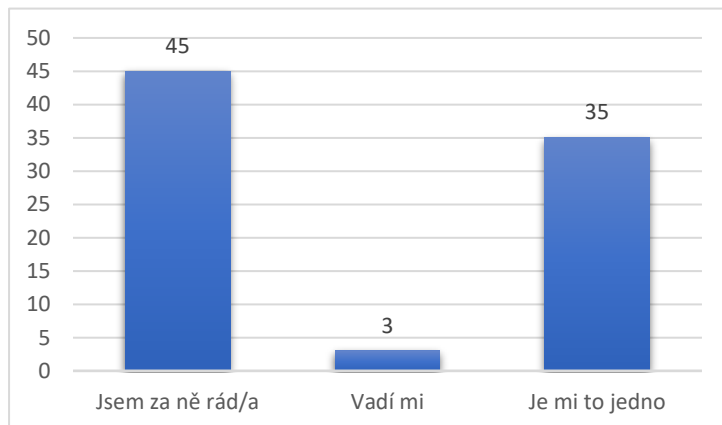

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

4. Jaké je vnímání návštěvníků pro místní obyvatelstvo?

Ti, kteří v předešlé otázce odpověděli, že se setkávají s účastníky, dále uvádějí, jak návštěvníky vnímají. Pouze třem respondentům návštěvníci vadí. 45 osobám návštěvníci vůbec nevadí. Zjištění je dalším pozitivem. Obyvatelé nemají žádné negativní zkušenosti s návštěvníky. Výsledek zase může vycházet z důvodu, že kraj nemá takovou návštěvnost.

Graf 13: Vnímání návštěvníků

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

5. Myslíte si, že Váš kraj ostatní lidé vnímají negativně?

Obyvatelé jsou spíše přesvědčeni, že ostatní lidé vnímají jejich kraj negativně. 80 respondentů tento fakt potvrdilo. Tímto si potvrzujeme, že průzkum ze strany obyvatel České republiky má stejný názor jako místní obyvatelé. Rezidenti jsou sami vědomi, že se na jejich území nacházejí věci, které mají vliv na obecné vnímání kraje.

Graf 14: Vnímání kraje

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

6. Co si představíte pod pojmem udržitelný cestovní ruch?

Otázka byla vypisovací.

Obyvatelstvo mělo možnost uvést, jak chápou pojem udržitelný cestovní ruch. Přibližně 20 respondentů uvedlo, že neví, co pojem znamená. Většina uvedených příkladů byla špatná. Pojem přisuzovali k neustálému přísunu turistů či budování atraktivit. Ti, kteří alespoň trochu pojem pochopili, uváděli, že udržitelný cestovní ruch je takový, který nenarušuje životní prostředí. A tím získáme možnost, se na dané atraktivitu vrátit i za několik let. V porovnání s předchozím dotazníkem zde byla větší neznalost.

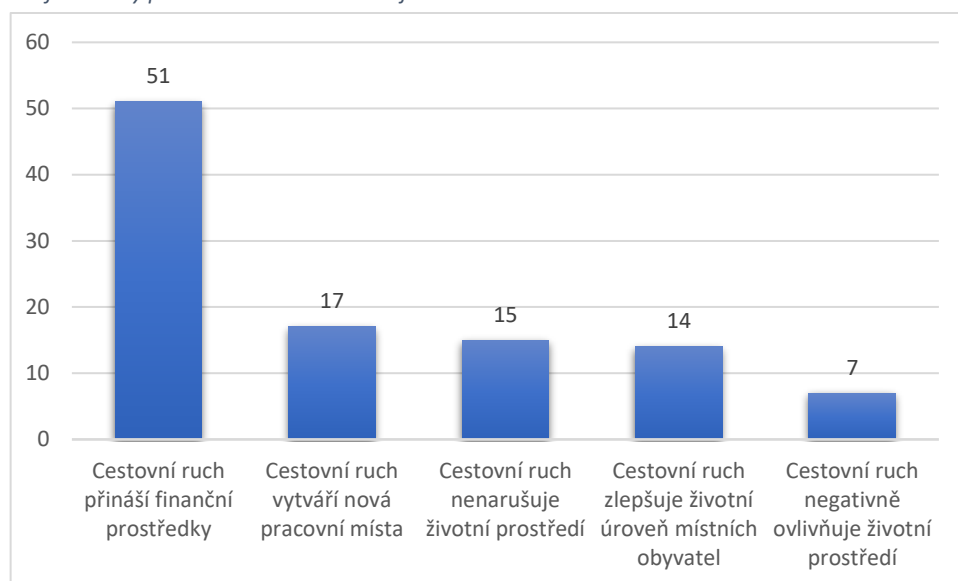
7. Který bod byste mohli přiřadit právě k Ústeckému kraji?

V grafu vidíme všechny možnosti, které mohli respondenti vybrat. Vybrat mohli pouze jedno tvrzení.

Značná část vnímá cestovní ruch jako možnost přílivu finančních prostředků. Pro Ústecký kraj je to důležitý faktor, jelikož v případě většího rozvoje cestovního ruchu budou moc očekávat větší přísun finančních prostředků. 17 osob vybralo, že cestovní ruch vytváří

nová pracovní místa. S tím je zase spojen rozvoj cestovního ruchu kraje. Když nám cestovní ruch poroste budou vznikat i nová pracovní místa.

Graf 15: Body přiřazení k Ústeckému kraji

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

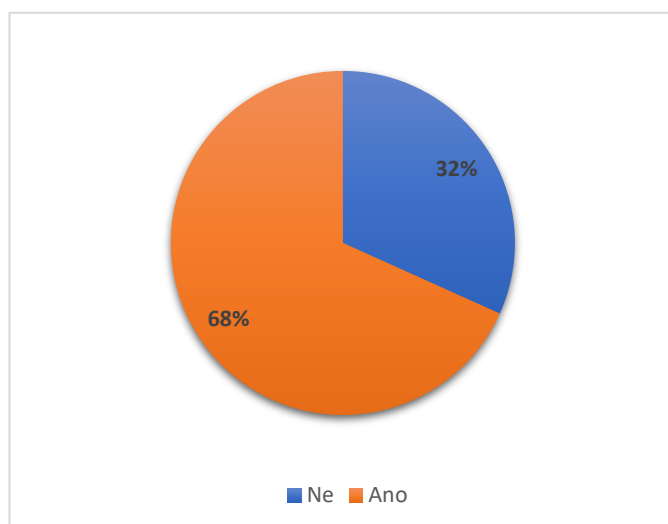
8. Jaké místo v Ústeckém kraji máte nejraději?

Otázka byla vypisovací. Osoby měli možnost vypsát pro ně nejoblíbenější místa kraje. Míst uvedených v dotazníku bylo nespočet. Nejprve bychom uvedli nejčastěji vybraná města. Vícekrát zaznělo město Litoměřice, Teplice, Děčín, Ústí nad Labem. Mezi nejčastější atraktivitu, které vypsali jsou Tiské stěny, České Švýcarsko, Krušné hory, Větruše. Dále byly uváděny i obecné pojmy jako lesy, vyhlídky, hory či zoo. Docházíme k závěru, že většina míst jsou více známá. Avšak i některá místa se neřadí do nejznámějších. Mohou to být vyhlídky, jezera, hrady, rozhledny.

9. Nakupujete regionální produkty?

Regionální produkty nakupuje 71 osob. 33 osob tyto produkty nenakupuje. Zde je vidět značný potenciál pro rozvoj regionálních produktů. Už i v předešlém dotazníku nám vyšlo, že zájem o regionální produkty je. Kraj má širokou nabídku regionálních produktů, která dokáže uspokojit budoucí návštěvníky.

Graf 16: Nákup regionálních produktů

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

Otázka č. 10 a otázka č.11 byla na určení pohlaví a věkové skupiny.

Dotazník nám vyplnilo více žen (73 osob) oproti mužům (32 osob). Nejvíce zastoupená věková skupina byla 25-45 let (67 osob) poté méně než 25 let (30 osob). Dotazník nám vyplnili 2 osoby starší než 66let.

V otázce č.12 o nejvyšším dosaženém vzdělání nám dominuje skupina střední škola s maturitou (55 osob) dále pak vysokoškolské vzdělání (29 osob). Zde můžeme vidět rozdíl oproti prvnímu dotazníku. Není zde většina s vysokoškolským vzděláním.

Poslední otázka č.13 se ptala na místo, kde bydlí. Nejvíce respondentů žije v okrese Ústí nad Labem (60 osob), Most (15osob), Litoměřice (9 osob).

5.3 Podnikatelé Ústeckého kraje

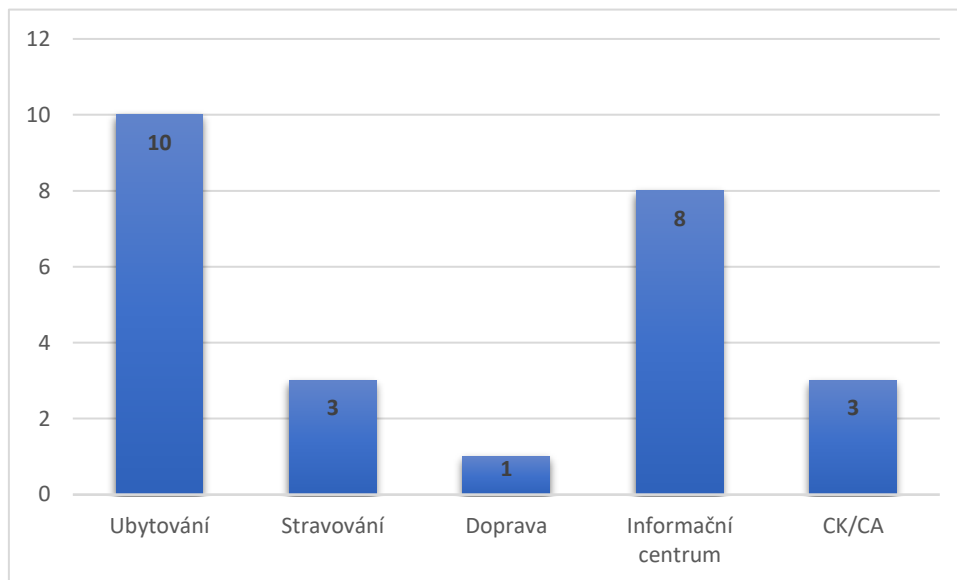
Dotazník zaměřující se na podnikatele Ústeckého kraje má 11 otázek. Dotazníky byly rozesílány pomocí emailu a facebookové stránky. Oslovilo se kolem 150 podnikatelů. Z toho jen malá část odpověděla. Získali jsme 30 odpovědí.

Dotazník je přiložen v příloze č.3.

1. Do jaké oblasti spadá Vaše podnikání?

Nejvíce odpovědí jsme získali od ubytovacích zařízení a informačních center. Dále nám dotazník vyplnili i podnikatelé, které nespadají do těchto skupin. Byli to podnikatelé zaměřené na služby, sport a vzdělání.

Graf 17: Oblast podnikání

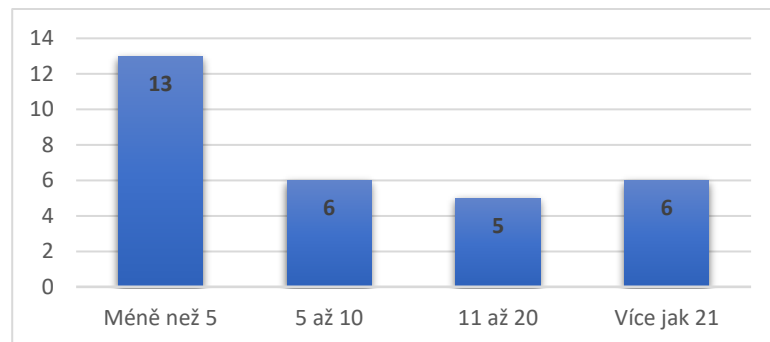

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

2. Kolik pracovníků má Vaše firma?

Pro lepší orientaci, jak velké firmy jsme oslovili, jsme uvedli otázku na počet zaměstnanců. Z grafu můžete vidět, že převládají spíše firmy s menším počtem zaměstnanců. To by odpovídalo informačnímu centru či menšímu ubytovacímu zařízení. Na druhé místo se řadí více jak 21 zaměstnanců. Tyto čísla představují větší firmy hotelového typu či jedna z dopravních firem (dopravní podnik města Děčína).

Graf 18: Počet pracovníků

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

3. Jste členem nějakého profesního sdružení?

V níže uvedené tabulce vidíme všechny vypsané asociace, které mohli podnikatelé zaškrtnout. Nejvíce je zde zastoupená Asociace turistických informačních center na

druhém místě Asociace hotelů a restaurací České republiky. Výsledky vycházejí již ze zmíněného faktu nejvíce vyplněného dotazníků od ubytovacích zařízení a informačních center. Mimo tyto asociace se ještě objevila obecně prospěšná společnost České Švýcarsko, Asociace pracovníků v regeneraci, Krásnolipský spolek a Asociace bazénů a saun České republiky.

Tabulka 11: Asociace

Asociace turistických informačních center	8
Asociace hotelů a restaurací České republiky	6
Asociace českých cestovních kanceláří a agentur	1
Svaz venkovské turistiky	0
Asociace cestovních kanceláří České republiky	0

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

4. Znáte pojem udržitelný cestovní ruch?

Znalost udržitelného pojmu je zde vysoká, 25 respondentů zná tento pojem. Jelikož většina odpovědí je právě z oblasti cestovního ruchu, bylo by smutné, kdyby se zde vyskytla neznalost pojmu.

Graf 19: Pojem udržitelný cestovní ruch

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

5. Znáte šetrné formy cestovního ruchu? Jaké?

Otázka měla za cíl zjistit, zda respondenti mají ponětí o šetrných formách a zároveň jestli nějaké znají.

Počet nebyl stejný jako v počtu celkových respondentů. Získali jsme 12 odpovědí. Z toho čtyřikrát byla uvedena **agroturistika**, dvakrát **ekoturistika**, jednou **cykloturistika** a **chalupaření**. Ostatní uvedli, že tyto formy neznají.

Tři nadcházející otázky č.6,7,8 se týkají pouze jedné firmy. Jelikož žádná jiná není držitelem ekologického certifikátu či ocenění.

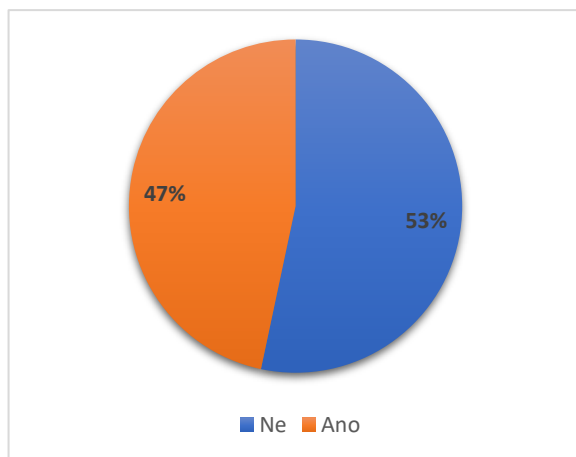
6. Je Vaše firma držitelem nějaké ekologické certifikace či ocenění?

Otázka se týká pouze informačního centra, které odpovědělo na otázku, že je držitelem ekologického certifikátu/ocenění. Následující **otázka č.7** se ptá na konkrétní certifikaci, kterou vlastní. Informační centrum vlastní Certifikát enviromentálního vyúčtování 2016, Ocenění za sběr použitých elektrospotřebičů a ocenění Zelená informacím. Centrum vnímá tyto ocenění jako výhodu ve svém podnikání.

9. Vzděláváte své zaměstnance v enviromentální oblasti?

Další otázka se zabývala vzděláváním zaměstnanců v enviromentální oblasti. 14 subjektů vzdělává své zaměstnance v této oblasti a 16 zbylých své zaměstnance nevzdělávají. Vzdělávání zaměstnanců je velmi důležité, a to hlavně v této oblasti. Je důležité, aby zaměstnanci byli dostatečně informováni.

Graf 20: Vzdělávání zaměstnanců

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

10. Využíváte ve svém podnikání regionální produkty?

Z odpovědí nám vyplývá, že většina ve svém podnikání regionální produkty používá (26 osob). Toto tvrzení se nám zase shoduje s předcházejícími dotazníky. Lidé regionální produkty nakupují, a tak je podnikatelské subjekty zahrnují i do své nabídky.

Graf 21: Regionální produkty

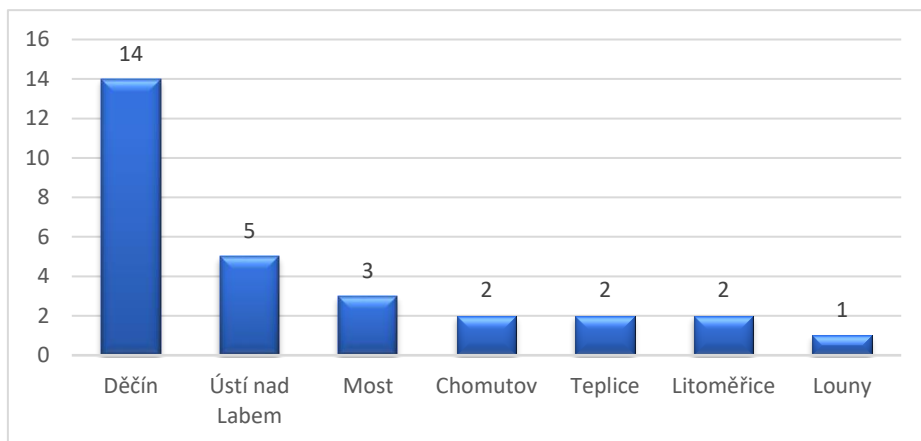

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

11. Okres, ve kterém se Vaše podnikání nachází?

Nejvíce odpovídajících je z okresu Děčín. Vyplnění z ostatních okresů je slabší.

Graf 22: Okres Vašeho podnikání

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků dotazníkového šetření

5.4 Zhodnocení stavu udržitelného rozvoje v Ústeckém kraji a možné návrhy do budoucna

Statistická data nám ukazují, že se návštěvnost v kraji zvyšuje. Můžeme to buď přisoudit práci CzechTourism, která se snaží odvrátit návštěvníky z hlavního města a podporuje cestovní ruch i v ostatních regionech. Druhá varianta se přiklání na stranu destinačních agentur a jejich odvedené práce. Za zvýšení návštěvnosti můžeme být rádi, avšak destinační agentury nepracují s udržitelným rozvojem cestovního ruchu v Ústeckém kraji v tak velké míře.

Agentury mohou brát nižší návštěvnost jako jeden z pozitivních bodů, jelikož předpokládáme, že je lepší vytvářet strategie udržitelného rozvoje destinace pro místa, která netrpí overtourismem. Od začátku musí být přesně stanoveny cíle, které se zaměřují na udržitelný rozvoj.

Ústecký kraj je místem, které je negativně vnímáno. Negativní vnímání nám způsobuje již zmíněný průmysl a větší nezaměstnanost. Je důležité, aby si sám kraj uvědomil, jak chce s tímto problémem bojovat. I špatné věci přinášejí regionu příležitosti. Mohou se zde začít vytvářet netradiční produkty, které se v každé destinaci realizovat nedají. Kraj se snaží propagovat na zahraničních veletrzích a zjišťuje, že zájem je zejména o cykloturistiku a České Švýcarsko. Pojďme se zaměřit na formu cykloturistiky spolu s vybudování kvalitní infrastruktury, která je už v současné době v kvalitní míře. Připojme k cykloturistice doprovodné služby a nalákejme je do míst, které by je ani nenapadli. České Švýcarsko zná většina z nás, ale hlavně ta místa, která jsou nejvíce navštěvovaná. Propagujme i místa, která stojí v pozadí. Šetrné formy cestovního ruchu mají v dnešní době velký potenciál. Proto je důležité se na ně už dnes zaměřit a začít plánovat jejich využití a zapojení místních obyvatel. Ať se jedná o cykloturistiku, farmaření či jízdu na koni, vždy nám v určitých činnostech budou vystupovat místní obyvatelé. Zejména šetrná forma spojující činnosti na farmách je vždy propojená s vlastníkem dané farmy. Místní obyvatelstvo jsou tím článkem, který může vnímání kraje v očích ostatních změnit. Jeli Ústecký kraj považován za špinavé město, proč ne, vždy se najdou místa, která nejsou dokonalá. Nezaměřujme se na místa, která trpí tímto problémem. Odvráťme od těchto míst pozornost a zdůrazněme ostatní krásy kraje. Kraj by mohl využít nástroj pro udržitelný cestovní ruch, který vytvořila organizace UNESCO.

Z předešlých analýz jsme zjistili, že na území se nachází spousta míst, která jsou pro produkty šetrného cestovního ruchu přívětivá. Místa však nemají dostatečnou propagaci. Když se podíváme na projekt poznej svého farmáře, který měl z hlediska našeho vyhodnocení dobrý zásah, je všechno jenom o tom, aby se vytvořil správný produkt a správně se propagoval.

Pro Ústecký kraj je důležité, že má na národním indikativním seznamu památek UNESCO 3 památky. Pevnostní město Terezín, Hornická kulturní krajina Krušnohoří/Erzgebirge a Památky pěstování a zpracování chmele a výroba piva v Žatci. S tím, že se v létě 2018 dozví, zda se Žatec k památkám UNESCO připojí.⁶² To by pro kraj představovalo značnou výhodu a předpokládalo by se více návštěvníků.

Pro rozvoj udržitelného rozvoje by bylo zapotřebí propojit spolupráci jak kraje, destinačních agentur s lokálními poskytovateli udržitelných forem cestovního ruchu. Ze strany kraje pořádat vzdělávací semináře v enviromentální oblasti a více propagovat značky spojené s životním prostředím.

V následující části bychom rádi uvedli pár návrhů do budoucna, které by mohly zlepšit povědomí jak o šetrném cestovním ruchu, tak i o Ústeckém kraji.

Vytváření netradičních produktů

Všichni lidé slyší na vše, co je netradiční. Je to něco, co lidé chtějí zažít a následně se chlubit co zažili. Už jim nestačí všední dovolená v hotelu, kde šli na procházku do přírody. Potřebují akční, adrenalinový či netradiční zážitek na který budou vzpomínat. Proto jsme vytvořili pár příkladů, které by se hodily na území Ústeckého kraje realizovat.

Jedním z nápadů je **dogtrekking**. Jedná se o orientační pochod se psem. Pes má buď postroj přidělaný k bedernímu pásu pána, nebo je pes na vodítku. Originální dogtrekking je na delší vzdálenosti 80 až 100 km.⁶³ V našich podmínkách bychom to upravili na menší vzdálenosti spíše pro poznání přírody a zážitek z vedení psa. Většinou horské chaty či

⁶² *Žatec se v létě dozví, zda jeho památky budou v UNESCO. Rád by získal i titul Historické město roku*[online]. Praha: Krajské listy, 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.krajskelisty.cz/ustecky-kraj/okres-louny/18835-zatec-se-v-lete-dozvi-zda-jeho-pamatky-budou-v-unesco-rad-by-ziskal-i-titul-historicke-mesto-roku.htm>

⁶³ *Dogtrekking* [online]. Tombru, 2011 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.dogtrekking.info/>

farmy mají své psi, a proto by tato forma činnosti byla příhodná. Někteří lidé z měst nemohou mít ve svých bytech domácí zvířata a proto ocení, když budou moc zažít takovýto zážitek.

Další nápad je **oslí trekking**. Většina farem, které se zaměřují na chov zvířat mají osli. Proto by bylo celkem netradiční vytvořit stezky po kterých by se výlet konal. Výlet by byl ovšem cílen zejména na děti.

Pasení ovcí může být velmi relaxačním produktem. Spolu s ovečkami půjdete na louku, kde budete mít možnost odpočinku v klidné nestresující přírodě.

Pro regiony, kde je typické **vinařství** vytvořit produkty s tematikou vína. Například to může být naučná stezka vína. To samé vytvořit i pro místa, kde se vyrábí **pivo**.

Geocasching je jednou z možností, díky které lze dosáhnout větší návštěvnosti na místech, která nejsou tak známá. Farma si může tak vytvořit svojí kešku, která se bude nacházet například přímo na farmě, nebo v okolí farmy.

Hra vycházející právě z geocaschingu zařídí, že si návštěvník pouze neodklikne nalezenou kešku, ale zažije řadu úkolů propojených s daným místem. Mluvíme o hře **GEOFUN**. Tyto geolokační hry si nechávají vytvářet místa, která chtějí, aby se místo stalo více atraktivnější a zábavnější. Zároveň se hráč i něco naučí z místa návštěvy. Proto by byla pro určitá místa tato hra zajímavá. Avšak vytvoření hry není tak levná záležitost. Vytvoření netradičních produktů nám však nezaručí, že se místo stane známějším. V dnešní době je důležitá **propagace**. Proto se musíme správně rozhodnout jakým způsobem budeme naše produkty zviditelňovat. Nejjednodušším způsobem nám připadá facebooková stránka. Subjekt si na ní vytvoří svojí stránku a díky ní se dostane do většího povědomí. Založení stránky však někdy nestačí pro dostatečné oslovení návštěvníků, a tak je zapotřebí zapojit i placenou reklamu, která se dá specifikovat na určitý segment potenciálních návštěvníků. Abychom mohli návštěvníky nalákat je vhodné mít pro produkty vytvořené propagační letáky, které se dají vložit jak na internetové stránky, tak je i využívat v daném místě. Další možností navýšení prodeje či návštěvnosti můžeme uskutečnit pomocí slevových portálů. Na českém trhu existuje řada slevových portálů, přes které lze zakoupit produkty a služby. Zákazník má tak možnost koupit daný produkt výhodněji a poskytovatel si na druhou stranu přiláká další návštěvníky. Současný cestovní ruch začíná pomalu využívat i Instagram a to nejen vkládáním fotografií či přidáváním příběhů, ale začíná i oslovovat osoby, které mají na Instagramu větší množství sledujících. Tyto osoby si pozvou do své destinace, hotelu, restaurace a díky jejich návštěvě se rozroste povědomí o daném místě. Mluvíme o influencerech.

V příloze č.4 jsou přiloženy příkladné propagační materiály, které by měly pomoc krajům či místním podnikatelům oslovit potenciální návštěvníky.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení stavu udržitelného rozvoje cestovního ruchu v Ústeckém kraji a vytvoření návrhů do budoucna, které by mohly pomoci zlepšit atraktivnost kraje. Jelikož kraj nepatří k nejvíce navštěvovaným krajům a zároveň vnímání kraje není pozitivní.

V první kapitole jsme si nejprve definovali pojem udržitelný rozvoj, který má nespočet definic. My jsme se přiklonili k definici, která se rozlišuje pomocí 3 koncepcí. Udržitelný rozvoj můžeme tedy pochopit jako takový rozvoj, který nenarušuje životní prostředí jak pro současné, tak i budoucí generace. Dále jsme se věnovali historickému vývoji, který se objevoval už i ve starověkém Řecku a Římě. Vytyčili jsme si důležité události, které jsou pro udržitelný rozvoj zásadní. Příkladem může být publikace Meze růstu. Závěr kapitoly byl věnován organizacím, které zasahují do této problematiky.

Následující kapitola měla za úkol definovat udržitelný cestovní ruch a neudržitelné chování. Jelikož nám cestovní ruch neustále roste a objevují se nám místa, která už nezvládají nápor návštěvníků je nutné tento problém začít řešit. Ústecký kraj není tím místem, kde by o sebe návštěvníci zakopávali, ale region České Švýcarsko má návštěvnost vyšší. Menší návštěvnost kraje považujeme za výhodu při stanovení a plánování strategií udržitelného rozvoje. Druhá kapitola také definovala formy udržitelného cestovního ruchu, zabývala se certifikací a měřením udržitelného cestovního ruchu.

Třetí kapitola uvedla základní charakteristiku Ústeckého kraje. Z které vychází hlavní problémy kraje. Negativní vnímání usuzujeme zejména vysoké nezaměstnanosti a průmyslu. Vývoj cestovního ruchu je pro kraj příznivý. Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení roste a zároveň i počet přenocování. Kapitola nás seznamuje také s atraktivitami kraje, které jsou rozděleny na čtyři regiony dle Ústeckého kraje. Na závěr kapitoly jsou zanalyzovány strategie a cíle v oblasti rozvoje cestovního ruchu.

Pro nás nejdůležitější částí je kapitola čtvrtá. Na začátku se věnujeme strategiím udržitelného rozvoje Ústeckého kraje a zjišťujeme, že se v daném dokumentu vyskytují informace i o udržitelném cestovním ruchu. Avšak ze strany kraje není dostatečná podpora šetrných forem cestovního ruchu. Dále jsou uvedeny organizace, které ovlivňují rozvoj šetrných forem. U každé jsou uvedeny příklady, které souvisejí s Ústeckým krajem. Kapitola se zabývá analýzou šetrných forem, kde zjišťujeme, že Ústecký kraj má širokou nabídku jak přírodních, tak i kulturních atraktivit.

Poslední kapitola zaměřená na dotazníkové šetření byla rozdělena na tři skupiny dotazovaných. Získané odpovědi nás utvrdily v názoru, že je Ústecký kraj vnímám negativně. Potvrdily nám to zejména již uvedené příčiny: průmysl a míra nezaměstnanosti. Znalost pojmu udržitelného cestovního ruchu není dostačující. I u respondentů, kteří měli vysokoškolské vzdělání docházelo k chybnému nebo úplně špatnému definování. Díky dotazníkovému šetření jsme, avšak dokázali získat potřebné informace pro následné doporučení do budoucna. Pozitivní zjištění představuje fakt, že dostatek osob daný kraj v minulosti navštívilo. Tak že i přes negativní vnímání kraje je kraj pro návštěvníky atraktivní.

Informace získané z dotazníkové šetření posloužily k vytvoření návrhů do budoucna, které by měly posloužit jak krajům, ale také místním podnikatelům. Čtyři destinační agentury kraje, které se snaží podpořit cestovní ruch nejsou vzájemně vyrovnané. Je zřejmé, že každý region je jinak atraktivní, ale proto bychom se měli zaměřit i na ty oblasti, které nejsou tak navštěvované. Změnit vnímání kraje či zvýšit návštěvnost nám zajistí dobře propracovaná propagace. Proto byly i pro účely propagace vytvořeny příkladné propagační materiály.

Na základě poznatků práce lze konstatovat, že Ústecký kraj je místem velmi atraktivním, avšak vžité vnímání snižuje jeho atraktivnost. Zároveň se nám potvrdila hypotéza na stoupající oblibu šetrných forem cestovního ruchu. Farmy, které poskytují služby pro návštěvníky pocítují nárůst poptávky. Lidé se chtějí vracet k přírodě, poznávat nedotčená místa, mít netradiční zážitky či zažít noc na farmě. Destinace disponuje cestovním ruchem jak pro letní, tak i pro zimní sezónu. Přírodní, kulturní i historické předpoklady nejsou v kraji dostatečně využité, když nebudeme zahrnovat České Švýcarsko. Formy udržitelného cestovního ruchu mají potenciál se více rozvíjet. Je však důležité, aby docházelo ke spolupráci mezi destinací, krajem i obyvatelstvem. Tímto způsobem může kraj odvrátit pohled potenciálního návštěvníka, který v kraji vidí pouze továrny, špínu či nezaměstnanost, na kraj, který je atraktivní a má co nabídnout.

Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace:

MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7

MOLDAN, Bedřich. *Podmaněná planeta*. Druhé, rozšířené a upravené vydání. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2999-5

PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní turismus: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4862-7.

PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-658-7.

OECONOMICA, *Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN isbn80-245-1159-2.

WEAVER, David B. *Sustainable tourism: theory and practice*. Boston: Elsevier Butterworth-Heinemann, 2006. ISBN 978-0750664387.

ZÁVODNÁ, Lucie Sára. *Udržitelný cestovní ruch: principy, certifikace a měření*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4576-2

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

Publikace na internetu:

Bílá kniha: *Přizpůsobení se změně klimatu: směřování k evropskému akčnímu rámci*.

In: . Brusel: Komise evropských společenství, 2009, ročník 2009. Dostupné také z:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0147:FIN:CS:PDF>

Cestovní ruch a udržitelný rozvoj [online]. Praha: MMR, 2007 [cit. 2018-02-10].

Dostupné z: [http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9d19-](http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9d19-2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf)

[2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf](http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9d19-2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf)

Marketingová koncepce cestovního ruchu 2013-2020 [online]. Praha: Czechit, 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: http://www.czechtourism.cz/getmedia/fa20d069-2d8b-4d19-8591-b19083531b33/11_12_13_marketingova_strategie.pdf.aspx

Odborná školení a vzdělávání: cestovní ruch a udržitelný rozvoj [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007 [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9d19-2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf

Výroční zpráva [online]. Praha: EKO-KOM, 2016 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: http://www.ekokom.cz/uploads/attachments/Obecne/EKOKOM_vyrocní_shrnutí_2016.pdf

Internetové zdroje:

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky: Koňské stezky [online]. Praha: AOPK, 2018 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/informace-pro-navstevniky-chko/konske-stezky/>

Bílá kniha o zodpovědnosti za škody na životním prostředí [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2000 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/ris/vis-articles.nsf/Theme_IE/BFFCA56668DB6DA3C1256C7900577B9F?OpenDocument

Blue Flag - Our Programme [online]. Kodaň: Blue Flag, 2014 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://www.blueflag.global/our-programme/>

Cestovní ruch [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch>

Cyklisté vítáni: Ústecký kraj [online]. Praha: Kentico CMS, 2018 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://www.cyklistevitani.cz/Vypis-vyhledavani-2.aspx?lat=50.70425428339992&lon=13.813700400000016&z=9>

Český systém kvality služeb [online]. Praha: Copyright © Český systém kvality služeb, 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://organizace.csks.cz/>

ČSÚ v Ústí nad Labem [online]. Praha: ČSÚ, 2018 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu>

Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu [online]. Praha: MMR, 2006 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: www.mmr.cz

Dogtrekking [online]. Tombru, 2011 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.dogtrekking.info/>

Earth charter initiative [online]. Costa Rica: The Earth Charter Initiative, 2016 [cit. 2017-11-04]. Dostupné z: <http://www.earthcharterinaction.org/discover/what-is-the-earth-charter/>

EDEN 2008/09 - „Cestovní ruch a chráněná území“ [online]. Praha: CzechTourism, 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <http://www.eden-czechtourism.cz/predchozi-rocniky/eden-2008-09/>

Eko-farma Letní Stráň [online]. Letní Stráň: © Thomas Becquerel, 2018 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://www.farmaletnistran.cz/ekologie.html>

Ekologicky šetrné výrobky [online]. Praha: CENIA, 2017 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/ekoznaceni/ekologicky-setrne-vyroby>

Ekoturistika [online]. Cestovní kancelář Tagua Tours, 2017 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.taguatours.cz/ecotourism.html>

Ekoznačení [online]. Praha: CENIA, 2006 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/node/611#n%C3%A1rodn%C3%AD%20program>

Indikátory udržitelnosti [online]. Rudná: CI2, 2017 [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://ci2.co.cz/cs/indikatory-udrizitelnosti> *World Tourism Organization* [online]. UNWTO, 2017 [cit. 2018-02-9]. Dostupné z: <http://sdt.unwto.org/>

Již po desáté se soutěžilo o značku nejlepší potravinářský výrobek kraje Přemysla Oráče [online]. Ústí nad Labem: WEBHOUSE, 2017 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://www.kr-ustecky.cz/jiz-po-desate-se-soutezilo-o-znacku-nejlepsi-potravinarsky-vyrobek-kraje-premysla-orace/d-1714557/p1=204346>

Kategorizace zařízení agroturistiky, venkovské a zážitkové turistiky [online]. Velký Beranov: Svaz venkovské turistiky a agroturistiky, 2017 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.svazvt.cz/certifikace/kategorizace-zarizeni-agroturistiky-venkovske-a-zazitkove-turistiky>

Mapa členů [online]. ACK ČR, 2018 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.ackcr.cz/mapa-provozoven/>

Nadace Partnerství: Šetrná turistika a cykloturistika [online]. Praha: Kentico CMS, 2018 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <https://www.nadacepartnerstvi.cz/Setrna-turistika-a-cykloturistika.aspx>

Národní síť Zdravých měst [online]. Praha: NSZM ČR, 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.zdravamesta.cz/cz/clenstvi-nszm>

Naše farma, farma Držovice [online]. Držovice: ©2016 Vítězslav Jančák, 2018 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://farma.drzovice.info/nase-farma/nase-farma.html>

OECD [online]. Praha: MZV, 2018 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/prilezitosti_pro_obcany_cr/index.html

Natura 2000 [online]. Praha: AOPK ČR, 2018 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=1821&akce=&ssHledat>

OSN: hlavní témata [online]. Praha: OSN, 2018 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/>

Poznej svého farmáře [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2017 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://poznejsvehofarmare.cz/>

Prázdniny na venkově [online]. Praha: Svaz venkovské turistiky, 2018 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://www.prazdninynavenkove.cz>

Přehled ekologických subjektů [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/Prehled.aspx?stamp=1521720681851>

Pštroší farma - Krejný [online]. Židovice: Pštroší farma - Krejný, 2018 [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://www.pstrosifarma.cz/>

Regionální značky [online]. Mukařov: Asociace regionálních značek, 2018 [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/>

Registr ekologický podnikatelů [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/StatistikaPocetEP.aspx?stamp=1518856590896>

Rozvoj kraje: Ústecký kraj [online]. Ústí nad Labem: WEBHOUSE®, 2017 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <http://www.kr-ustecky.cz/rozvoj-kraje.asp?p1=204504>

Sustainabledevelopment [online]. OSN, 2017 [cit. 2018-02-9]. Dostupné z: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Sustainable Development of Tourism [online]. UNWTO, 2005 [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://sdt.unwto.org/content/about-us-5>

Sustainable tourism [online]. Unesco, 2018 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/sustainabletourismtoolkit/how-use-guide>

The EU Ecolabel Product Catalogue [online]. Brusel: © Evropská unie, 2017 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/ecat/>

The EU Ecolabel Tourist Accomodation Catalogue [online]. Brusel: Evropská unie, 2017 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/ecat/hotels-campsites/en>

Udržitelný cestovní ruch [online]. Praha: CzechTourism, 2018 [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.eden-czechtourism.cz/udrzitelny-cestovni-ruch/>

Vesnice roku [online]. Praha: Vesnice roku v Programu obnovy venkova, 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z: <http://www.vesniceroku.cz/vysledky&rok=2017&kraj=11>

Výkladový slovník [online]. Praha: EnviWeb, 2016 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/eslovník/50>

World Heritage Centre [online]. Unesco, 2018 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/tourism/>

Základní dokumenty [online]. Praha: MMR, 2012 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-dokumenty>

Žatec se v létě dozví, zda jeho památky budou v UNESCO. Rád by získal i titul Historické město roku [online]. Praha: Krajské listy, 2018 [cit. 2018-03-30]. Dostupné z: <https://www.krajskelisty.cz/ustecky-kraj/okres-louny/18835-zatec-se-v-lete-dozvi-zda-jeho-pamatky-budou-v-unesco-rad-by-ziskal-i-titul-historicke-mesto-roku.htm>

Seznam použitých zkratek

ACK ČR	Asociace cestovních kanceláří České republiky
AČCKA	Asociace českých cestovních kanceláří a agentur
AOPK	Agentura ochrany přírody a kultury
ARZ	Asociace regionálních značek
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EDEN	European Destinations of Excellence
EU	Evropská unie
EVVO	Enviromentální výchova vzdělání a osvěty
FEE	Nadace pro ekologickou výchovu
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IPPC	Integrovaná prevence a omezování znečištění
IYE	Mezinárodní rok ekoturistiky
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí
NP	Národní park
NSKS	Národní systém kvality služeb
OSN	Organizace spojených národů
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
RIS	Regionální informační systém
SCEP	Studie kritických enviromentálních problémů
SDGs	Cíle udržitelného rozvoje
SIDS	Malé ostrovní rozvojové státy
UNEP	Program OSN pro životní prostředí
UNESCO	Organizace spojených národů pro vzdělávání, vědu a kulturu
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu
WECD	Světová komise pro životní prostředí a rozvoj
WHO	Světová zdravotnická organizace
WTTC	Světová rada cestování a turismu
WTO	Světová obchodní organizace

Seznam grafů

Graf 1: Navštívili jste někdy Ústecký kraj?	63
Graf 2: Účel cesty	64
Graf 3: Faktory ovlivňující výběr destinace	65
Graf 4: Pojem udržitelný cestovní ruch	65
Graf 5: Regionální produkty	66
Graf 6: Značky	67
Graf 7: Věková skupina	67
Graf 8: Pohlaví	68
Graf 9: Vzdělání	69
Graf 10: Zájem o cestovní ruch	70
Graf 11: Vliv cestovního ruchu	70
Graf 12: Střet s účastníky cestovního ruchu	71
Graf 13: Vnímání návštěvníků	71
Graf 14: Vnímání kraje	72
Graf 15: Body přiřazení k Ústeckému kraji	73
Graf 16: Nákup regionálních produktů	74
Graf 17: Oblast podnikání	75
Graf 18: Počet pracovníků	75
Graf 19: Pojem udržitelný cestovní ruch	76
Graf 20: Vzdělávání zaměstnanců	77
Graf 21: Regionální produkty	78
Graf 22: Okres Vašeho podnikání	78

Seznam obrázků

Obrázek 1: Cíle udržitelného rozvoje	11
Obrázek 2: Formy udržitelného cestovního ruchu.....	17
Obrázek 3: formy udržitelného cestovního ruchu.....	17
Obrázek 4: Regionální značky České republiky	26
Obrázek 5: Regionální značky České republiky	26
Obrázek 6: Okresy Ústeckého kraje	29
Obrázek 7:Chráněná území.....	32
Obrázek 8: Regiony cestovního ruchu od CzechTourism	34
Obrázek 9:Regiony dle Ústeckého kraje	35
Obrázek 10: Schéma priorit a opatření	41
Obrázek 11:Návštěvnost turistických cílů 2016	43
Obrázek 12: Farmy Ústeckého kraje	50
Obrázek 13:Hippoturistika.....	56

Seznam tabulek

Tabulka 1: Globální cíle	6
Tabulka 2:Počet obyvatel podle krajů	30
Tabulka 3:Návštěvnost hostů v hromadných ubytovacích zařízení a počet jejich přenocování v letech 2015-2017.....	33
Tabulka 4: Počet hostů ubytovacích zařízení dle země 2017	34
Tabulka 5: Kapacita hromadných ubytovacích zařízení.....	34
Tabulka 6:Farmy na území Ústeckého kraje	51
Tabulka 7: ekologické farmy	54
Tabulka 8: Výskyt regionálních značek podle ARZ.....	58
Tabulka 9: Přehled indikátorů v Ústeckém kraji	59
Tabulka 10: Kraje	68
Tabulka 11: Asociace.....	76

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník potenciální návštěvníci Ústeckého kraje

Příloha 2: Dotazník rezidenti Ústeckého kraje

Příloha 3: Dotazník podnikatelé Ústeckého kraje

Příloha 4: Vzorové propagační materiály

Přílohy

Příloha 1: Dotazník potenciální návštěvníci Ústeckého kraje

1. Navštívili jste někdy Ústecký kraj?

Ano

Ne

2. Co se Vám vybaví, když se řekne Ústecký kraj? (vypište)

3. Pokud jste někdy navštívili tento kraj, jaký byl hlavní účel cesty?

Práce

Studium

Výlet

Dovolená

Nenavštívil/a jsem tento kraj

Jiný důvod

4. Které faktory Vás ovlivňují při výběru destinace pro výlet/dovolenou?

Atraktivita destinace

Cena

Kvalita služeb

Ekologická certifikace

5. Znáte pojem udržitelný cestovní ruch?

Ano

Ne

6. Co si pod tím to pojmem představujete? (vypište)

7. Setkali jste se někdy s těmito značkami? (vyberte, které znáte)

8. Nakupujete regionální produkty?

Ano

Ne

9. Vaše věková skupina?

- Méně než 25 let
- 25-45 let
- 46-65 let
- Více jak 66 let

10. Vaše trvalé bydliště je v jakém kraji? (vypište)

11. Vaše pohlaví?

- Žena
- Muž

12. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Střední odborné bez maturity
- Střední s maturitou
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské

Příloha 2: Dotazník rezidenti Ústeckého kraje

1. Zajímáte se o cestovní ruch ve Vašem kraji?

- Ano
- Ne

2. Ovlivňuje Vás cestovní ruch ve Vašem kraji?

- Ano
- Ne

3. Setkáváte se s účastníky cestovního ruchu?

- Ano
- Ne

4. Pokud jste odpověděli v otázce č.3 ano. Jak vnímáte účastníky cestovního ruchu?

- Jsem za ně rád/a
- Vadí mi
- Je mi to jedno

5. Myslíte si, že Váš kraj ostatní lidé vnímají negativně?

- Ano
- Ne

6. Co si představíme pod pojmem udržitelný cestovní ruch? (vypište)

7. Který bod byste mohli přiřadit právě k Ústeckému kraji?

- Cestovní ruch přináší finanční prostředky
- Cestovní ruch zlepšuje životní úroveň místních obyvatel
- Cestovní ruch vytváří nová pracovní místa
- Cestovní ruch negativně ovlivňuje životní prostředí
- Cestovní ruch nenarušuje životní prostředí

8. Jaké místo v Ústeckém kraji máte nejraději? (vypište)

9. Nakupujete regionální produkty?

- Ano
- Ne

10. Vaše věková skupina?

- Méně než 25 let
- 26–45 let
- 46–65 let
- Více jak 66 let

11. Vaše pohlaví?

- Žena
- Muž

12. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Střední odborné bez maturity
- Střední s maturitou
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání

13. Okres, v kterém žijete?

- Chomutov
- Most
- Teplice
- Ústí nad Labem
- Děčín
- Litoměřice
- Louny

Příloha 3: Dotazník podnikatelé Ústeckého kraje

1. Do jaké oblasti spadá Vaše podnikání?

- Ubytování
- Stravování
- Doprava
- Informační centrum
- Cestovní kancelář/cestovní agentura
- Jiné

2. Kolik pracovníků má Vaše firma?

- Méně než 5
- 5-10
- 11-20
- Více jak 21

3. Jste členem nějakého profesního sdružení?

- Asociace hotelů a restaurací České republiky
- Svaz venkovské turistiky
- Asociace turistických informačních center České republiky
- Asociace cestovních kanceláří a agentur
- Asociace českých cestovních kanceláří a agentur
- Jiné

4. Znáte pojem udržitelný cestovní ruch?

- Ano
- Ne

5. Znáte šetrné formy cestovního ruchu? Jaké?

6. Je Vaše firma držitelem nějaké ekologické certifikace či ocenění?

- Ano
- Ne

7. V případě, že jste držitelem ekologické certifikace či ocenění, tak jaké?

8. Je pro vás držení ekologického certifikátu výhodou? (pokud jste odpověděli v předešlé otázce ano)

- Ano
- Ne

9. Vzděláváte své zaměstnance v enviromentální oblasti?

- Ano
- Ne

10. Využíváte při své činnosti regionální produkty?

- Ano
- Ne

11. Okres, ve kterém se Vaše podnikání nachází?

- Chomutov
- Most
- Teplice
- Ústní nad Labem
- Děčín
- Litoměřice
- Louny

Příloha 4: Vzorové propagační materiály

**ÚSTECKÝ KRAJ...?
LÁKAVĚJŠÍ NEŽ SI MYSLÍTE!**

PŘIJĎ K
NÁM NA
FARMU

VENKOVSKÝ CESTOVNÍ RUCH

ŽIDOVICKÉ FARMAŘENÍ

Levandulová farma
Pštrosí farma

POZNÁVEJ...
OBJEVUJ...
ÚSTECKÝ
KRAJ